

T.C

SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Müzik Anabilim Dalı

**RACİ ALKIR'IN HAYATI SANATI VE TRT REPERTUARINDA
KAYITLI TÜRKÜLERİNİN EZGİSEL ANALİZİ**

Yüksek Lisans Tezi

Ahmet Selçuk BAYBURTLU

SİVAS

Haziran-2018

SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Müzik Anabilim Dalı

**RACİ ALKIR'IN HAYATI SANATI VE TRT REPERTUARINDA
KAYITLI TÜRKÜLERİNİN EZGİSEL ANALİZİ**

Yüksek Lisans Tezi

Ahmet Selçuk BAYBURTLU

Danışman

Prof. Erol BAŞARA

SİVAS

Haziran-2018

KABUL VE ONAY

Üniversite: : Cumhuriyet Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ana Bilim Dalı : Müzik Ana Bilim Dalı
Bilim Dalı :
Tezin Başlığı : Raci Alkır'ın Hayatı Sanatı ve TRT Repertuarında
Kayıtlı Türkülerinin Ezgisel Analizi
Savunma Tarihi : 19.06.2018
Danışmanı : Prof. Erol BAŞARA

Unvanı - Adı Soyadı

İmza

Jüri Başkanı : Prof. Erol BAŞARA

Üye : Dr. Öğr. Ü. İsmail Hakkı GERCEK

Üye : Dr. Öğr. Ü. Serdar ÇELİK

Oy Birliği

Oy Çokluğu

Ahmet Selçuk BAYBURTLU tarafından hazırlanan "Raci Alkır'ın Hayatı Sanatı ve TRT Repertuarında Kayıtlı Türkülerinin Ezgisel Analizi" başlıklı tez, kabul edilmiştir.
19/06/2018

Prof. Dr. Ahmet ŞENGÖNÜL
Enstitü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde hazırladığım bu Yüksek Lisans tezinin bizzat tarafımdan ve kendi sözcüklerimle yazılmış orijinal bir çalışma olduğunu ve bu tezde;

- 1- Çeşitli yazarların çalışmalarından faydalandığımda bu çalışmaların ilgili bölümlerini doğru ve net biçimde göstererek yazarlara açık biçimde atıfta bulunduğumu;
- 2- Yazdığım metinlerin tamamı ya da sadece bir kısmı, daha önce herhangi bir yerde yayımlanmışsa bunu da açıkça ifade ederek gösterdiğimi;
- 3- Başkalarına ait alıntılanan tüm verileri (tablo, grafik, şekil vb. de dahil olmak üzere) atıflarla belirttiğimi;
- 4- Başka yazarların kendi kelimeleriyle alıntıladığım metinlerini, tırnak içerisinde veya farklı dizerek verdiğim yine başka yazarlara ait olup fakat kendi sözcüklerimle ifade ettiğim hususları da istisnasız olarak kaynak göstererek belirttiğimi, beyan ve bu etik ilkeleri ihlal etmiş olmam halinde bütün sonuçlarına katlanacağımı kabul ederim.

Ahmet Selçuk BAĞBURTLU

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim süresince bana her anlamda destek olan tez tanışmanım Prof. Erol BAŞARA 'ya, çalışmam boyunca bana destek olan ve beni sürekli motive eden, yol gösteren bendeki saygınlığı ve sevgisi sonsuza dek sürecek Prof. Kadir KARKIN' a ve Yrd. Doç.Dr. Zeynel Turan hocama, çalışmamda hiç çekinmeden aradığım, fikir alışverişinde bulunduğum Rahmetli Raci ALKIR hocamın oğlu Türk Halk Müziği Ses sanatçısı Sayın Vahit ALKIR' a, TRT Erzurum Radyosu Saz Sanatçısı Sayın Raci ALCAN' a, beni bu günlere getiren, örf ve adetlerime bağlı kalarak yetiştiren maddi ve manevi olarak arkamda duran beni yetiştiren babam Bülent BAYBURTLU, annem Yıldız BAYBURTLU, benden manevi desteklerini esirgemeyen destek olan kardeşlerim İlknur BAYBURTLU ve Mehmet Batın BAYBURTLU' ya ve tez çalışmamda bana yardım eden, destek olan Derya YAZICI' ya, İbrahim ÖZİŐLER' e, İrfan BAYBURTLU' ya, Savaş İÇLİ' ye ve Arif BALGALMIŐ teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
KISALTMALAR	v
TABLO LİSTESİ	vii
ŞEKİL LİSTESİ	ix
ÖZET	xi
ABSTRACT	xiii
BÖLÜM I	1
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	3
1.2. Problem Cümlesi	3
1.3. Alt Problemler	3
1.4. Araştırmanın Amacı	3
BÖLÜM II	5
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTERATÜR	5
2.1. Geleneksel Türk Halk Müziği (G.T.H.M).....	5
2.2. Türk Halk Müziği Kaynakları	5
2.2.1. Ozan	6
2.2.2. Saz Şairi (Âşık).....	6
2.3. Geleneksel Türk Halk Müziğinde Ayak, Dizi ve İsimler.....	6
2.4. Raci Alkır'ın Eserlerinde Kullanılan GTHM Yöresel Tavrılar.....	7
2.4.1. Azeri tavrı.....	8
2.4.2. Âşıklama tavrı.....	8
2.4.3. Karşılama Tavrı	8

2.4.4. Tatyân	8
2.5. Raci Alkır' In Seslendirdiği Türkülerde Kullanılan Makamlar	9
2.5.1. Hicaz Makamı	9
2.5.2. Uşşak Makamı	9
2.5.3. Segâh Makamı	10
2.5.4. Hüseyinî Makamı	10
2.5.5. Hüz zam Makamı	10
2.5.6. Buselik Makamı	11
2.5.7. Karcığar Makamı	11
2.5.8. Nikriz Makamı	11
2.6. Geleneksel Türk Halk Müziğinin Ezgisel Yapısı	11
2.6.1. Geleneksel Türk Halk Müziğinin Ritmik Yapısı	12
2.6.2. Usûl	12
2.6.3. Türk Halk Müziği Usulleri	12
2.6.4. Ana Usuller	13
2.6.5. Birleşik Usûller	13
2.6.6. Karma Usûller	13
2.7. Erzurum'da Müzik	14
BÖLÜM III	17
YÖNTEM	17
3.1. Araştırma Modeli	17
3.2. Evren Örnekleme	17
3.3. Verilerin Toplanması	17
3.4. Verilerin Çözümlemesi	18
3.5. Sınırlılıklar	18

BÖLÜM IV	19
BULGULAR VE YORUMLAR	19
4.1. Birinci Alt Probleme Ait Bulgular Ve Yorumlar	19
4.1.1. Raci Alkır'ın yaşam öyküsü nasıldır?	19
4.1.2. Sanat Hayatı	21
4.1.3. Raci Alkır'ın Halk Oyunları Halk Evleri ve Halk Türkü Derneklerindeki Seneleri	22
4.2. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular Ve Yorumlar	25
4.2.1. Raci Alkır'ın türkülerinin sanatsal özellikleri nelerdir?	25
BÖLÜM V	85
SONUÇLAR VE ÖNERİLER	85
5.1. Sonuçlar	85
5.2. Öneriler	86
KAYNAKÇA	87
EK: 1 İlgili Araştırmalar	93
EK 2 Fatma Feyzioğlu ve Vahit Alkır' gerçekleştirmiş olduğu sözlü Görüşmeler	95
EK 3. TRT Sanatçısı Raci Alcan ile yapılan sözlü görüşmede, Raci Alkır	100
EK 4. 2005 yılı Prodüktör İsmail Bingöl ile Raci Alkır'ın röportajı	102
ÖZGEÇMİŞ	125

KISALTMALAR

CD	: Compact Disc
K.H	: Kırık Hava
G.T.H.M	: Geleneksel Türk Halk Müziği
M.Ö	: Milattan Önce
Vb.	: Ve benzeri
TRT	: Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu
THM	: Türk Halk Müziği
T.D.K	: Türk Dil Kurumu
T.B.M.M	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
U.H	: Uzun Hava

TABLO LİSTESİ

Tablo 1.Raci Alkır Türkülerinin Form, Makam, Ayak, Usul Tablosu	78
Tablo 2.Raci Alkır türkülerinin sözlerinde barındırdığı konular ve türkülerin hece ölçüsü	82

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. TRT repertuarına kayıtlı Raci Alkır' a ait türkülerin uzun hava açısından dağılımı	80
Şekil 2. TRT repertuarına kayıtlı Raci Alkır' a ait türkülerin makamsal olarak dağılımı	80
Şekil 3. TRT repertuarına kayıtlı Raci Alkır' a ait türkülerin ayak olarak dağılımı	81
Şekil 4. TRT repertuarına kayıtlı Raci Alkır' a ait türkülerin usül olarak ayırımı	81
Şekil 5 TRT repertuarına kayıtlı Raci Alkır' a ait türkülerin hece ölçüsü dağılımı	83

ÖZET

Bu araştırma Raci Alkır'ın yaşam öyküsü, sanatsal özellikleri ve türkülerinin sanatsal özelliklerini saptamak amacı ile yapılmıştır.

Bu araştırmanın yürütülmesinde literatür taraması ve betimsel durum analizi tekniği uygulanmıştır. Kayıtlardan ve literatür taramasından elde edilen bilgiler araştırmanın amacına ulaşmak için kullanılmıştır. Kullanılan bilgiler (veriler), belgesel kaynak tarama, çözümleme tekniği ile elde edilmiştir. Araştırma için, Erzurum ilindeki kütüphane ve kültür müdürlükleri gibi basılı kaynakların bulunduğu kurumlara gidilmiştir. Erzurum TRT sanatçılarıyla sözlü görüşmeler yapılmıştır. Konuya yönelik kaynaklar için dijital ortam taranmış, konu ile ilgili makale, bildiri, yüksek lisans ve doktora tezleri incelenmiştir. TRT repertuarında kayıtlı, konuya uygun olduğu düşünülen ve buna göre belirlenen 23 türkü içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramalara ve ilişkilere ulaşmaktır. Türkülerin makamları, form yapısı, usulleri, ayakları (ezginin makamsal yapısı) sözleri incelenerek hece ölçüleri sayılmış ve konuları incelenmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre, Raci Alkır'ın TRT repertuarına kayıtlı 20 tane kırık hava, 3 tane de uzun hava eseri olduğu; makamsal yapısının incelemesine göre; 1 adet Hicaz, 7 Segâh, 8 Hüseyini, 4 Uşşak, 1 Nikriz, 2 Buselik, 2 Karcıgar makamında türkülerinin olduğu; ayak yapısının incelemesine göre; 7 Misket Ayağı, 13 Kerem Ayağı, 3 Müstezat Ayağında türkülerinin olduğu; usul yapısının incelemesinden; 14/4' lük 1 adet, 2/4' lük 2 adet, 10/8' lük 4 adet, 6/8'lük 3 adet, 4/4' lük 9 adet türkü olduğu görülmektedir. Raci Alkır'ın TRT repertuarına kayıtlı eserinin konu ve hece sayısı incelendiğinde; 13' lü 1, 15'li 2, 14' lü 2, 12' li 1, 11' li 7, 10' lu 1, 9' lu 1, 8' li 1, 7' li 7 adet türküsünün olduğu anlaşılmıştır; konularının ise, aşk, dini duygular, yurt sevgisi, özlem, çevre sevgisi, memleket sevgisi, hasretlik çekme, doğa sevgisi olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Raci Alkır, Türk Halk Müziği, Erzurum Türküleri ve Biçimleri

ABSTRACT

This study aims to identify the artistic features, and the life story of Raci Alkır.

To convey this study, literature scanning and descriptive status analysis have been used. Information obtained from the literature scanning and the records has been used to reach out its purpose. Data has been received through documentary source scanning and analysis. For this study, libraries in Erzurum and cultural authorities where there are a lot of written documents have been visited. There have been interviews with Erzurum TRT singers. Digital media has been scanned and topic-related articles, announcements and theses have been studied. Detected 23 songs recorded in TRT repertoire have been analyzed. Main purpose of this content analysis is to obtain the resolutions and connection to explain the collected data. The maqams , forms, styles and rhymes have been examined and counted in terms of syllabic meter.

At the end of this study, it has been seen that Raci Alkır has 20 folk songs and 3 unmetered folk songs recorded in the repertoire; 1 tune hejaz, 7 segah, 8 huseyni, 4 uşşak, 1 nikriz, 2 buselik, 2 karcıgar songs according to their maqams; 7 misket ayağı, 13 kerem ayağı, 3 mistezat songs according to their rhymes 1 song from 14/4, 2 songs from 2/4, 4 songs from 10/8, 3 songs from 6/8 and 9 songs from 4/4 according to their styles. When Raci Alkır's songs are examined in terms of their syllabic meters and topics in TRT repertoire; one triodectet, 2 quindectet, 2 quartdectet 1 duodectet, 7 undectet, 1 dectet, 1 nonet, 1 octet and 7 septette songs have been added up; and as for their topics, love religion, being homesick, longing, nature love, nostalgia have been seen.

Key words: Raci Alkır, Turkish Folk Music, Erzurum Folk songs and Formats.

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Türk Halk Müziği, Orta Asya'dan Anadolu'ya kadar farklı coğrafyalarda yaşamış, farklı kültürler ile etkileşimde bulunmuştur. Böylece büyük bir geleneğe dayalı kültürel özellikleri içerisinde barındıran bir kimliğe bürünmüştür. Bu konuda Özbek, Boratav ve Akdoğu şunları söylemektedir:

“Türkiye, geleneksel halk müziği yönünden zengin bir yapıya sahip olup kendi içinde bu alanla ilgili birçok türü barındırmaktadır. Bu türlerin en yaygın olanlarından biri türkülerdir. Türk sözcüğünden türetilmiş olan türkü terimi, Türk halkı tarafından geçmişten beri ortaklaşa yaratılan, sözlü ve ezgiler eşliğinde söylenen şiirler olarak tanımlanabilir. Toplumun ortak hafıza deposu olan türküler, ilk yaratıcısı belli olmayan ve tarih içinden süzülerek gelen zengin bir geleneğin ürünüdür” (Özbek 1994: 63, Boratav 1995: 150, Akdoğu 1996: 160-161).

Araştırma konusu olan Raci Alkır'ın türkülerinde de yukardaki bilim ve sanat adamlarının bildirdiği özellikleri görebiliyoruz. İlaveten Feyzioğlu şunları söylemektedir.

“Erzurum türkülerinde, özellikle 5/8'le ifade edilen Sümmanî ağzı dikkatleri çekmektedir. Yine Erzurum türkülerinde kent çevresinden derlenen türkülerde ses genişliği yüksek olduğu, kırsaldan, köylerden derlenen türkülerde ise ses sayısının gittikçe azaldığı görülmektedir ses genişliği, 3-9 ses arasındadır”(Feyzioğlu, 2012: 189).

Erzurum türkülerinde mayalar, tatyalar, müstezatlar, kırık havalar, uzun havalar ve bar ezgileri yer almaktadır. Mayalar ise Erzurum Türk halk müziği karakteristik özelliklerini yansıtır. Erzurum halk müziğinde ezgi yapısı ve yöresel tavrın oluşmasında âşıkların önemi oldukça fazladır.

Erzurum, günümüze değin birçok halk müziği sanatçısı yetiştirmiştir. Bu sanatçılardan biride Raci Alkır'dır.

Raci Alkır'ın oğlu Vahit Alkır'dan alınan bilgiye göre; Raci Alkır müziğe babası Şefik beyin tarikat toplantılarına katılması ile başlamıştır. Ses tonunun

ilahi, gazel, tatyana, tasavvuf içerikli eserlere uygun olması sebebi ile bu tür eserleri okumaya ağırlık vermiş ve yaptığı derlemelerde' de etkili olmuştur. Erzurum'da ise "tatyana" ustası olarak bilinmektedir.

"Raci Alkır'ın sesinden kaset ve insanların duyup sevdiği ve kendisini üne kavuşturan türkülerin başında "Tatyana" ismi verilen türküler gelmektedir. Alkır'ı, "Tatyana Ustası" olarak anmak, bu işle uğraşanların gelenek haline getirdikleri bir durumdur. Bilimsel olarak "Tatyana" denilen türküler, gerek kelimenin etimolojisi gerekse türküler içerisindeki tasnifi bakımından açıklığa kavuşturulamamışsa da, Erzurum'da Raci Alkır'la "Tatyana" tabiri bir türkü formu olarak şöhret bulmuş, kimi şehirlerde de bu formda türküler rastlanmaktadır" (Şengül, 2010:2).

Raci Alkır, Erzurum Halk Evi bünyesinde kurulan Faruk Kaleli yönetiminde koro çalışmalarına da katılmış, 1955 yılında Erzurum Halk Oyunları ve Halk türkülerini derneğinde Ahmet Hulusi Seven'in yönetimindeki koro çalışmalarına devam etmiştir. 1961 yılında TRT Erzurum Radyosunun açılmasıyla "Doğudan Sesler" korosuna katılmıştır.

"1960 yılında bölgesel yayına başlayan TRT Erzurum Radyosu THM Korosu, Halk Oyunları Halk Türküleri ve Turizm Derneği çatısı altında, yetişmiş saz/ses sanatçılarından oluşmaktaydı. O yıllarda bant kayıt imkânı olmadığından dolayı yayınların tamamı canlı olarak neşredilmekteydi. 1962 yılına gelindiğinde Doğudan Sesler ismiyle yayına başlayan THM korusu, aralarında Raci Alkır'ın da bulunduğu Halk Eğitim Merkezi Korosu'yla birleştirilerek kadrosu güçlendirilmiştir" (Alcan, Haşhaş, 2016: 85).

Alkır, 1966 da Erzurum TRT Radyosunun açmış olduğu stajyerlik sınavını kazanmış ve 1971 yılında kadrolu sanatçı olarak sanat hayatına devam etmiş kendi isteği ile 1981 yılında emekli olmuştur.

Alkır, Türk halk müziğini sevenlerin gönlünde yer edinmiş ve çeşitli isimlerle anılmış (Türkü Paşası, Tatyana Ustası, Erzurum' un Sesi, Paşamız, İftiharımız vb.) bir ses sanatçısıdır.

Raci Alkır, Türk Halk Müziğine 80' e yakın eser kazandırmıştır. TRT repertuarına girmiş, kaynak kişisi olduğu ve derlemeciliğini yaptığı 23 eseri bulunmaktadır. Birçok eserin derlemecisi olarak TRT' ye büyük katkıda bulunmuştur. Raci Alkır' ın sanat yaşamı boyunca TRT de pek çok televizyon ve

radio yayınları bulunmaktadır bunula birlikte 7 plak, 2 kaset ve 1 CD yayını bulunmaktadır.

1.1.Problem Durumu

Raci Alkır'ın hayatı ve TRT'de kayıtlı eserleri ile ilgili bir araştırma yapılmış mıdır?

1.2.Problem Cümlesi

Raci Alkır'ın hayatı ve eserleri ile ilgili bilgiler nelerdir?

1.3.Alt Problemler

1.3.1. Raci Alkır'ın yaşam öyküsü nasıldır?

1.3.2. Raci Alkır'ın türkülerinin sanatsal özellikleri nelerdir?

1.4.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, Erzurum'da doğmuş ve büyümüş TRT ses sanatçısı Raci Alkır'ın yaşam öyküsünün, sanatsal özelliklerinin, sosyal yaşamının ve TRT repertuarına kayıtlı türkülerinin sanatsal özelliklerinin ortaya çıkarılmasıdır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. Geleneksel Türk Halk Müziği (G.T.H.M)

Türk Halk müziğinin insan-insan, insan-doğa, insan-metafizik konularını incelemesi ve seslendirmesi ile ilgili (Tüfekçi, 1986; Arseven, 1977; Çakar, 2004; Özbek, 1994; Batur, 1998; Dilçin, 2007; Sözer, 1996; Güzel ve Torun, 2005; Macit ve Soldan, 2005; Atılğan, 1997 Şahin, 2010; Atılğan, 2000; Bayraktarkatal, 2002; Çoşkun, 1984; Öztuna, 1990) tanımların yapıldığı görülmektedir.

“Türkiye’deki müzik türlerinden biri olan Türk halk müziği eserleri (Türküler ve oyun havaları), Türk insanının sevincini, üzüntüsünü, heyecanını, coşkusunu, kızgınlığını, sitemini vb. duygularını dile getiren, aynı zamanda yaşanan mekânın fiziki ve beşeri özelliklerinden de bahseden, sözlü veya sözsüz ezgilerin tümüdür. Türk halk müziği, adından da anlaşılacağı üzere halkın içinden çıkmış, halka mal olmuş, halkı anlatan ve halkı tanımlayan bir müzik türüdür. Halkın içinden çıktığı için tekdüzen olmayan bir ezgi, usûl, ayak (makam) ve söz yapısına sahip olup anlatılması ve sınıflandırılması kolay olmayan, karmaşık bir yapıya sahiptir. Bir ezginin halk müziği olabilmesi için halkın duygularını ve düşüncelerini (acı, sevinç, coşkunluk, gurbet, öğüt, sevgi, vb), ortak uğraşlarını ve geçim yollarını (iş alanları, tarım, teknik, hayvancılık vb), uğradıkları ortak sıkıntıları ve kazandıkları başarıları (yangın, sel, deprem, tutsaklık, yengi, yenilgi, bayram vb), ortak kahramanlarını (toplum önderleri, destan erleri, kaçaklar vb), doğanın kendisini ve kimi doğa olaylarını (kar, kış, bahar, yayla, dağ, ırmak, yağmur vb), kimi hayvanlarla ilişkilerini (at, kedi, köpek, horoz vb övme, gülmece doğuran yerme yoluyla) ele alan sözlerle donanmış yalın, ancak içten gelen ezgiler ve bu ezgi ve sözlerin yaratının ürünü (anonimlik) olması gerekmektedir” (Birdoğan, 1988).

2.2. Türk Halk Müziği Kaynakları

Türk halk musikisinin iki büyük kaynaktan beslendiği görülür: 1 Aşıklar, 2 Türkü yakıcılar. Bu iki grup halk sanatçıları, çeşitli eski ezgilerden, akıllarda kalanları, bilmeyerek, bir başka söz altında birleştirmek suretiyle yeni yeni türkülerin meydana gelmesine sebep olurlar. Bu işi yaparken daha önceden bilinen kuralları uygulamayı düşünmezler, uygulayamazlar. Zira, nazari müzik bilgileri yoktur.

İçgüdü ile yaparlar bu işi. Aşıklardan bir çoğu eskiden yaşamış büyük ozanların deyişlerini, yetiştirdikleri yörenin müziği ile söylerler (Tüfekçi, 1986; 1483).

2.2.1. Ozan

“Eski, bilhassa, İslâm’ı kabulden önce, Türk halk musikisi ve şiirinde, halk şair-musikişinasına verilen adların en marufudur. Ozana sonraları “saz şairi” ve “âşık” denmiştir” (Öztuna, 1990: 174). “Türklerin İslam dinini kabul etmelerinden önce hece vezni ile düzenledikleri koşuklarını “Kopuz ve Çöğür” denilen sazlar ile okuyan halk şairlerine Ozan denir. Ozan’a Kam, Baksı gibi isimlerde verilir” (Kuzucu, 1997: 2).

2.2.2. Saz Şairi (Âşık)

“Aynı manada “âşık” da kullanılır. Batı Türklerinin halk şair-musikişinaslarına verdikleri isim” (Öztuna, 1990: 270). “Kelime anlamı olarak, bir kişiye veya şeye karşı şiddetli sevgi duyan kimsedir. Tutkun, müptela, seven kimse. İstilahta ise bir hazırlığı olmaksızın şiir söyleyen, ekserisi saz eşliğinde şiirlerini Tasavvufi yönleri okuyan ve halk hikâyeleri anlatan kişidir” (Kuzucu, 1997: 2).

2.3. Geleneksel Türk Halk Müziğinde Ayak, Dizi ve İsimler

Halk müziğindeki eserler, belirli dizilerin uyumu içerisinde belirli makamlara göre yazılmaktadırlar.

“THM nazariyatında makam kavramının karşılığı ise “Ayak” tır. “Ayak” kavramı, daha önce Türk halkı arasında müzikle uğraşanlar ve genellikle âşıklar tarafından herhangi bir halk ezgisine başlamadan önce o tonaliteye hazırlamak amacıyla yapılan açış-gezinti yapılan ezgiye, doğu ve Güney Doğu Anadolu’da özellikle Maya, İbrahimi, Divan, Destan gibi ezgisel biçimler söylenirken dörtlük önlerinde ve aralarda kırık hava yapısında sazla çalınan ezgilere, aşık atışmalarında veya hoyrat manilerinde dörtlüklerin ana konusunu oluşturacak önden verilen anahtar kelimeye (ayak verme) denilmektedir. Bu konuda fikir yürüten birçok araştırmacı ayak teriminin “üvertür, giriş ezgisi, aranağme, hazırlayıcı ezgi” anlamlarına gelen ve çok defa kendilerine özgü ezgi tiplerinden söz etmektedirler. Ancak bu ezgilerin tamamına baktığımızda, ondan sonra söylenecek veya çalınacak ezgilere hazırlama belli bir dizisel kalıba alıştırmaya amaçlandığı görülmektedir. Bütün bu ve benzeri

örneklemelere bakıp incelediğimizde ayak kavramının; yöntem, izlenen yol, uyulması gereken kalıp, vb. gibi bir çerçeve içerisinde görülebilen anlamlar yumağı şeklinde algılandığı görülmektedir” (Demirel, 2010: 5).

“Türk Halk Müziği’ndeki ezgilerde, belli karakteristik sesleri bünyesinde bulunduran dizi grupları vardır. Genellikle bu gruplara "Ayak" adı verilmektedir” (Emnalar, 1998: 526).

“Âşıklık geleneği içerisindeki ‘Ayak Açma’ olgusu ise, geleneğe göre en yaşlı ya da ev sahibi konumunda olan âştığın “düz-ayak” ya da “geniş ayak” denilen kafiye yapıyı sağlayacak kelimelerin bol olduğu bir ayak açılışı yapmasıdır” (Artun, 2009: 94).

Halk müziğinin de ayak kavramına karşılık gelen makamlar;

“Müstezat ayağı: Rast Makamı, Nikriz Makamı, Mahur Makamı Zâvil Makamı, Acemaşiran Makamı, Nihavent Makamı, Sultaniyegâh Makamı, Ferahfezâ Makamı, Buselik Makamı, Hisar-Buselik Makamı, Şehnaz-Buselik Makamı, TahirBuselik Makamı, Beyatî-Buselik Makamı, Nevâ-Buselik Makamı,

Garip ayağı: Hicaz Makamı, Uzzal Makamı, Şehnaz Makamı, Zirgüle Makamı, Hicazkâr Makamı, Şedaraban Makamı, Suzidil Makamı, Evcara Makamı,

Misket Ayağı: Segâh Makamı, Müstear Makamı, Hüzzam Makamı, Eviç Makamı, Ferahnâk Makamı,

Kalenderî Ayağı: Sabâ Makamı, Dügâh Makamı, Bestenigâr Makamı,

Kerem Ayağı: Uşşak Makamı, Bayatî Makamı, Nevâ Makamı, Tahir Makamı, Hüseyini Makamı, Gülizar Makamı, Muhayyer Makamı, Kürdi Makamı, Kürdîli Hicazkâr Makamı, Karcığar Makamı, Bayatî-araban Makamı” şeklinde ifade etmiştir”(Tanrıkorur, 1998: 69-70).

2.4. Raci Alkır’ın Eserlerinde Kullanılan GTHM Yöresel Tavırlar

Raci Alkır’ın eserlerinde kullanılan yöresel tavırlar aşağıdaki gibidir.

2.4.1. Azeri tavrı

Genellikle, ezgiler altı ses içinde oluşur. “Si” karar perdesinden (Sol) altıncı sese kadar çıkar ve inici bir seyirle “Si” perdesinde karar verir. Yeden olarak La# kullanılır. Şanlıurfa yöresinde, Azerî dizisine Geleneksel Sanat Müziğimizde olduğu gibi Segâh denilmektedir (Sümbüllü, 2006: 51).

2.4.2. Âşıklama tavrı

Âşıklama tavrının en belirgin özelliği, mızrabın aşağıdan yukarıya bütün tellere degecek şekilde kullanılmasıdır.

“Değiş tavrı olarak da bilinen aşıklama tavrı, mızrabın tüm tellere üstten aşağıya doğru vurulması ve ardından iki veya üç tel grubuna da mızrabı aşağıdan-yukarıya doğru taktırarak çekilmesi sonucu seslendirilen bir bağlama tavrıdır. Bu tavrı genellikle Sivas, Erzincan ve çevresindeki bölgelerde görülmektedir. Âşıklama tavrı halk ezgileri genellikle 2/4, 4/4 ve 7/8’lik usul kalıplarında görülmektedir” (Karkın, Pelikoğlu, Haşhaş, 2014: 145).

2.4.3. Karşılama Tavrı

Karşılama tavrı, mızrap vuruşunun üstten aşağıya doğru tellere taktırmak (telleri sıyırarak) suretiyle seslendirilen bir bağlama tavrıdır. Rumeli bölgesine has olan bu tavrı, genellikle 9/8’lik usul kalıbındadır. Yurdumuzun birçok yöresinde “karşılama” adıyla TRT repertuarında yer alan halk ezgileri bulunmaktadır (Giresun karşılması, Merzifon Karşılması, Yayla Karşılması vb.) ancak burada anlatılan “karşılama tavrı” özellikle Trakya bölgesine has olan “Trakya Karşılması” adlı halk ezgilerinin icrasında kullanılan özel bir tavrı olarak ortaya çıkmaktadır(Karkın, Pelikoğlu, Haşhaş, 2014: 144).

2.4.4. Tatyán

“Güney Azerbaycan ağzı, Acem ağzı; bu ağza ait özel ezgi kalıbı. Tat sözcüğü Türk olmayan, yabancı, acem; köylü, hizmetçi anlamlarına gelmekle birlikte, tatyán deyimini İran Azerbaycanı halkının Anadolu’dan farklı olan dil ve müzik üslubu için kullanılır” (Özbek, 1998: 178).

Anadolu'dan farklı olan dil ve müzik üslubu, tarikatlarda yapılan müziklerden yani tasavvuf içerikli gazel, ilahi ve zikirlerden alınan haz, tat ve huşu Allah aşkı ile yanmak anlamına gelmektedir.

“Hüzzam, Segâh çeşnili bir makam (özel ezgi kalıbı) daha ziyade divan şiiri güfteli, “aman aman” “adi-hadi leyli leyli” “efendim gel”, “bir tanem gel gel” gibi dolgu kelimeler kullanan hepsi için geçerli olmasa bile, bu ortak özellikleri haiz sözlü eserler için “Tatyan Havası” tasnif başlığını kullanabiliriz. Türkiye genelinde tespit edebildiğimiz Tatyan havalarının hepsi sözlü olup, 7 adedi Erzurum olmak üzere 4'ü Erzincan, 2'si Elazığ, 2'si Sivas, 2'si Çorum, 1'i Amasya, 1'i Trabzon, 1'i ise Artvin repertuarında bulunmaktadır. Büyük ekseriyetinin güftesi divan şiiri nazım türü olan gazel'dir, Halk Edebiyatı nazım türleri de güfte olarak kullanılmıştır” (Turhan, 2007: 12).

2.5. Raci Alkır' In Seslendirdiği Türkülerde Kullanılan Makamlar

2.5.1. Hicaz Makamı

Hicaz, hem bir makam ismi, hem de dört makamlık bir aileye verilen isimdir. Bu makamlar Hicaz, Hümayun, Uzzal, Zirgüleli Hicaz'dır. “Makamın durağı Dügâh perdesidir. Seyri inici, çıkıcı, bazen de çıkıcı olarak kullanılmıştır (Özkan, 1998: 140). Genel yapısı aşağıdaki gibidir.

2.5.2. Uşşak Makamı

Yerinde uşşak dörtlüsüne, Neva'da buselik beşlisinin eklenmesiyle oluşan bir makamıdır. Kararı La (Dügâh), Güçlüsü Re (Neva), Yedeni Sol (Rast), Tiz Kararı La (Muhayyer), Seyri Çıkıcı, Donanımı Si koma bemolüdür (Yılmaz, 2014: 112). Genel yapısı aşağıdaki gibidir.

2.5.3. Segâh Makamı

Durağı: Segah perdesidir. Seyri: Çıkıcıdır. Dizisi: Yerinde tam Segah beşlisine Eviç" de Hicaz dörtlüsünün, Neva da Uşşak Bayati dizisinin, yerinde Eksik Segah beşlisinin, Segah ta Eksik ve Tam Ferahnak beşlisinin, Neva da Buselik dörtlüsünün veya dizinin birbirine eklenmesi ve karışık olarak kullanılmasıdır" (Sağır, 2004:77). Genel yapısı aşağıdaki gibidir.

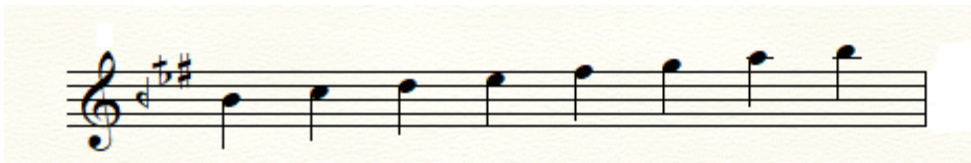
2.5.4. Hüseyinî Makamı

Durağı: Dergâh perdesidir. Seyri: İnici-çıkıcıdır. Dizisi yerinde Hüseyini beşlisine Hüseyini" de Uşşak dörtlüsünün eklenmesinden meydana gelir" (Özkan, 1998:131). Genel yapısı aşağıdaki gibidir.

2.5.5. Hüzam Makamı

Yerinde hüzam beşlisine Eviç perdesinde Hicaz dörtlüsünün eklenmesiyle meydana gelmiştir. Ayrıca neva perdesi üzerindeki hicaz dörtlüsünün Hümayun dizisi hâlinde uzantısıyla da gerdaniye perdesi üzerinden buselik beşlisi meydana getirir. Seyri: İnici çıkıcıdır (MEB, 2012: 25). Genel yapısı aşağıdaki gibidir.

2.5.6. Buselik Makamı

En eski makamlarda biri olan Buselik makamı, Buselik beşlisiyle, Hicaz dörtlüsünün veya Kürdi Dörtlüsünün birleşmesiyle oluşmuştur. Dizisi çıkıcıdır, durağı Dügâh (La) perdesidir. (Karadeniz, 1965: 109). (Aktaran, Dinç, 1997: 5). Genel yapısı aşağıdaki gibidir.

2.5.7. Karcıgar Makamı

Makamın durağı Dügâh perdesidir. Yerinde Uşşak dörtlüsü Neva perdesinde Hicaz beşlisi eklenmesinden meydana gelmiştir(Özkan, 1998:176). Genel yapısı aşağıdaki gibidir.

2.5.8. Nikriz Makamı

Makamın durağı Rast perdesidir. Yerinde Nikriz beşlisi, beşinci derecede Neva perdesi üzerinde, bir Rast dörtlüsünün ve yine aynı perdede bir Buselik dörtlüsü eklenmesinden meydana gelmiştir(Özkan, 1998:384). Genel yapısı aşağıdaki gibidir.

Yukarıda verilen makamların dizileri Raci Alkır'ın eserlerinde yer alan makamların dizileridir.

2.6. Geleneksel Türk Halk Müziğinin Ezgisel Yapısı

Veysel Arseven' e göre; Sözlü Türk halk müziği ölçülü ve ölçsüz olmak üzere iki önemli özellik gösterir. Ölçülü olanlarına “Kırık Havalar”, ölçsüz olanlarına ise “Uzun Havalar” denilmektedir. Uzun havalar doğaçtan, yani

konusur gibi bir yöntemle söylenir ve Anadolu'nun değişik bölgelerinde ayrı adlar altında tanınır: Bozlak, Maya, Hoyrat, Divan, Ağıt... gibi. Uzun havalar genellikle Karacaoğlan, Dadaloğlu, Emrah, Ruhsati, Summani ve daha birçok ünlü halk ozanının değişleri üzerine söyleniyorsa da, halkın kendi iç dünyasını yansıtan sözleri de içerirler (Aktaran: Özer, 2015: 10).

2.6.1. Geleneksel Türk Halk Müziğinin Ritmik Yapısı

2.6.2. Usûl

“Vuruşlardan meydana gelen birer kalıptır. “Veya muayyen düzümlerden yapılarak kalıp halinde tespit edilmiş ölçülerdir.” (Akbulut, 1990: 15).

“Usul, zaman çizgisini birbirini takip eden kuvvetli ve zayıf vuruşlar ile parçalara bölen kalıptır. Geleneksel Türk halk müziği dağarında, ritmik yapıya sahip eserler, ölçü birimlerine (usüllerine) göre ana usüller (2, 3, 4 zamanlılar ve bunların üçerli şekilleri), birleşik usüller (5, 6, 7, 8, 9 zamanlılar) ve karma usüller (10 ve daha yukarı zamanlılar) olmak üzere üç grupta toplanır” (Emnalar, 1998: 115).

2.6.3. Türk Halk Müziği Usulleri

Türk halk müziğinde usullerle ilgili pek çok çalışma yapılmıştır. Türkiye’de bu çalışmaya yapan ilk Muzaffer Sarısözen’dir. Sarısözen Türk Halk Müziği Usullerini üç ana başlık altında toplamıştır.

Halk müziği usullerini tespit ederken takip edilecek en sağlam yolun ne Klasik Türk Müziği’ni ne de Batı Müziği’ni hesaba katmadan doğrudan doğruya kendi bünyesinde incelemek olduğunu belirten Sarısözen, Türk Halk Musikisi usullerinin 1- Ana usuller ve üçerli şekilleri, 2- Birleşik Usuller, 3 – Karma Usuller şeklinde üç esasa dayandığını söylemektedir (Başara, 2011: 369).

2.6.4. Ana Usuller

Türk Halk Musikisi usûllerinin temelini oluşturan ana usûller iki, üç ve dört vuruşlarla bunların üçerli şeklidir. Bu usûllerden iki ve dört vuruşlarla bunların üçerli şekilleri çok, üçlülerin üçerli şekilleri azdır (Sarisözen, 1962: 8).

İki vuruşlular ($2/2$, $2/4$, $2/8$), üçerli şekli ($2+2+2=6/8$). Üç vuruşlular ($3/4$, $3/8$), üçerli şekli ($3+3+3=9/8$). Dört vuruşlular ($4/4$), üçerli şekli ($4+4+4=12/8$) şekilleri halinde ifade edilmektedir (Büyükyıldız, 2009: 157).

2.6.5. Birleşik Usûller

“Ana usûllerin belli kurallar gereğince bir araya gelmesiyle oluşmaktadır. Birleşik usûller, halk müziğinin en önemli ve en zengin tarafıdır. Aslında ana usûllerin birleşmesinden başka bir şey olmayan bu usûllerde ikili ve üçlülerin sıralanışındaki incelik bütün dünya müzik âlemini ilgilendirecek kadar renkli ritim özellikleri oluşturur” (Sarisözen, 1962: 54).

Beş vuruşlular ($5/4$, $5/8$) şeklinde olup A ($3+2$) ve B ($2+3$). Altı vuruşlular ($6/4$, $6/8$) olup ($4+2$) ve ($3+3$). Yedi vuruşlular ($7/4$, $7/8$); A ($3+2+2$), B ($2+3+2$), C ($2+2+3$). Sekiz vuruşlular ($8/8$); A ($2+3+3$), B ($3+2+3$), C ($3+3+2$). Dokuz vuruşlular ($9/4$, $9/8$, $9/16$); A ($3+2+2+2$), B ($2+3+2+2$), C ($2+2+3+2$), D ($2+2+2+3$) şekilleri halindedir (Büyükyıldız, 2009: 157).

2.6.6. Karma Usûller

“Karma usuller adı altında topladığımız bu grup, birleşik usullerin veya ana usullerle birleşik usullerin bir araya gelmesiyle oluşur. Ana ve birleşik usullere göre daha az bulunan karma usuller, ritm yönünden ilginç özellikler gösterir. Karma usullerin birçok rastlanmaktaysa da biz bunlardan muntazam olan ve yapılışından bir kural çıkarılabilenleri ele almış bulunuyoruz. Bugüne kadar yapılışı bir kuralla açıklanabilen sekiz türlü karma usul tespit edilmiştir. Bunlar; 10, 11, 12, 15, 16, 18, 20, 21 zamanlı karma usullerdir. Yarın, belki başka çeşitlerini de bulacağız fakat bundan sonra karşılaşmamız ihtimali olan yeni bir karma usulün, burada açıkladığımız kuralların dışında kalmayacağı kuvvetle tahmin edilebilir”(Sarisözen, 1962: 96).

“Birleşik veya Ana usullerin birleşiklerinden bir araya gelmesiyle teşekkül eden bu usullerin 10,11,12,15,16,18,20,21

zamanlı olmak üzere sekiz türlü kaydeden Sarısözen, bundan sonra karşılaşılma ihtimali olan yeni bir karma usulün yukarıdaki birleşim kurallarının dışında kalamayacağını tahmin ettiğini belirtmektedir. Nitekim Nida Tüfekçi, Karma onluları iki değişik tipinden ve 13,14,17 ve 19 zamanlı usullerden, Mustafa Hoşsu bunlara ilave olarak 22,27,28 zamanlı usullerden bahsetmektedir (Başara, 2011: 375).

On vuruşlular (10/4, 10/8, 10/16); A [a (3+2)+b(2+3)], B [b (2+3)+a (3+2)] şeklinde, on bir vuruşlular A (7+4), B (5+6) şeklinde, on iki vuruşlular A(2+3+2+3+2), B (3+2+2+2+3) şeklinde, on beş vuruşlular (15/4, 15/8); A (7+8) iki birleşik usûl, B (7+8) bir birleşik, iki ana usûl, C (8+7) iki birleşik usûl şeklindedir (Büyükyıldız, 2009: 159).

On altı vuruşlular (16/8), (9+7) şeklinde, on sekiz vuruşlular (18/8), (12/8+6+8) şeklinde, yirmi vuruşlular (20/8); [(3+3) (6/8)+ (2+2+3) (7/8) + (3+2+2) (7/8)] şeklinde, yirmi bir vuruşlular (21/8); (12/8+9/8) şeklindedir (Büyükyıldız, 2009: 159).

2.7. Erzurum'da Müzik

“Erzurum, Doğu Anadolu yöresi türkülerinde en zengin il olup Türk Halk Müziği repertuarında Sivas'tan sonra ikinci sırayı alır” (Eriş, 2012).

“Erzurum türkülerinin makamsal sınıflandırılması, Segâh makamında 26, Çargâh makamında 36, Hüseyini makamında 26, Hicaz makamında 6, Uşşak makamında 113, Nikriz makamında 8, Hüzam makamında 6, Rast makamında 7, Karcıgar makamında 5, Buselik makamında 5, Neva makamında 1 ve Tahir makamında 1 türkü olarak tespit edilmiştir” (Kervancıoğlu, 2013: 29).

“Erzurum'da Musiki konusunda düzenli çalışmalara ilk olarak 1923 yılında başlanmıştır. Telgraf memuru olan Erzurumlu Galip Erk ve görev arkadaşı Musullu Ali Rıza tarafından musiki çalışmaları iki kişilik bir ekip olarak başlatılmıştır. Kısa bir süre sonra ekibe musiki bilgi ve donanımına sahip güzel sesli muallim Hafız Ömer Efendi ile halk türkeleri ustası Pasinli muallim Hafız Faruk Kaleli de dâhil olmuştur. Oluşan yeni ekip “Musiki Birliği” adıyla kuruluş haline gelmiş, ardından saz çalmaya hevesli gençleri de aralarına alarak tertip ettikleri özel toplantılarla musiki çalışmalarına başlamışlardır” (Eriş, 2012).

“Erzurum’da görev yapmakta olan Diş Hekimi Mehmet Nuri, Hekim Yusuf İzzettin, Veznedar Etem, Müzik Öğretmeni Seyfi Bey ve müziksever subayların da katılımıyla Musiki Birliğı geliştirilmiş ve faaliyetleri artırılmıştır. Bu birlik daha sonrasında Erzurum’da Türk Ocağı’nın kurulmasıyla isim değıştirmiş ve “Türk Ocağı Musiki Birliğı” adını almıştır” (Eriş, 2012).

“1925 yılında açılan Erzurum Türk Ocağı, Erzurum sosyal ve kültürel hayatına önemli katkılar sağlamıştır. 1926 yılında Muallim mektebi salonunda büyük bir konser vermiş, tiyatro oyunu sergilemiştir” (Küçükuğurlu, 2012).

“1931 yılında Erzurum Türk Ocağı’nın kapatılmasıyla oluşan boşluğu 1934’te açılan Erzurum Halkevi doldürmüştür(Küçükuğurlu, 2012). Türk Ocağı’nın kapatılması ve Halkevinin açılması arasında geçen 3 yıllık zaman zarfında Türk Ocağı Musiki Birliğı ekibince çalışmalar devam ettirilmişdir (Eriş, 2012). Erzurum Halkevi kurulduğu ilk yıllarda bazı sebeplerden dolayı önemli faaliyetlerde bulunamamıştır. Halkevi’nin sorunlarının başında yer sorunu, ekonomik sıkıntılar gibi sorunlar başı çekmiştir. Özellikle güzel sanatlar komitesini oluşturmak ve faaliyetlerde bulunmak için gerekli kalifiye eleman ihtiyacının yeterli düzeyde olmaması da ayrı bir sorun olmuştur” (Küçükuğurlu, 2012).

1961 yılında döneminin Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel’in emriyle TRT Erzurum Radyosu kurulmuş ve yayın yapmaya başlamıştır. Derneğin korusu daha sonra “Doğudan Sesler Korusu” ismiyle radyo yayınlarını sürdürmüş ve Muzaffer Sarısözen’in önerisi üzerine koro çalışanları aynı zamanda TRT Erzurum Radyosu Türk Halk Müziğı korusu görevini de üstlenmiştir” (Şengül, 2010).

Aynı dönemde, Erzurum Halk Oyunları ve Halk Türküleri Turizm Derneğı TRT Erzurum Türküleri Repertuvarına kaynak kişi, derleyen gibi hizmetleri bakımından önemli yere sahiptir. 1960 da TRT’ nin kurulması ile ilk üç derlemecisi Faruk Kaleli, Hulusi Seven, Raci Alkır’ dır. Yine halk müziğine hizmeti bulunan bazı isimler Muammer Özkavcı, Âşık Reyhani, Seyfettin Sığmaz gibi şahıslar 90’lı yıllara kadar çalışmalar yürütmüş ve burada yetişen şahıslar T.H.M ye önemli kazanımlarda bulunmuşlardır.

“Erzurum’da yükseköğretim düzeyinde mesleki müzik eğitimine ilk olarak 1992 yılında Atatürk Üniversitesi bünyesinde Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalına alınan öğrencilerle başlanmıştır. Ardından 1992 yılında yine Atatürk Üniversitesi’ne bağlı Güzel Sanatlar Fakültesi’nin kurulmasıyla Erzurum mesleki sanat eğitiminde önemli imkânlarla sahip olmaya başlamıştır. 2011 yılında Atatürk Üniversitesi bünyesinde kurulan Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı ile Erzurum sanat eğitimi kurumlarına bir yenisini eklemiştir” (Kuzulugil, 2016: 23).

“Erzurum müzik kültürü içerisinde önemli bir yere sahip olan bir başka değer ise Âşıklık Geleneği ve âşıklardır. Âşık terim olarak; “sözlü şiir geleneğine bağlı olarak düzüp koştuğu şiirlerini saz eşliğinde söyleyen halk şairi” (Özbek, 1998: 15).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesinde izlenen yol, kullanılan yöntem ve teknikler açıklanmıştır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmanın yürütülmesinde literatür taraması ve betimsel durum analizi tekniği kullanılmıştır. Kayıtlardan ve literatür taramasından elde edilen bilgiler materyal olarak kullanılmıştır. Kullanılan bilgiler (veriler), belgesel kaynak tarama, çözümlene tekniği ile elde edilmiştir. Bu araştırmanın yürütülmesinde literatür taraması ve betimsel durum analizi tekniği kullanılmıştır. Betimsel araştırmalar mevcut olayların daha önceki olay ve koşullarla ilişkilerini dikkate alarak, durumlar arasındaki etkileşimi açıklamaya çalışan, olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların ne olduğunu betimleyen araştırmalardır (Kaptan, 1995: 59).

3.2. Evren Örnekleme

Bu araştırmanın evrenini, Erzurum müzik kültürü, Raci Alkır'ın sanat hayatı, kişiliği ve Raci Alkır'ın bestelemiş olduğu eserler oluşturmaktadır. Örneklemini ise Raci Alkır tarafından bestelenen TRT repertuarına kayıtlı 23 eserden oluşturmuştur.

3.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırmanın yürütülmesinde literatür taraması ve betimsel durum analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırma için, Erzurum ilindeki kütüphane ve kültür müdürlükleri gibi basılı kaynakların bulunduğu kurumlara gidilmiş, Erzurum TRT sanatçılarıyla sözlü görüşmeler yapılmış, konuya yönelik kaynaklar için dijital ortam taranmış, konu ile ilgili makale, bildiri, yüksek lisans ve doktora tezleri incelenmiştir.

“Betimsel araştırmalar mevcut olayların daha önceki olay ve koşullarla ilişkilerini dikkate alarak, durumlar arasındaki etkileşimi açıklamaya çalışan, olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların ne olduğunu betimleyen araştırmalardır”(Kaptan, 1995: 59).

3.4. Verilerin özömlenmesi

Araştırmada, TRT repertuarında kayıtlı, konuya uygun olduğu dūřünölen ve buna göre belirlenen 23 tőrü içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramalara ve ilişkilere ulaşmaktır.

Türkülerin makamları, form yapısı, usulleri, ayakları sözleri incelenerek hece ölçüleri sayılmış ve konuları saptanmıştır.

3.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma; Raci Alkır'ın yaşamı, sanatı ve TRT' ye ait kayıtlı 23 eserinin incelenmesi ile sınırlıdır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Birinci Alt Probleme Ait Bulgular Ve Yorumlar

4.1.1. Raci Alkır'ın yaşam öyküsü nasıldır?

“Raci Alkır, 1933 yılında Erzurum’un Yukarı Hasan-i Basri Mahallesi (Gâvurboğan Mah.) Kemal Bey Sokak No:2 de dünyaya gelmiştir. Babasının ismi Şefik, annesinin ismi Şadiye’dir. Erzurumlu Hacı Mehmet Bey’in oğlu olan Şefik Bey, devamlı kırmızı kuşak taktığı için ‘Alkuyruk’ lakabıyla anılırdı. Eşi Şadiye Hanım ile Ardahan’da askerlik görevini yaptığı dönemde tanışmış ve kaçırarak Erzurum’a gelin olarak getirmiştir. Bu evlilikten Sebiha, Semiha, Raci ve Recai isimli dört çocuk dünyaya gelmiştir” (Şengül, 2010: 3).

“Alkır’ın babası Şefik Bey, o yıllarda Tebrizkapı’da bulunan Mısır Oteli’ni işletmiş, daha sonra dedesi Erzurumlu Hacı Mehmet Bey’inde mesleği olan canlı hayvan ticareti ile uğraşmıştır. Ayrıca, Demokrat Parti’nin Erzurum İl Merkezi kurucularındandır. Partide bir süre encümen üyeliği yaptıktan sonra muhtarlık seçimlerini kazanarak Hasan Basri Mahallesi Muhtarlığını yürütmüştür. Şefik Bey 1957 yılında, Şadiye Hanım ise 1978 yılında vefat etmiştir (Şengül, 2010: 3).”

“Asıl mesleği terzilik olan sanatçı daha 6 yaşındayken babasıyla birlikte Muhammet Lütfi efendinin dergahına gidip gelmeye başlamış. Daha o yaşlarda ilahi okumaya başlayan Raci Alkır’a defile eşlik eden kişi ise birkaç yıl önce kaybettiğimiz haliyle tavrıyla kendine has bir karakter olan Naim Hocamız. Onu da bu arada rahmetle anıyoruz. Usta çırak disiplini altında terzilik mesleğini öğreniyordu ama akli fikri müzikteydi, sanata gönül vermiş her sanatçıda görüldüğü üzere onun içinde de daha çok küçük yaşlarda halk müziğine karşı çok büyük istek vardı. Bunun içinde bir yandan terzilik mesleğini sürdürürken, bir yandan da türkülerle yeni yeni kurmaya çalıştığı bağı kuvvetlendirmeye uğraşıyordu. Ancak ailesi özellikle de babası onun müzikle uğraşmasını pek sıcak

bakmıyordu. Fakat daha sonra bu fikrini değiştirdi ve onu gideceği yolda serbest bıraktı” (Raci Alkır, 60 yıl paneli, 2010).

Alkır ilkokul eğitiminden sonra babası Şefik Alkır’ın yönlendirmeyele dönemin en iyi mesleği olan terzilik mesleğini yapması için Beyoğlu Terzihanesi sahibi Ömer Bey’ in yanına çırak olarak vermiştir. Çıraklık devresi sona erdiğinde Alkır kalfa olarak mesleğine devam etmiştir.

“İlerleyen yıllarda müzik aşkının ağır basması nedeniyle öğrenimine devam etmemiştir. Özellikle babası Şefik Bey’lerin söylediikleri ilahi ve gazeller, kendisini çok etkilemiştir. Ses tonunun tasavvuf içerikli ve kahramanlık türkülerine çok yakışması nedeniyle bu türden ezgileri çokça okumaya çalışması, ileriki yıllarda yaptığı derleme çalışmalarını etkilemiştir. İlk amatör sahne deneyimini ilkokul yıllarında, Bursa yöresine ait “Meşeli Dağlar Meşeli” isimli türküyü okul müsamesesinde okuyarak yaşamıştır”(Baykara, 2015: 8).

“Sanatılığı profesyonel anlamda meslek olarak seğen Raci Alkır 1966 yılında terziliği bıraktı ve 1971 yılın TRT Erzurum radyosu Halk müziği korosuna girdi. Söylediği türkülerle kısa sürede halkın sevgisini kazanan sanatçı daha çok kendi yöresinin ve bölgesinin sesine çok yakışan türkülerinin yanında az da olsa başka yörelerin türkülerini okudu. Bu görevini 80’li yılların başına kadar aralıksız sürdürdü ve kendi ifadesiyle 1984 yılında emekliye ayrıldı. Sanat hayatı boyunca 7 plak ve 2 kaset yapan sanatçının ayrıca TRT arşivinde kayıtlı çok sayıda bandı mevcuttur. TBMM tarafından türkülerinin bulunduğu klasikler adlı cd, 5000 adet basıldı. Erzurum ziyareti sırasında bir araya geldiği eski kültür bakanı Atilla koun destekleriyle ilahiler adlı cd den ise 4000 adet bastırıldı. Raci Alkır Erzurum türkülerinin önemli kaynak kişilerinden birisidir. Özellikle kendine has ses rengiyle ve yörede “Tatyan” olarak bilinen türkülerle ön yapmıştır. Bazı türküler onun sesine çok yakışmaktadır. Güzel sesi ve geniş repertuvarıyla bütün ülkenin tanıdığı ve beğendiği bir sanatçı olmayı gerçekten hak etmiştir. Onun kendince meraklıları vardır ve Erzurum Türküleriyle ilgili olarak karşılaştığımız isteklerde adı geçen birkaç Erzurumlu sanatçıdan biridir. TRT Erzurum radyosu olarak günümüzde de bizi yakından takip eden ve programlarımızı kaçırmadan dinleyen radyomuzun eski mensuplarından biri ve sanatçı olarak ta yeri geldiğinde tecrübesi birikimiyle bizleri ikaz eden değerli bir büyüğümüzdür. Çok sayıda uzun hava okumuştur. Halk müziğini

sevenleri unutamadığı bir isimdir”(Raci Alkır, 60 yıl paneli, 2010).
Oğlu Vahit Alkır’dan alınan CD deki bilgileri içermektedir.

Alkır 60 yıl Türk Halk Müziğine gönül vermiş biri olarak 1981 de TRT Erzurum Radyosundan kendi isteği ile emekli olduktan sonra da müzikal çalışmalarına ara vermemiş derleme, kaynak kişi olarak halk müziğine katkıda bulunmuştur.

4.1.2. Sanat Hayatı

“1952 yılında asker olarak Samsun’a gitmiş, 1955’te dağıtımla Erzurum’a gelerek vatani görevini devam ettirmiştir. Oğullarından Vahit Alkır babası gibi türkülere gönül vermiş, Erzurum Radyosu’nun Gençlik Korosu’nda dersler aldıktan sonra akitli olarak türkü söylemeye başlamıştır. 1955 yılından itibaren Erzurum Halk Oyunları ve Halk Türküleri Derneğinde toplu çalışmalara katılan Raci Alkır 1960 yılında Erzurum Radyosu Doğudan Sesler Korosunda Ses Sanatçısı olarak görev almıştır. Fikret Karahan, Nida Tüfekçi, Ateş Köyoğlu, Talip Özkan ve Ali Can gibi hocalarla çalışma imkânı bulmuştur. Bu görevini 1983 yılına kadar aralıksız sürdürmüş, aynı tarihte kendi isteği ile emekliye ayrılmıştır” (<http://turkulerleerzurum.com/forum/showthread.php?t=2068>).
Erişim Tarihi; 13.10.2017.

Tatyan, müstezat gibi türküler icra ederek kendisini ispatlayan Alkır, radyo yıllarında Nida Tüfekçi, Mustafa Geceyatmaz, Muzaffer Sarısözen gibi değerli ve halk müziğine katkıları tartışılmaz üstatlar ile tanışma ders alma fırsatı bulmuştur. Sanatçı arkadaşları ve Erzurum halkı “ Paşamız, Türkü Paşa, Tatyan Paşa, Tatyan Usta” gibi hitaplarda bulunmuştur. Antalya ili Serik ilçesinde Aspendos antik kent tiyatrosun’ da mikrofonsuz konser vererek sesinin gücünü ispatlamış, orada bulunan insanların dikkatleri üzerine çekmeyi başarmıştır.

“Sanat hayatında dört önemli nirengi noktasından birisi dergâhta ki tasavvufi iklimidir. Bu toplantılarda Erzurumlu gazelhanların icra ettiği ezgiler kendisinin yetişmesinde çok önemli bir yere sahiptir. Palandöken ilk mektebinde müsamerelerde başlayan toplumun karşısına çıkma ve musiki eserleri seslendirmesi ikinci bir nirengi noktası olmuştur. Bir diğer nirengi noktası ise,

Erzurum Halk Evi'ndeki faaliyetleridir. Erzurum Halk Evi'nde, Faruk Kaleli yönetimindeki halk müziği korusu, onun sanatını icra imkânı bulduğu ve yetiştiği önemli bir merkezdir”(<http://www.erzurumyenigun.com/unutulan-deger--raci-alkir--6074h.htm>) Erişim Tarihi 21.09.2017.

Fatma Feyzioğlu ve Vahit Alkır' ın gerçekleştirdiği sözlü görüşmelerden anlaşıldığı gibi; Alkır'ın hayatının her döneminde Türk Halk Müziğine önem verdiği ve gelecek nesillere sanatsal bağlamda örnek olduğu anlaşılmıştır.

4.1.3. Raci Alkır'ın Halk Oyunları Halk Evleri ve Halk Türkü Derneklerindeki Seneleri

“Raci Alkır, 1945’li yıllarda, Erzurum Halk Evi bünyesinde faaliyetini sürdüren halk müziği korosuna devam etmeye başladı. O yıllarda, Erzurum Halk Evi’nin başkanı, İhsan Şafak, halk müziği koro şefi ise Faruk Kaleli’dir. Raci Alkır dışındaki koro elemanlarından bazıları ise, solist olarak; Ali Balkır, Fikret Tosuner, Dursun Üvez, Gülümser Gözüm ve Zekeriya Bey, saz sanatçısı olarak; Suat Işıklı, Osman Mavioğlu, Seyfettin Sığmaz, Edip Bey, Ferit Bey, davul-zurna da Cazim Demir ve Dursun Bey’dir” (Bulut, 1984).

“1951 yılında Halk Evleri’nin kapanması ile buralarda yürütülen kültürel faaliyetlerin devamı niteliğinde yeni oluşumlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu oluşumlardan biri de 1954 yılında Erzurum’da kurulan “Erzurum Halk Oyunları ve Halk Türküleri Derneği”dir ”(Bulut, 2001).

Halk Evlerinin kapanması Alkır' ın müzikal hayatını etkilememiştir. Akabinde yeni kurulan Faruk Kaleli yönetiminde Erzurum Halk Evinde Halk müziği topluluğu olarak devam etmiştir.

“Erzurum Halk Evi bünyesinde Faruk Kaleli yönetimindeki halk müziği topluluğuna katılması ile sanat hayatı başlamıştır. Askerlik sonrası 1955 yılında Erzurum Halk Oyunları ve Halk Türküleri derneği’nde Hulusi Seven yönetiminde kurulan halk müziği topluluğuna katılarak terzilik mesleğini bir süre daha sürdürmüştür. TRT Kurumu ile tanışması 1961 yılında gerçekleşmiştir. TRT

Erzurum Radyosunun açılması ile dernek halk müziği korusu “Doğudan Sesler Korusu” yayına başlamış ve Raci Alkır müzikal hayatının yoğunlaşması sebebiyle terzilik mesleğini 1966 yılında bırakmıştır” (Baykara, 2015: 8).

“Raci Alkır’ın, dernek korusuyla okuduğu ilk solo eser, Erzurumlu Zeki Orhan’dan öğrendiği “O Maral Bakışın” isimli türküdür. Alkır, bu türküyü, derneğin 1956 yılında Halk Eğitim Merkezinde düzenlemiş olduğu 12 Mart Kurtuluş Şenliklerinde de okuduğunu dile getirmektedir. 1958 yılında ise yine derneğin faaliyetleri kapsamında yapılan etkinlik çerçevesinde verilen konserde “Atımı Bağladım Nar Ağacına” isimli türküyü okumuştur” (Şengül, 2010: 6).

Alkır babası ile katıldığı Tarikat toplantıları, Erzurum Halk Evi ve Erzurum Halk Oyunları ve Halk Türküleri Turizm Derneğinden edindiği deneyim ve tecrübe ile yurdun birçok yerinde gerek solist gerek korist olarak konserler vermiştir.

“Alkır, derneğin halk müziği korusu ile yurdun birçok bölgesinde düzenlenen etkinliklere katılarak koro ve solo performansı ile kendinden çokça söz ettirmeyi başarmıştır. Ayrıca, nefesli saz sanatçısı Suat Işıklı ile beraber kısa bir süre zarfında Erzurum Halk Eğitim Merkezi bünyesinde Türk Halk Müziği Korusu çalışmalarını da yürütmüşlerdir” (Şengül, 2010: 6).

“Raci Alkır, 1966 yılında TRT Erzurum Radyosunun açmış olduğu stajyerlik sınavını kazanmış ve mahalli sanatçı olarak görevini sürdürmesinin ardından 1971 yılında kadro sınavını kazanarak, Türk Halk Müziği Korusu’nda 1981 yılına kadar sürecek olan kadrolu ses sanatçısı görevine geçmiştir. Tatyana, divan müstезat ve azeri lehçelerinde olan türkülerdeki hakimiyeti kendisini ispatlamasını sağlamıştır. TRT yıllarında, Nifa Tüfekçi, Mustafa Geceyatmaz, Talip Özkan ve Ateş Köyoğlu gibi değerli üstadlarla tanışma ve ders alma fırsatı olmuştur” (Baykara, 2015: 8).

Alkır 1966 da TRT Erzurum radyosuna kursiyer olarak girmiş 1971’ de ise yapılan sınav sonucunda kadrolu ses sanatçısı olarak Erzurum TRT radyosuna ses sanatçısı olarak gitmiştir. Nida Tüfekçi, Mustafa Geceyatmaz, Muzaffer Sarısözen

gibi ustadlar ile tanışma ve nota eğitim dersi alma fırsatı bulmuş, almış olduğu bu eğitim sayesinde yurt genelinde okunan ve dinlenen gazeller, tatyannlar ve ilahiler derlemesine vesile olmuştur.

“Bu eğitim çalışmaları sonucunda kursiyerler resmi bir sınava tabi tutulup ciddi anlamda Erzurum TRT radyosunun iskeleti oluşturulmuştur. Bu eğitim sonucunda Raci Alkır 1974 yılında “ TRT Erzurum radyosu ses sanatçısı” olarak unvan almış Erzurum radyosunun başarılı, değişmez, isimlerinden birisi olmuştur. Türk halk müziği korosunda görev yaparak solo bant yapma hakkı kazanmış, Türk halk müziğine bu anlamda uzun yıllar hizmet etmiştir. TRT repertuarına girmemiş birçok türkünün varlığı, Türk Halk Müziğine hizmet etmiş ustaların kaynak kişi olarak Raci Alkır’ ı seçmelerine sebep olmuş ve belleklerinde ilticalen okunan tatyannların, gazellerin, müstezatlarnın, ilahilerin, türkülerin yurt genelinde çalınıp söylenmelerine ve dinlenmelerine vesile olarak bölgeler arası türkü akışına sebep olmuştur”(Saf, 1999: 5).

“Erzurumlu Raci Alkır, tam anlamıyla otantik yapıya sahip, bulunduğu bölgenin tüm özelliklerini bünyesinde barındıran bir ses icracısıdır. Yıllarca çeşitli kurumlarda sanatını icra etmekle beraber yazılı belge oluşturmak içinde çaba göstermiştir. Erzurumlu bir başka önemli icracı olan Mükerrrem Kemertaş’ın Raci Alkır hakkındaki görüşleri şöyledir; “Erzurum kültürüne ve Erzurum Türkülerine sahip çıkan, çok özel bir ses rengine sahiptir.” Erzurum’un bir başka önemli ses icracısı Lütfü Ortakale ise; “Raci Alkır Erzurum için çok önemli bir değer. İcra olarak tam anlamıyla otantik yapıdadır.” demişlerdir. Erzurum’un değerli ses icracısı çalışmamıza bu anlamda ışık tutacak.” (Baykara, 2015: 9).

Alkır’ a Tatyann Paşa, Paşamız gibi hitaplarda bulunulmasının hiç şüphesiz’ ki Erzurum’ u sevmesi ve Erzurum kültürüne sahip çıkarak göstermiş ve icra ettiği eserler ile de Erzurum ve yurt genelinde kendine yakışır bir şöhret elde etmiştir.

4.2. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular Ve Yorumlar

4.2.1.Raci Alkır'ın türkülerinin sanatsal özellikleri nelerdir?

Raci Alkır'a ait türkülerin makam, form yapısı, sözleri ve ezgilerinin incelenmesi.

Aya Bak Gider

Yöresi: Erzurum
Kimden alındığı: Raci Alkır - Muharrem Akkuş

Derleyen: A. Seçgel
Notaya alan: M. Hoşsu

$\text{♩} = 66$

A YA BAK Nİ CE Gİ DE Rİ

AY DO LA Nİ Rİ GE CE Gİ DE Rİ

İ Kİ DE KA ŞIN A RA Sİ

BİR YO LU VA Rİ HA CA Gİ DER

LE Mİ DE HA YI RA Nİ NO LİM

KA RA KI ZI KU RU BA Nİ NO LİM

SU YA Gİ DEN

AYA BAK YILDIZA BAK
SUYA GİDEN KIZA BAK
KIZ ALLAHİ SEVERSEN
DÖNDE BİR YOL BİZE BAK

(BAĞLANTI)

AY AKŞAMDAN GERİDİR
BURALAR NERDEN GERİDİR
KALKIN GİDİN A DOSTLAR
BURALAR EHVAN YERİDİR

(BAĞLANTI)

Türkünün usulü 4/4' lüktür. Türkü klasik Türk Müziği makamlarından Nikriz makamı dizisinde yapılmıştır. Türküde Buselik üçlüsü de baskın şekilde hissedilmektedir. Türkünün karar sesi Do sesidir. Ayağı, Müstezat ayağıdır. Türkü Kırık hava türünde sözlü bir türküdür.

Form yapısı; bu ezgi sadece A ezgisinden oluşmaktadır. Bu türkü için notaya göre 8A diyebiliriz. Ancak, A ezgisinin tekrarı söze göre şifrelenecek olursa; 4A söz + 4B nakarat denebilir.

Aya bak nice gider	}	1A
Ay dolanır gece gider		1A
İkide kaşın arası	}	1A
Bir yol var hacca gider		1A = 4 A
Lemide hayranın olim	}	1B Nakarat
Kara kız hayranın olim		1B x 2 =4 B

Aşıgam Ben Sana

(Ketencizade Rüşti Efendi'den)

Yöresi: Erzurum
Kimden alındığı: Raci Alkar
♩ = 192

Derleyen: Raci Alkar
Notaya alan: Raci Alkar

A ŞI GAM BEN SA NA RU Zİ E ZEL DEN RU Zİ
E ZEL DEN SEN BE NİM CA NİM SAN EM MAN
EM MAN EM MAN EM MAN BEN SE NİN BEN DEN
İS TER KU LUN ÖL DÜR İS TER ÇI RAĞ ET İS TER
ÇI RAĞ ET RA ZI YAM HER NE Kİ EM MAN
EM MAN EM MAN EM MAN GE LİR SE SEN DEN CA NAN
HAY CA NAN HAY CA NAN HAY CAN GE LİR SE SEN DEN

1
Aşıgam ben sana ru-z-i ezelden
Sen benim canımsan ben senin benden
İster kulun öldür ister çırağ et
Raziyam her ne ki gelirse senden

2
ismim de senindir bu can da senin
Mukim de senindir mihman da senin
Derdim de senindir derman da senin
Ben senden vazgeçmem can çıksa tenden

3
Sana kulluk için cihana geldim
Ayırma gönümü amancı geldim
Bed huylar clinden emana geldim
Ayırma Rüşti'yi hulk-i hesenden

Türkünün usulü 10/8’lidir. Türkü klasik Türk Müziği makamlarından Hüseyini makamı dizisinde yapılmıştır. Türkünün karar sesi La sesidir. Ayağı, Kerem ayağıdır. Türkü Kırık hava türünde sözlü bir türküdür.

Form yapısı; 1A+1B x 2 şeklinde olup, form şeması aşağıdaki gibidir:

Aşığam ben sana ruz-i ezelden	}	A 1
Sen benim canımsan ben senin benden	}	B 1
İster kulun öldür ister çırağ et	}	A 1
Razıyam her ne ki gelirse senden	}	B 1
İsmim de senindir bu can da senin	}	A 1
Mukim de senindir mihman da senin	}	B 1
Derdim de senindir dermen da senin	}	A 1
Ben senden vazgeçmem can çıksa tenden	}	B 1
Sana kulluk için cihana geldim	}	A 1
Ayırma gönlümü amancı geldim	}	B 1
Bed huylar elimden emana geldim	}	A 1
Ayırma Rüştü’yi hulki hesenden	}	B 1

Beni Sorma Bana (İlahi)

Yöresi: Erzurum
Kimden alındığı: Raci Alkır
♩ = 60

Derleyen: Nida Tüfekçi
Notaya alan: Nida Tüfekçi

BE Nİ ——— SOR — MA — BA — NA BEN BEN DE — Yİ — LEM —

BE Nİ ——— SOR — MA — BA — NA BEN BEN DE — Yİ — LEM —

Bİ Rİ BEN VAR — DIR BEN DE BEN DE Nİ — ÇE — RU —

BEN DE — Nİ — ÇE — RU (SAZ)

SE Nİ ——— BEN — SE — VE — RİM CAN DA Nİ — ÇE — RU —

SE Nİ ——— BEN — SE — VE — RİM CAN DA Nİ — ÇE — RU —

YO LUN — VAR — DIR BU — ER KAN DA Nİ — ÇE — RU —

Beni Sorma Bana
(İlahi)

- 2 -

KAN DA Nİ ÇE RU (SAZ)

KE SİL Dİ TA KA TIM DİZ DE DER MAN YOK

KE SİL Dİ TA KA TIM DİZ DE DER MAN YOK

BU NE MEZ HE Bİ MİŞ DİN DE Nİ ÇE RU

DİN DE Nİ ÇE RU

E. Pınarbaşı
08.12.2017

1
Beni Sorma Bana Ben Ben Değilem
Bir Ben Vardır Bende Benden İçeru
Seni Ben Severim Candan İçeru
Yolun Vardır Bu Erkândan İçeru
Kesildi Takatım Dizde Derman Yok
Bu Ne Mezheb İmiş Dinden İçeru

2
Şeriat Tarikat Yoldur Varana
Hakikat Marifet Andan İçeru
Dinin Terkedenin Küfürdür İşi
Ol Ne Küfürdür İmandan İçeru
Yunus'un Sözleri Hundur Ateştir
Kapında Kullar Var Sutandan İçeru

Türkünün usulü 4/4'lüktür. Türkü klasik Türk Müziği makamlarından Karcığar makamı dizisinde yapılmıştır. Türkünün karar sesi La sesidir. Ayağı, Kerem ayağıdır. Türkü Kırık hava türünde sözlü bir ilahidir.

Form yapısı; 2A+2B şeklinde olup, form şeması aşağıdaki gibidir:

Beni sorma bana ben ben değilem } A 1

Beni sorma bana ben ben değilem } A 2

Bir ben vardır bende benden içeru } B 1

Bir ben vardır bende benden içeru } B 2

YÖRESİ
Erzurum

DERLEYEN
Raci ALKIR

KİMDEN ALINDIĞI
Raci ALKIR

NOTAYA ALAN
Murat Kamil İNANIC

BADE-İ LEBİNDEN RUŞEDEN AŞIK

♩ = 66

SAZ_____

4

7 *Serbest*
Saz_____ Bade i le bin den nu şe den a şık ne ge zer mes cit_____ te a ca nım

9
mey ha ne ler var ne ge zer mes cit_____ te a ca nım mey ha ne ler var

12 *Serbest*
Saz_____ O nun i çin kim sey le et mez i li şik na si bi ni al mış a ca nım

14
di va ne ler var na si bi ni al mış a ca nım di va ne ler var

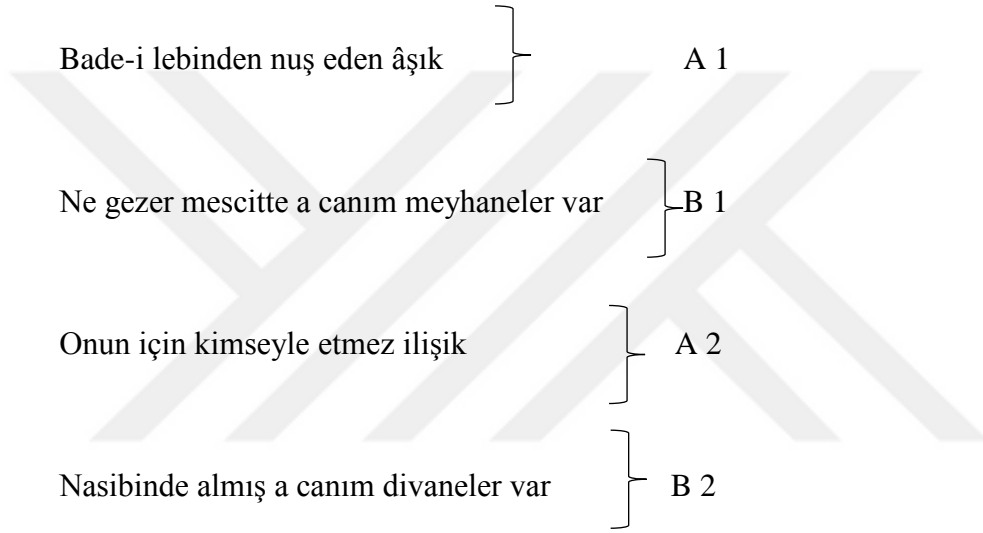
-1-
Bade-i Lebinden Nuş Eden Âşık
Ne Gezer Mescitte (a canım) Meyhaneler Var
Onun İçin Kimseyle Etmez İlişik
Nasibini Almış (a canım) Divaneler Var

-2-
Aşık Olan Aşk Oduna Alışır
Sadık Olan Erenlere Karışır
Meyhaneden Çıkar Gelir Ulaşır
Hakka Vasıl Olmuş Mestaneler Var

-3-
Hakkı Gel Sırrını Eyleme Zahir
Öyle Bir Yol Tut Ki (a canım) Olasın Mahir
Harabat Ehline Hor Bakma Şakir
Defineye Malik (a canım) Viraneler Var

Türkünün usulü 4/4'lüktür. Türkü klasik Türk Müziği makamlarından Hüseyini makamı dizisinde yapılmıştır. Türkünün karar sesi Re sesidir. Ayağı, Kerem ayağıdır. Türkü Kırık hava türünde sözlü bir türküdür.

Form yapısı; 2A+2B şeklinde olup, form şeması aşağıdaki gibidir:

YÖRESİ
Erzurum

DERLEYEN
Raci ALKIR

KİMDEN ALINDIĞI
Raci ALKIR

BİNGÖL BUGÜN DUMANDIR

NOTAYA ALAN
Cengiz ŞENGÜL
Eren LEHİMLER

♩=70

O ğu l o ğul bin göl bu gün du man dı r

2
Ya v ri ya v ri fir tı na sı ya man dı r

3
E vin yı ktı l sın fe le

4
k

5
Bu ne kö tü za ma n dı r

6
Bu ne kö tü dev ra n dı r

-1-
(Oğul) Bingöl bugün dumandır
(Yavru yavru) Fırtınası yamandır
Evin yıkılsın felek
Bu ne kötü zamandır

-2-
(Oğul) Hınıs Kalesi metin
(Yavru yavru) Kaleye çıkmak çetin
Evin yıkılsın felek
Küçükten kaldım yetim
(Anadan kaldım yetim)

Türkü Uzun hava türünde sözlü türküdür. Türkü klasik Türk Müziği makamlarından Hüseyini makamı dizisinde yapılmıştır. Türkünün karar sesi La sesidir. Ayağı, Kerem ayağıdır.

Türkü uzun hava olduğu için usulü olmayan türküler sınıfına girmektedir. Uzun hava olarak düşünülmelidir.

Yöresi
Erzurum - İspir

Derleyen
Erkan SÜRME

Kaynak Kişi
Raci ALKIR

Notaya Alan
Erkan SÜRME

BİR BOSTAN EKTİM PAZI
(YAYLALAR) (HALAY)

♩=260

Bir bos tan ek tim pa zı yay la la r Hop gü lüm oğ lan
Bir bos tan ek tim bi be r " " " " " " " "
5 Bir bos tan ek tim hi ya r " " " " " " " "
yay la la r yay la la r yay la la r De gü lüm oğ lan
" " " " " " " " " " " " " " " " " "
9 Gel bi ze ba zi ba zi yay la la r
12 bu yol bos ta na gi de r " " " " "
Hop gü lüm oğ lan yay la la r yay la la r
15 yay la la r De gü lüm oğ lan yay la la r
18 yay la la r yay la la r

--1--

BİR BOSTAN EKTİM PAZI YAYLALAR

Bağlantı { HOP GÜLÜM OĞLAN YAYLALAR YAYLALAR YAYLALAR
DE GÜLÜM OĞLAN YAYLALAR YAYLALAR YAYLALAR

GEL BİZE BAZI BAZI YAYLALAR

Bağlantı { HOP GÜLÜM OĞLAN YAYLALAR YAYLALAR YAYLALAR
DE GÜLÜM OĞLAN YAYLALAR YAYLALAR YAYLALAR

--2--

BİR BOSTAN EKTİM BİBER YAYLALAR
Bağlantı
BU YOL BOSTANA GIDER YAYLALAR
Bağlantı

--3--

BİR BOSTAN EKTİM HIYAR YAYLALAR
Bağlantı
BOYU BOYUMA UYAR YAYLALAR
Bağlantı

Türkünün usulü 6/8'lidir. Türkü klasik Türk Müziği makamlarından Uşşak makamı dizisinde yapılmıştır. Türkünün karar sesi La sesidir. Ayağı, Kerem ayağıdır. Türkü Kırık hava türünde sözlü bir türküdür. Türkünün şifrenmesi söz kısmına göre yapılmıştır. Notanın sözlere göre eksik yazıldığı düşünülmektedir. 8. Ölçüden sonraki kısmın yazılmadığı öngörüsüyle o bölümdeki (de gülüm oğlan) kısmı şifreye dahil edilmemiştir.

Form yapısı; 1A+1B+1A+2B şeklinde olup, form şeması aşağıdaki gibidir:

Bir Bostan Ektim Pazı (Yaylalar) } A

Hop Gülüm Oğlan Yaylalar } B
De Gülüm Oğlan Yaylalar }

Gel Bize Bazı Bazı (Yaylalar) } A

Hop Gülüm Oğlan Yaylalar } 1B
De Gülüm Oğlan Yaylalar } 1B =2B

Bülbül Bağa Girip

Yöresi: Erzurum
Kimden alındığı: Raci Alkır

Derleyen: -
Notaya alan: Ateş Köyoğlu

BÜL BÜ LÜ BA ĞA — Gİ RİP YAP MIŞ YU VA — YI BÜL BÜ LÜ BA ĞA —
Gİ RİP YAP MIŞ YU — VA YI — GÖR MÜŞ Kİ GÜL LE — Rİ CÜM LE —
HA RAL MIŞ — HA Dİ LEY Lİ LEY Lİ LEY LİM — E — FEN DİM
GEL — GEL — (SAZ) —
BO ZUL MUŞ GÜL SE Nİ — Â BU — HA VA — SI BO ZUL — MUŞ GÜL
SE Nİ Â BU HA VA — SI — SAN Kİ BU Â — LE — Mİ Sİ TEM —
KA RAL — MIŞ — HA Dİ LEY Lİ LEY Lİ LEY LİM —
E — FEN DİM — GEL — GEL —

2
Öfkelenmiş Kambur (Ey Ey Ey) Felek Bülbüle (Vay) Pejmürdelik Vermiş Güle Sünbüle
Düşürmüş Gülşene Büyük Gulgüle (Vay) Sanki Bu Alemi (Vay Vay) Sitemkar Almış

Türkünün usulü 2/4'lüktür. Türkü klasik Türk Müziği makamlarından Karcığar makamı dizisinde yapılmıştır. Türkünün karar sesi La sesidir. Ayağı, Kerem ayağıdır. Türkü Kırık hava türünde sözlü bir türküdür.

Form yapısı 2A+1B+1C+/1D+1A+1B+1C şeklinde olup, form şeması aşağıdaki gibidir:

Bülbül bağa girip yapmış yuvayı	A 1+A 1= 2A
Görmüş ki gülleri cümle har almış	B 1
Ha di leyli efendim gel gel	C 1
Bozulmuş gönül abu havası	D 1+ A1
Sanki bu âlemi sitemkâr almış	B 1
Ha dileyli efendim gel gel	C 1

BURÇ ÜSTÜNE BAYRAKLARI KURDULAR

Yöresi: Erzurum
Kimden Alındığı: Raci Alkır

Derleyen: Raci Alkır
Notaya Alan: Bayram Şengül

A MAN A MAN BURÇ ÜS TÜ NE BAY RAK LA RI
KUR DU LAR O ZA MAN DAN ZÜ VEL HA Nİ VUR DU LAR
HA Dİ LEY LİM LEY LİM LEY LİM BİR TA NEM GEL GEL
SAZ
A MAN A MAN EY HA MAM CI BU HA MA MA
GÜ ZEL LER DEN KİM GE LİR NE BÜ LE YİM BEY E FEN Dİ
GÜN DE YÜZ BİN CAN GE Lİ İR HA Dİ LEY LİM LEY LİM LEY LİM

2

1
AMMAN AMMAN
BURÇ ÜSTÜNE BAYRAKLARI KURDULAR
O ZAMANDAN ZÜVEL HANİ VURUDLAR

HADİ LEYLİM LEYLİM LEYLİM BİR TANEM GEL

2
AMMAN AMMAN
EY HAMAMCI BU HAMAMA GÜZELLERDEN KİM GELİR
NE BİLEYİM BEYEFENDİ GÜNDE YÜZBİN CAN GELİR

HADİ LEYLİM LEYLİM LEYLİM BİR TANEM GEL

Türkünün usulü 2/4'lüktür. Türkü klasik Türk Müziği makamlarından Segâh makamı dizisinde yapılmıştır. Türkünün karar sesi La sesidir. Ayağı, Misket ayağıdır. Türkü Kırık hava türünde sözlü bir türküdür.

Form yapısı; 1A+1B+1C şeklinde olup, form şeması aşağıdaki gibidir:

Amman amman
Burç üstüne bayrakları kurdular } A 1

O zamanda züvel hanı vurdular } B 1

Hadi leyli leyli leylim gel
Bir tanem gel gel, efendim gel } C 1

CAN BULA CANANINI

Yöresi: Erzurum
Kimden Alındığı: Raci Alkır

Derleyen: Raci Alkır
Notaya Alan: Nida Tüfekçi

CAN BU LA CA NA NI NI
BAY RA MO BAY RA MO LA BAY RA MO BAY RA MO LA
KUL BU LA SUL TA NI NI BAY RA MO BAY RA MO LA
BAY RA MO BAY RA MO LA

Not: Sözler Alvarlı Lütfi Efendiye Aittir.

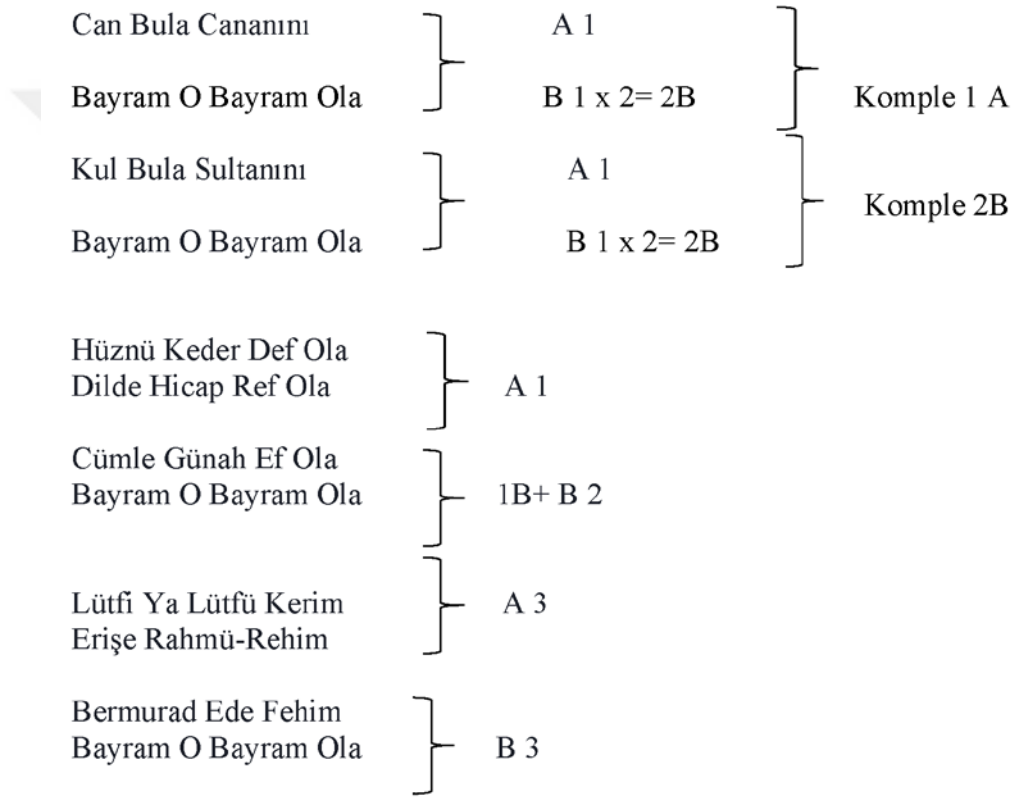
1
CAN BULA CANANINI
BAYRAMOLA BAYRAMOLA BAYRAMOLA BAYRAMOLA
KUL BULA SULTANINI
BAYRAMOLA BAYRAMOLA

2
HÜSNÜ KEDER DEFOLA
DİLDE HİCAP REFOLA DİLDE HİCAP REFOLA
CÜMLE GÜNAH EFOLA
BAYRAMOLA BAYRAMOLA

3
LÜTFİ YA LÜTFİ KERİM
ERİŞE RAHMÜREHİM, ERİŞE RAHMÜREHİM
BERMURADE DE FEHİM
BAYRAMOLA BAYRAMOLA

Türkünün usulü 4/4'lüktür. Türkü klasik Türk Müziği makamlarından Necid Hüseyini makamı dizisinde yapılmıştır. Türkünün karar sesi Re sesidir. Ayağı, Kerem ayağıdır. Türkü Kırık hava türünde sözlü bir türküdür.

Form yapısı; 1A + 2 B şeklinde olup, form şeması aşağıdaki gibidir:

Dün Gece Yar Hanesinde (Tatyan)

Yöresi: Erzurum
Kimden ahndığı: Raci Alkır
♩= 50

Derleyen: Erzurum Radyosu
Notaya alan: Nida Tüfekçi

AM MAN AM MAN DÜN GE CE YAR HA NE SİN DE
YAS TI ĞİM BİR TA Şİ Dİ
DÜN GE CE YAR HA NE SİN DE
YAS TI ĞİM BİR TA Şİ Dİ AL TIM ÇA MUR ÜS TİM YAĞMUR
Gİ NE GÖN LÜM HO Şİ Dİ A MAN NA MAN NA MAN NA MAN
NA MA NA MAN BEN YAN DIM SE Nİ BİL MEM

1
(Amman Amman)
Dün Gece Yar Hanesinde
Yastığım Bir Taş İdi
Altım Çamur Üstüm Yağmur
Gine Gönüm Hoş İdi
(Amman Amman)
Ben Yandım Seni Bilmem

2
(Amman Amman)
Dağ Ne Kadar Yüce Olsa
Bir Kenarı Yol Olur
Buna Bayram Günü Derler
Dostla Düşman Bir Olur
(Amman Amman)
Ben Yandım Seni Bilmem

3
(Amman Amman)
Sen Bugün Nadan İle Gezdin
Merak Oldu Bana
Çeşmi Mestimden Bile Süzdüm
Merak Oldu Bana
(Amman Amman Amman Amman)
Ben Yandım Seni Bilmem

Türkünün usulü 4/4'lüktür. Türkü klasik Türk Müziği makamlarından Segâh, Hüzzam makamı dizisinde yapılmıştır. Türkünün karar sesi Si sesidir. Ayağı, Misket ayağıdır. Türkü Kırık hava türünde sözlü bir türküdür.

Form yapısı; $2A + 1B + 1C + 1D + 1E$ şeklinde olup, form şeması aşağıdaki gibidir:

(Amman Amman)
Dün Gece Yar Hanesinde
Yastığım Bir Taş İdi } $A 1 + A1 = 2A$

Altım Çamur Üstüm Yağmur } 1B
Gine Gönlüm Hoş İdi } 1C
(Amman Amman) } 1D
Ben Yandım Seni Bilmem } 1E

(Amman Amman)
Dağ Ne Kadar Yüce Olsa
Bir Kenarı Yol Olur

Buna Bayram Günü Derler
Dostla Düşman Bir Olur
(Amman Amman)
Ben Yandım Seni Bilmem

(Amman Amman)

Sen Bugün Nadan İle Gezdin
Merak Oldu Bana Sen Bugün Nadan İle Gezdin } A 3

Merak Oldu Bana Çeşmi Mestimden Bile Süzdüm } B 3
Merak Oldu Bana

(Amman Amman Amman Amman)

Ben Yandım Seni Bilmem

Erzurum Kilidi Mülk-i İslâmın

Yöresi: Erzurum
Kimden alındığı: Raci Alkur

Derleyen: Raci Alkur
Notaya alan: Mehmet Özbek

ER ZU RUM Kİ Lİ Dİ MÜL Kİ İS LÂ MIN
MEV LÂ YA E MA NET OL SU NER ZU RUM
OL SU NER ZU RUM ER ZU RUM DER BEN Dİ
EH Lİ İ MÂ NİN MEV LÂ YA E MA NET
OL SU NER ZU RUM

E. Pınarbaşı
08.12.2017

1
ERZURUM KİLİDİ MÜLK-İ İSLÂMİN
MEVLÂ'YA EMANET OLSUN ERZURUM
ERZURUM DERBEND-İ EHL-İ İSLÂMİN
MEVLÂ'YA EMANET OLSUN ERZURUM

2
GÖL YERİNDE ELBET SULAR BULUNUR
YİNE VARDIR DİYE ÜMİD OLUNUR
BUGÜN YİNE BİN BAHAYA ALINIR
MEVLÂ'YA EMANET OLSUN ERZURUM

3
RAMAZAN'DA ÂL-İ ŞÂN EDERLER
O ŞEHR-İ SİYAMİ ZİŞÂN EDERLER
FUKARA GÖNLÜMÜ GÜLŞÂN EDERLER
MEVLÂ'YA EMANET OLSUN ERZURUM

Türkünün usulü 4/4'lüktür. Türkü klasik Türk Müziği makamlarından Uşşak makamı dizisinde yapılmıştır. Türkünün karar sesi La sesidir. Ayağı, Kerem ayağıdır. Türkü Kırık hava türünde sözlü bir türküdür.

Form yapısı; 1A + 1 B+1C+1D +1 C+1 D şeklinde olup, form şeması aşağıdaki gibidir:

Erzurum Kilidi Mülk-i İslâm'ın Mevla'ya Emanet Olsun Erzurum	} A 1 B1	} Alanda bu kısım A cümlesi
Erzurum Derbend-İ Ehl-İ İslâm'ın	} C1	} Bu kısım da B cümlesi olarak geçer. Yani 1A+2B. Halk müziğinde bu türden ezgilere "Sekileme" (Sekvens) ezgi denir. Dolayısıyla Sekinin başı genellikle A olarak nitelendirilir, sekinin teslimine yaklaşan yani tona dönmeye yüz tutan kısmına dönüşlü olduğu için B denir.
Mevla'ya Emanet Olsun Erzurum	} D1	
Göl Yerde Elbet Sular Bulunur Yine Vardır Diye Ümid Olunur	} A 2	
Bugün Yine Bin Bahaya Alınır Mevla'ya Emanet Olsun Erzurum	} B 2	
Ramazan'da Âl-İ Şân Ederler O Şehr-İ Siyamı Zîşân Ederler	} A 3	
Fukara Gönlümü Gülşân Ederler Mevla'ya Emanet Olsun Erzurum	} B 3	

Göç Göç Oldu

- 1 -

Yöresi: Erzurum
Kimden alındığı: Raci Alkır

Derleyen: Raci Alkır
Notaya alan: Cengiz Şengül - Eren Lehimler

♩ = 60

Göç Göç Oldu

- 2 -

YAY LA NIN PA ŞAM NER DEN

A ŞAR YO LI YAY LA NIN OY OY

YAY LA NIN

E. Pınarbaşı
11.12.2019

1
SARIKAMIŞ KILIÇ GEDİK DÜZÜLDÜ
SAC DAĞINDA DÜŞMAN ASKER BOZULDU (OY OY BOZULDU)
O ZAMANDAN MUHACİRLİK ALNIMIZA YAZILDI
AĞAM NERDEN AŞAR YOLU YAYLANIN (OY OY YAYLANIN)

2
GÖÇ GÖÇ OLDU GÖÇLER YOLA DÜZİLDİ
UYKU GELDİ ELA GÖZLER SÜZİLDİ (OY OY SÜZİLDİ)
MUHACİRLİK ALNIMIZA YAZILDI
AĞAM NERDEN AŞAR YOLU YAYLANIN (OY OY YAYLANIN)

3
ASKER İNDİ İLİCENİN DÜZÜNE
KİMSE BAKMAZ ERZURUMUN YÜZÜNE (OY OY YÜZÜNE)
GERİ DÖNDÜM ŞEHİR ÇERPTİ GÖZÜME
AĞAM NERDEN AŞAR YOLU YAYLANIN (OY OY YAYLANIN)

Türkü Uzun hava türünde sözlü türküdür. Türkü klasik Türk Müziği makamlarından Segâh makamı dizisinde yapılmıştır. Türkünün karar sesi Si sesidir. Ayağı, Misket ayağıdır.

Türkü uzun hava olduğu için usulü olmayan türküler sınıfına girmektedir. Uzun hava olarak düşünölmelidir.

Hani Yaylam Hani Senin Ezelin

Yöresi: Erzurum
Kimden alındığı: Raci Alkar
♩ = 168

-1-

Derleyen: Kenan Tuna
Notaya alan: Kenan Tuna

HA Nİ YAY LAM — HA Nİ SE NİN — E ZE Lİ NEY —
— E ZE LİN — (SAZ)
— GÜZ GE LEN DE — DÖ KER BAĞ LA REY GA ZE Lİ —
NEY — (SAZ) — GA ZE Lİ —
NEY — GA ZE Lİ NEY EY — YAY LAM SE NİN —
— HEÇ GEL MEZ Mİ — GÖ ZE Lİ NEY — GÖ ZE LİN —

Hani Yaylam Hani Senin Ezelin

-2-

(SAZ) HA Nİ YAY LAM HA Nİ SE Nİ NEY
E ZE Lİ NEY (SAZ)
E ZE Lİ NEY E ZE Lİ EY
EY

E. Pınarbaşı
08.12.2017

HANİ YAYLAM HANİ SENİN EZELİN EY EZELİN
GÜZ GELENDE DÖKER BAĞLAR EY GAZELİN EY GAZELİN EY GAZELİN EY EY
YAYLAM SENİN HEÇ GELMEZ Mİ GÖZELİN GÖZELİN

HANİ YAYLAM HANİ SENİN EY EZELİN EY EZELİN EY EZELİN EY EY

YAZ OLANDA YAYLA YAYLA OTLANIR EY OTLANIR
ARAF ATALAR TOPUĞUNDAN EY ETLENİR EY ETLENİR EY ETLENİR EY EY
O YAYLADA GOYİN GUZİ BESLENİR EY BESLENİR

HANİ YAYLAM HANİ SENİN EY EZELİN EY EZELİN EY EZELİN EY EY

YAZ GELENDE YAYLA SENİ GEZMELİ HEY GEZMELİ
KALEM ALIP GAŞIN GÖZÜN EY YAZMALI EY YAZMALI EY YAZMALI EY EY
NE HOŞ OLUR O YAYLANIN GÖZELİ HEY GÖZELİ

HANİ YAYLAM HANİ SENİN EY EZELİN EY EZELİN EY EZELİN EY EY

Türkünün usulü 10/8’lidir. Türkü klasik Türk Müziği makamlarından Hüseyini makamı dizisinde yapılmıştır. Türkünün karar sesi La sesidir. Ayağı, Kerem ayağıdır. Türkü Kırık hava türünde sözlü bir türküdür.

Form yapısı; 1 A + 1 B+ 1A+1B şeklinde olup, form şeması aşağıdaki gibidir:

Hani Yaylam Hani Senin Ezelin Ey Ezelin	}	A 1
Güz Gelende Döker Bağlar (Ey) Gazelin Ey Gazelin	}	B 1
Yayla Senin Heç Gelmez Mi Gözelin Ey Gözelin	}	A 1
Hani Yaylam Hani Senin Ezelin Ey Ezelin Ey Ezelin Ey Ey	}	B 1

YÖRESİ
Erzurum

DERLEYEN
Raci ALKIR

KAYNAK KİŞİ
Raci ALKIR

HOZAN DAĞLAR TAŞLIDIR
(Ağırlama - Dadaş Dinlendirme Havası)

NOTAYA ALAN
Suat IŞIKLI

♩=100

8

1. Serbest Bölüm 1. Kıta

2. Serbest Bölüm 2. Kıta

3. Serbest Bölüm 3. Kıta

-1-
Le le le le le le le
Hozan dağlar taşlıdır yaman yaman
Le le le le
Benim yarım kalem kaşlıdır
Yaman dağlar, duman dağlar, balam dağlar

-2-
Le le le le le le le
Hozan dağda atım gitmez yaman yaman
Le le le le Elim kılıcım yetmez
Yaman dağlar, duman dağlar, anam dağlar

-3-
Le le le le le le le
Hozan dağda ekin olmaz yaman yaman
Le le le le
Sevdiğimi o yar duymaz
Yaman dağlar, duman dağlar, balam dağlar

Hozan: Sürülmemiş, dikenli tarla

Bu eser her ne kadar algısal olarak notaya alınmışsa da, eserin sözlü icrasına da rastlanmaktadır.

Türkünün usulü 3/4'lidir. Türkü klasik Türk Müziği makamlarından Hüseyini makamı dizisinde yapılmıştır. Türkünün karar sesi La sesidir. Ayağı, Kerem ayağıdır. Türkü Kırık hava türünde sözlü bir türküdür.

Bu tür ezgiler sazda ritim unsuruna sahip olabilirler ancak sözde ritim unsuru olmadığı için hoyrat veya uzun hava şeklinde düşünülmektedir.

Kadem Bastı

Yöresi: Erzurum
Kimden alındığı: Raci Alkır

Sefa Geldin
(Divan)

Derleyen: Erzurum Radyosu
Notaya alan: Nida Tüfekçi

♩ = 72

Saz

KA DEM BAS Dİ GÖ NÜL TAHA Dİ
GE LEY DİL BER LE RİN ŞA HI

A SUL TA NIM SA FA GEL DİN
ME LA HAT BUR CU NUN MA HI

SAZ Dİ Lİ PÜR REN Gİ TA BU DER
GE DA NİN HA Lİ Nİ GA HI

DE DER MA NIM SA FA GEL DİN
SO RUP ŞA HIM SA FA GEL DİN

E. Pınarbaşı
07.12.2017

KADEM BASTI GÖNÜL TAHDİ
A SULTANIM SEFA GELDİN
DİLİ PÜRREN GİTABU DER
DE DERMANIM SEFA GELDİN

GEL EY DİLBERLERİN ŞAHİ
MELAHAT BURCUNUN MAHİ
GEDANIN HALİNİ GAHİ
SORUP ŞAHİM SEFA GELDİN

Türkünün usulü 4/4'lüktür. Türkü klasik Türk Müziği makamlarından Segâh makamı dizisinde yapılmıştır. Türkünün karar sesi Si sesidir. Ayağı, Misket ayağıdır. Türkü Kırık hava türünde sözlü bir türküdür.

Form yapısı; notaya göre 1A şeklindedir. Ax3 Ama alanda bilinen şekliyle 1A+2B denilebilir

Bu türkü farklı bir yapıya sahiptir. Ezgi tamamen A cümlesinden oluşmaktadır. Ancak halk müziğinde eserler söz ve nakarat şeklinde iki bölüm olarak düşünüldüğünden, 1A cümlesinden sonra gelen A diye nitelendirilebilecek ikinci kısım, nakarat olarak düşünülmekte ve dönüşlü olduğu için de B cümlesi olarak nitelendirilmektedir. Bu durumda bu türkü için 1A+2B demek yanlış olmayacaktır. (Yani bir söz 2 nakarat).

Kadem bastı gönül tahtı }
A sultanım sefa geldin } A 1

Dili pür rengi tab u der }
De dermanım sefa geldin } B 1+B2= 2B

Gel ey dilberlerin şahı }
Melahat burcunun mahı } A 2

Geda'nın hali nigahı }
Sorup şahım sefa geldin } B 2

Kapıda Gavun Yeller

Yöresi: Erzurum
Kimden alındığı: Raci Alkır

Derleyen: Raci Alkır
Notaya alan: Suat Işıklı

KAPIDA GAVUN YELLER
BAĞLANTI (UY AMMAN YAR AMMAN YANIYORUM
TUT ELİMİ TUT SARIGIZ ÖLÜYORUM

ACEP GİTSEM NE DELLER
-BAĞLANTI

OTURSAK BİLE YESEK
-BAĞLANTI

BU BUNİ SEVMİŞ DELLER
-BAĞLANTI

ŞU DERENİN GEVENİ
-BAĞLANTI

GEVEN BASDI GEVENİ
-BAĞLANTI

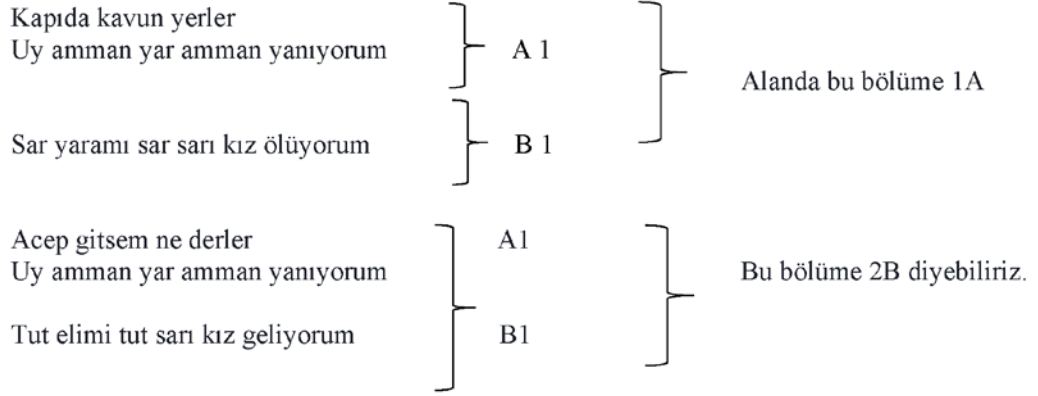
ALEM DÜŞMAN KESİLDİ
-BAĞLANTI

SENİ SEVDİM SEVELİ
-BAĞLANTI

Türkünün usulü 6/8'lidir. Türkü klasik Türk Müziği makamlarından Çargâh makamı dizisinde yapılmıştır. Türkünün karar sesi Do sesidir. Ayağı, Müstezat ayağıdır. Türkü Kırık hava türünde sözlü bir türküdür.

Form yapısı; 1 A + 1 B şeklinde olup, form şeması aşağıdaki gibidir:

Aynı örnek burada da geçerli. Aslında türkü 1A+1B şeklinde devam etmektedir. Ancak nakarat sayılabilecek kısım iki kez tekrar edildiği için 1A+2B denebilir. Notaya göre düşünülürse 1 a + 1 b dememiz gerekmektedir. Alanda söyleniş biçimine göre ise 1A 2B diyebiliriz. Notaya göre;

Kayalar Buz Bağlamış

Yöresi: Erzurum
Kimden alındığı: Raci Alkır

(Hızmalım Aman)

Derleyen: Erkan Sürmen
Notaya alan: Erkan Sürmen

KA YA LAR BUZ BAĞ LA MIŞ A MAN HIZ MA LI MA MAN
AV CI LAR İZ BAĞ LA MIŞ YE Rİ GÜL BOY LUM YE Rİ
YE Rİ YE Rİ GÜL BOY LUM YE Rİ DE EL GET Tİ KAL MA GE Rİ
YAR DAN BA NA GAN TE Rİ ŞER BET ET DE SAL BE Rİ
KEN Dİ Sİ HOK KA LI YA RİM ŞAL VAR DÖK ME Lİ YA RİM
Nİ ŞAN LI YA VA RIR KEN ŞÖY LE SEK ME Lİ YA RİM

1
KAYALAR BUZ BAĞLAMİŞ
HIZMALIM AMAN
AVCILAR İZ BAĞLAMİŞ
YERİ GÜL BOYLUM YERİ
EL GETTİ KALMA GERİ
YARDAN BANA GAN TERİ
ŞERBET ETTE VER BERİ

-BAĞLANTI-
KENDİSİ HOKKALI YARİM
ŞALVAR DÖKMELİ YARİM
NİŞANLIYA VARIRKEN
ŞÖYLE SEKMELİ YARİM

2
KAYALAR MERDİN MERDİN
HIZMALIM AMAN
KİMBİLİR KİMİN DİRDİN
YERİ GÜL BOYLUM YERİ
EL GETTİ KALMA GERİ
YARDAN BANA GAN TERİ
ŞERBET ETTE VER BERİ

Türkünün usulü 4/4'lüktür. Türkü klasik Türk Müziği makamlarından Hicaz makamı dizisinde yapılmıştır. Türkünün karar sesi La sesidir. Ayağı, Müstezat ayağıdır. Türkü Kırık hava türünde sözlü bir türküdür.

Form yapısı; 1 A + 1 B + 1 C + 1 D + 1 C+ 1D şeklinde olup, form şeması aşağıdaki gibidir:

Dönüşteki C ve D temaları değişik gibi görünse de aslında nota bezekleri aynı melodinin farklı motiflerini işlemiş durumda. Dolayısıyla aynı ezginin varyantı olarak görünmektedirler. Bu durumda farklı bir ezgi yapısı olarak nitelendirmek doğru olmayacaktır.

Kayalar Buz Bağlamış } A 1
Hızmalım Aman }

Avcılar İz Bağlamış } B 1
Yeri Gül Boylum Yeri }

Yeri Gül Boylum Yeri } C 1
El Getti Kalma Geri }

Yârdan Bana Gan Teri } D1
Şerbet Et De Ver Beri }

Kendisi Hokkali Yârim } C 1
Şalvar Dökmeli Yârim }

Nişanlıya Varırken } D1
Ŗöyle Sekmeli Yârim }

Kayalar Merdin Merdin } A 2
Hızmalım Aman }
Kimbilir Kimin Derdin }

Yeri Gül Boylum Yeri } B 2
El Getti Kalma Geri }

Yârdan Bana Gan Teri } C 2
Ŗerbet Et De Ver Beri }

Maşin Gelir Harali

Yöresi: Erzurum
Kimden alındığı: Raci Alkır

Derleyen: Talip Özkan
Notaya alan: Talip Özkan

MA ŞİN GE LİR HA RA LI

MA ŞİN GE LİR HA RA LI

İ Çİ DO LU YA RE LI

E LE BİR YAR SEV Mİ ŞEM

E LE NİR YAR SEV Mİ ŞEM

KAR SI MI ZİN MA RA LI

E. Pınarbaşı / 08.12.2017

1
MAŞIN GELİR HARALİ
İÇİ DOLU YARELİ
ELE BİR YAR SEVMİŞEM
KARS'IMIZIN MARALİ

YAZIĞIN GELSİN OY ANA
KAPIDA DURAN OĞLANA
BOYNUNU BURAN OĞLANA

2
MAŞIN GELİR BAŞBAŞA
İÇİNDE KASIM PAŞA
PAŞALARIN PAŞASI
MUSTAFA KEMAL PAŞA

YAZIĞIN GELSİN OY ANA
KAPIDA DURAN OĞLANA
BOYNUNU BURAN OĞLANA

3
MAŞIN GELİR YANAŞIR
İÇİ DOLU ÇAMAŞIR
ELE BİR YAR SEVMİŞEM
GÖREN GÖZLER KAMAŞIR

YAZIĞIN GELSİN OY ANA
KAPIDA DURAN OĞLANA
BOYNUNU BURAN OĞLANA

Türkünün usulü 6/8’lidir. Türkü klasik Türk Müziği makamlarından Segâh makamı dizisinde yapılmıştır. Türkünün karar sesi Si sesidir. Ayağı, Misket ayağıdır. Türkü Kırık hava türünde sözlü bir türküdür.

Form yapısı; 2 A + 2 B şeklinde olup, form şeması aşağıdaki gibidir:

Maşın Gelir Haralı } 1 A
İçi Dolu Yareli } 1A = 2A

Ele Bir Yar Sevmişem } 1 B
Kars'ımızın Maralı } 1 B = 2B

Yazığın Gelsin Oy Ana }
Kapıda Duran Oğlana } A 2

Boynunu Buran Oğlana } B 2

Nefis Sen Ölmez Misin

Yöresi: Erzurum
Kimden alındığı: Raci Alkar

Derleyen: Raci Alkar
Notaya alan: Lütfü Ortakale

NE FİS SEN ÖL MEZ Mİ SEN Ö LE Nİ GÖR MEZ Mİ SEN

SO ĞUK SU LAR I SIN DI CA NAN
CAN SIZ AT LAR YÜ RÜ DÜ CA NAN

ÇİM ME YE GEL MEZ Mİ SEN SO ĞUK SU LAR
BİN ME YE GEL MEZ Mİ SEN CAN SIZ AT LAR

I SIN DI CA NAN ÇİM ME YE GEL MEZ Mİ SEN
YÜ RÜ DÜ CA NAN BİN ME YE GEL MEZ Mİ SEN

NE FİS DEN ÖL MEZ Mİ SEN Ö LE Nİ GÖR MEZ Mİ SEN

YA KA SIZ GÖM LEK Bİ ÇİL Dİ GİY ME YE GEL

MEZ Mİ SEN YA KA SIZ GÖM LEK Dİ KİL Dİ

GİY ME YE GEL MEZ Mİ SEN

E. Pınarbaşı
07.12.2017

Türkünün usulü 10/8’lidir. Türkü klasik Türk Müziği makamlarından Buselik makamı dizisinde yapılmıştır. Türkünün karar sesi Si sesidir. Ayağı, Müstezat ayağıdır. Türkü Kırık hava türünde sözlü bir türküdür.

Form yapısı; 2 A + 2 B + C 1 şeklinde olup, form şeması aşağıdaki gibidir:

Nefis sen ölmez misen

Öleni görmez misen

}

$$A 1+1A = 2A$$

Soğuk sular ısındı canan

Çimmeye gelmez misin

}

$$B 1+ 1B = 2B$$

Nefis sen ölmez misen

Öleni görmez misen

}

$$1A+1A= 2A$$

Yakasız gömlek dikildi

Giymeye gelmez misen

}

$$1B+1B= 2B$$

Seyreyle Güzel Kudret'i Mevlâ Neler Eyler

Yöresi: Erzurum
Kimden alındığı: Raci Alkır

(Kuddusi'den)

Derleyen: Raci Alkır
Notaya alan: Mehmet Özbeğ

SEY REY LE GÜ ZEL KUD RE Tİ MEV LA NE LE REY
LER SE NE GUR BAN (SAZ) AL LA HA SI ĞIN
AD Lİ TE A LA NE LE REY
LE AL LA HA SI ĞIN AD Lİ TE A
LA NE LE REY LER

E. Pınarbaşı
08.12.2017

1
SEYREYLE GÜZEL KUDRETİ MEVLÂ NELER EYLER SENE GURBAN
ALLAHA ŞİĞİN ADLİ TEALAN EYLER (ALLAHA ŞİĞİN...)

2
MEY LEYLEMEZEM GAYRISINA HAZRETİ HAKTA CANAN CANAN
ŞOL YÜZLERİ DOST ÖZLERİ DÜŞMANDAN USANDIM (ŞOL YÜZLERİ...)

3
SULARI ŞİKEST MEYLERİ KALP HAZRETİ HAKDAN CANAN CANAN
BU ANA DEĞİN ETTİĞİM İSYANDAN UTANDIM (BU ANA DEĞİN...)

Türkünün usulü 10/8’lidir. Türkü klasik Türk Müziği makamlarından Uşşak makamı dizisinde yapılmıştır. Türkünün karar sesi Si sesidir. Ayağı, Kerem ayağıdır. Türkü Kırık hava türünde sözlü bir türküdür.

Form yapısı; 2 A + 2 B şeklinde olup, form şeması aşağıdaki gibidir:

Seyreyle güzel kudret-i mevla neler eyler

}

A 1

Seyreyle güzel kudret-i mevla neler eyler

}

A 2

Allaha sığın adl-i teala neler eyler

}

B 1

Allaha sığın adl-i teala neler eyler

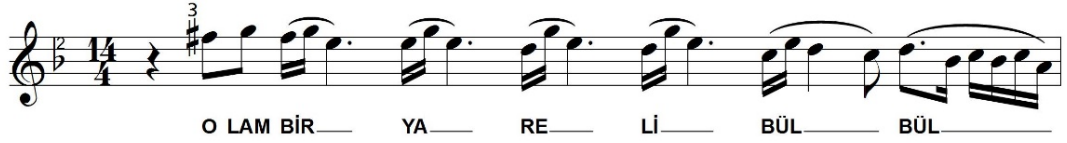
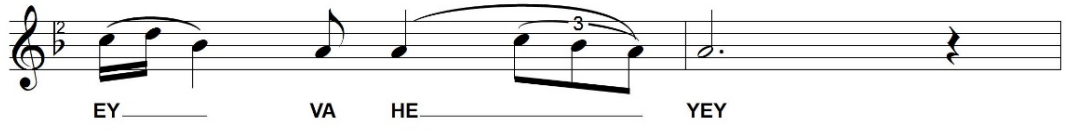
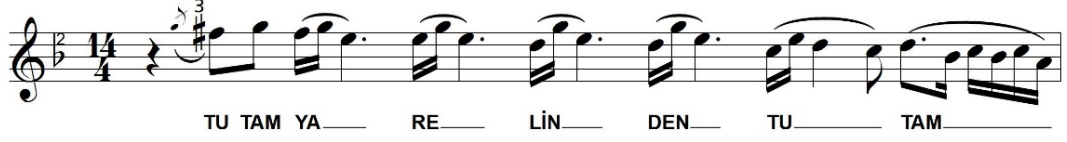
}

B 2

Tutam Yar Elinden

Yöresi: Erzurum
Kimden alındığı: Suat Işık - Raci Alkır

Derleyen: TRT
Notaya alan: Nida Tüfekçi

E. Pınarbaşı
07.12.2017

TUTAM YAR ELİNDEN TUTAM
ÇIKAM DAĞLARA DAĞLARA
OLAM BİR YARELİ BÜLBÜL
İNEM BAĞLARA BAĞLARA

BİRİN BİLİR BİLMEZ
BU DÜNYA KİMSEYE KALMAZ
YAR İSMİNİ ANSAM OLMAZ
DÜŞER DİLLERE DİLLERE

EMRAH DER Kİ BU GÜNÜMDÜR
ARŞA ÇIKAN TÛTÜNÜMDÜR
YARE GİDECEK GÜNÜMDÜR
DÜŞEM YOLLARA YOLLARA

AĞAM EY ŞAHİM EY EYVAH EY EY

BAĞLANTI

BAĞLANTI

Türkünün usulü 14/4'lüktür. Türkü klasik Türk Müziği makamlarından Hüseyini makamı dizisinde yapılmıştır. Türkünün karar sesi La sesidir. Ayağı, Kerem ayağıdır. Türkü Kırık hava türünde sözlü bir türküdür.

Form yapısı; 1 A + 1 B + 1 C1 + A + 1 B + 2 C şeklinde olup, form şeması aşağıdaki gibidir:

Buradaki yapı bir kıtanın başladığı ve bittiği noktalarındaki ezgilerin aynı olmasıdır. İkinci bölümdeki “olam bir yâreli bülbül” kısmı, birinci bölümdeki A cümlesi ile aynıdır. Dolayısıyla yeni bir ezgi yaratılmadığı için birinci bölümde verdiğimiz şifre ikinci bölümde de aynı devam etmelidir. Yani A cümlesi nerede karşımıza çıkarsa çıksın bellekteki melodi hep aynı olacaktır.

Tutam Yar Elinden Tutam } A 1

Çıkam Dağlara Dağlara } B 1

Ağam Ey Şahım Ey Eyvah Eyvah Ey } C 1

Olam Bir Yareli Bülbül } A 1

İnem Bağlara Bağlara } B 1

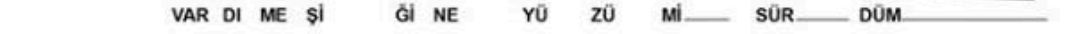
Ağam Ey Şahım Ey Eyvah Eyvah Ey } C 2

Vardım Eşiğine Yüzüm Sürdüm (Tatyan)

Yöresi: Erzurum
Kimden alındığı: Raci Alkar

Derleyen: Erzurum Radyosu
Notaya alan: Nida Tüfekçi

♩ = 46

E. Pınarbaşı
11.12.2018

Türkünün usulü 4/4'lüktür. Türkü klasik Türk Müziği makamlarından Segâh makamı dizisinde yapılmıştır. Türkünün karar sesi Si sesidir. Ayağı, Misket ayağıdır. Türkü Kırık hava türünde sözlü bir türküdür.

Form yapısı; 2 A + 1 B + 1 C + D 2 + E 1 şeklinde olup, form şeması aşağıdaki gibidir:

Vardım Eşiğine Yüzümü Sürdüm } A 1

Vardım Eşiğine Yüzümü Sürdüm } A 2 = 2A

Etrafını Bütün Dikenler Aldı } B 1

A Dileyli Leyli Leyli A Leyli Yahu } C1

Ulu Mihrabında Yazılar Gördüm } A 1

Ulu Mihrabında Yazılar Gördüm } A 1 = 2A

Kimbilir Ne Mutlu Zamandan Kalmış } B 2

A Dileyli Leyli Leyli A Leyli Yahu } C 1

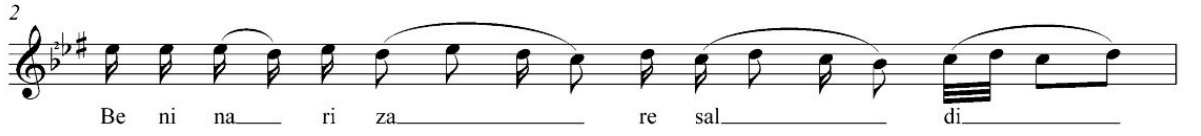
YÖRESİ
Erzurum

KİMDEN ALINDIĞI
Erzurumlu Gazelhanlar

DERLEYEN
Raci ALKIR

NOTAYA ALAN
Hüseyin YALTIRIK

YİNE BU DED-İ DERUNUM
(Uzun Hava - İlahi)

-1-

Yine bu derd-i derunum (aman)
Beni nar-ı zare saldı
Ateş almış derunum (aman)
Benu hubb-ı yare saldı

-2-

Can göze görünmez oldu (aman)
Dideler kan ile doldu
Bedenim gül gibi soldu (aman)
Bülbülü bi-hare saldı

-3-

Lütfi ne güzel yarin var (aman)
Derun-i dilde zarın var
Alem-i ıŖkte varın var (aman)
Dili tel-i tare saldı

Türkünün usulü 4/4'lüktür. Türkü klasik Türk Müziği makamlarından Segâh makamı dizisinde yapılmıştır. Türkünün karar sesi Si sesidir. Ayağı, Misket ayağıdır.

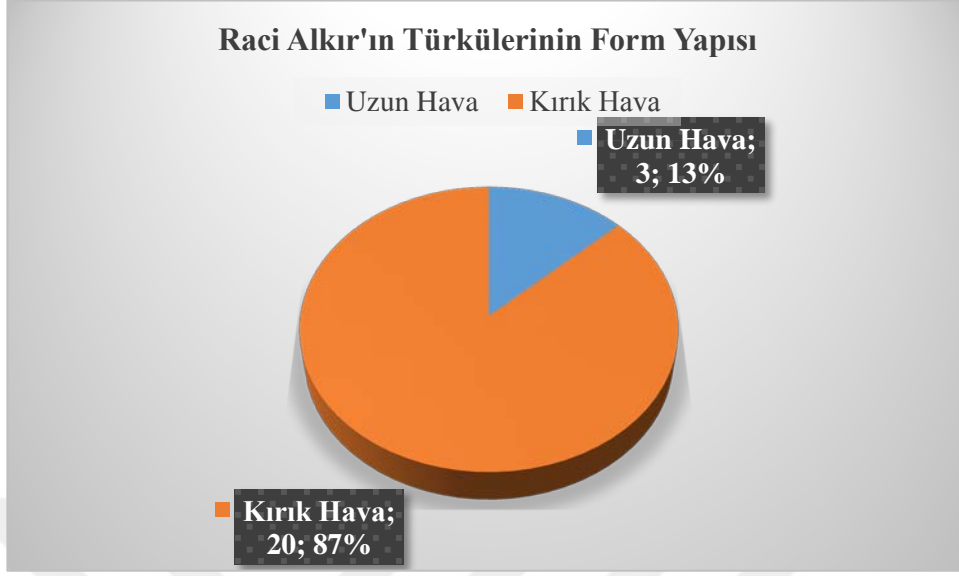
Türkü uzun hava olduğu için usulü olmayan türküler sınıfına girmektedir. Uzun hava olarak düşünülmelidir.

Tablo 1.Raci Alkır Türkülerinin Form, Makam, Ayak, Usul Tablosu

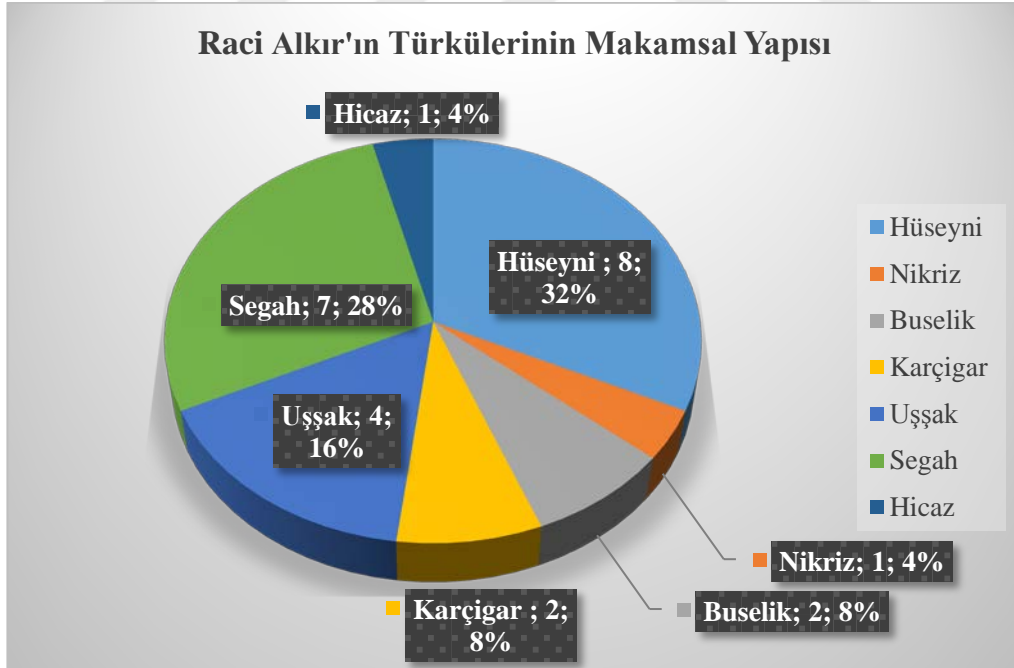
Raci Alkır Türkülerinin Form, Makam, Ayak, Usul Tablosu						
Sıra No:	Eser Adı	Uzun Hava	Kırık Hava	Makam	Ayak	Usul
1	Aşığam ben sana		*	Hüseyini	Kerem	10/8
2	Aya Bak Nice Gider		*	Nikriz/Buselik	Müstezat	4/4
3	Bade-i Lebinden		*	Hüseyini	Kerem	4/4
4	Beni Sorma Bana		*	Karcığar	Kerem	4/4
5	Bingöl Bugün Dumandır	*		Hüseyini	Kerem	
6	Bir Bostan Ektim		*	Uşşak	Kerem	6/8
7	Bülbül Bağa Girip		*	Uşşak / Karcığar	Kerem	2/4
8	Burç Üstüne Bayraklar Kurdular		*	Segâh	Misket	2/4
9	Can Bula Cananını		*	Hüseyini	Kerem	4/4
10	Dün Gece Yar Hanesinde		*	Segâh/ Hüzzam	Misket	4/4
11	Erzurum Kilidi Mulk-i İslamin		*	Uşşak	Kerem	4/4
12	Göç Göç Oldu	*		Segâh	Misket	
13	Hani Yaylam Hani Senin		*	Hüseyini	Kerem	10/8

	Ezelin					
14	Hozan Dağı		*	Hüseyini	Kerem	3/4
15	Kadem Bastı Gönül Tahtı		*	Segâh	Misket	4/4
16	Kapıda Gavun Yerler		*	Hüseyini	Kerem	6/8
17	Kayalar Buz Bağlamış		*	Hicaz	Müstezat	4/4
18	Maşın Gelir Harali		*	Segâh	Misket	6/8
19	Nefis Sen Ölmez Misin		*	Buselik	Müstezat	10/8
20	Seyreyle Güzel Kudret-İ Mevla		*	Uşşak	Kerem	10/8
21	Tutam Yar Elinden Tutam		*	Hüseyini	Kerem	14/4
22	Vardım Eşiğine Yüzüm Sürdüm		*	Segâh	Misket	4/4
23	Yine Bu Derdi	*		Segâh	Misket	

Tablodan da anlaşıldığı gibi, Raci Alkır'ın TRT repertuarına kayıtlı 20 tane kırık hava, 3 tane de uzun hava eseri olduğu; makamsal yapısının incelemesine göre; 1 adet hicaz, 7 Segâh, 8 Hüseyini, 4 Uşşak, 1 Nikriz, 2 Buselik, 2 Karcığar makamında türkülerinin olduğu; ayak yapısının incelemesine göre; 7 Misket Ayağı, 13 Kerem Ayağı, 3 Müstezat Ayağında türkülerinin olduğu; usul yapısının incelemesinden; 14/4' lük 1 adet, 2/4' lük 2 adet, 10/8' lük 4 adet, 6/8'lük 3 adet, 4/4' lük 9 adet türkü olduğu görölmektedir.

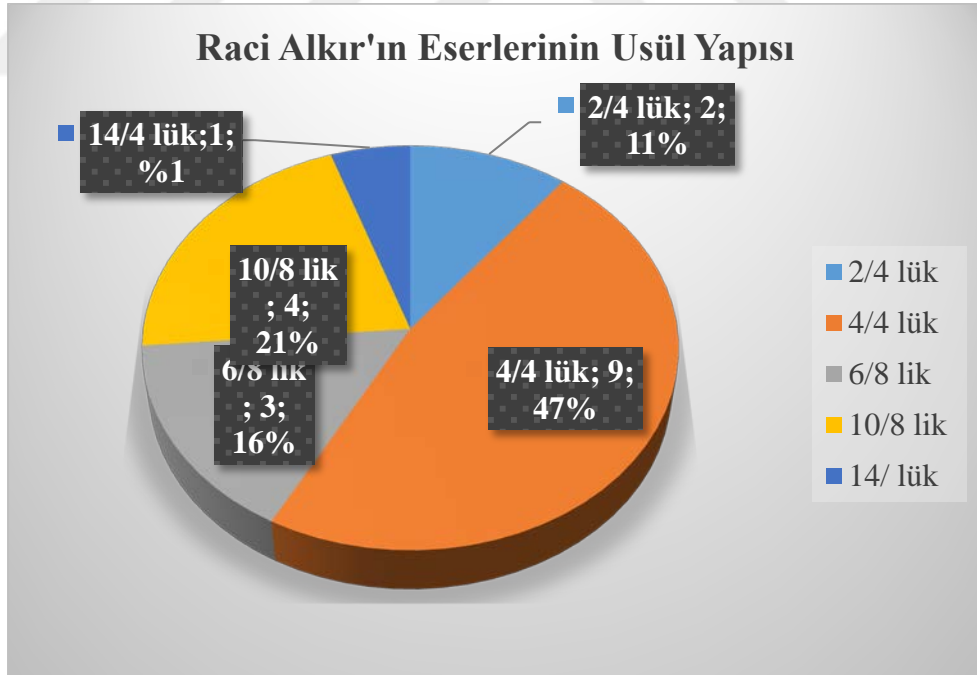
Şekil 1. TRT repertuarına kayıtlı Raci Alkır' a ait türkülerin uzun hava açısından dağılımı

Şekil 2. TRT repertuarına kayıtlı Raci Alkır' a ait türkülerin makamsal olarak dağılımı

Şekil 3. TRT repertuarına kayıtlı Raci Alkır' a ait türkülerin ayak olarak dağılımı

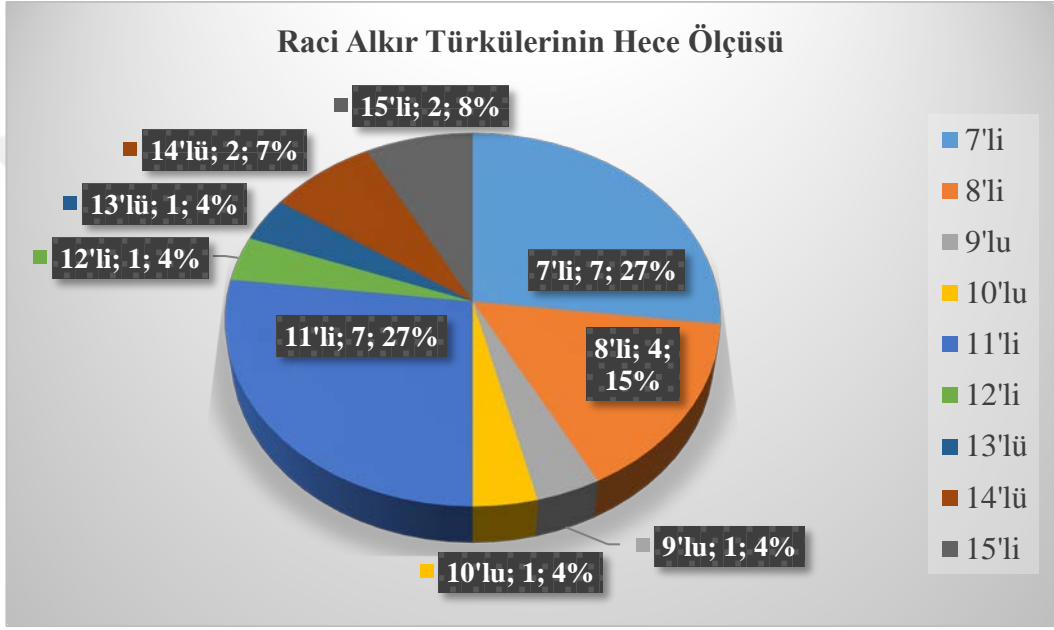

Şekil 4. TRT repertuarına kayıtlı Raci Alkır' a ait türkülerin usül olarak ayırımı

Tablo 2.Raci Alkır türkülerinin sözlerinde barındırdığı konular ve türkülerin hece ölçüsü

Raci Alkır Türkülerinin Sözlerinde Barındırdığı Konular ve Türkülerin Hece Ölçüsü			
	Eser Adı	Konuları	Hece Ölçüsü
1	Aşığam ben sana	Aşk, Sevgi	13' lü
2	Aya Bak Nice Gider	Aşk Sevgi	7' li
3	Bade-i Lebinden	Dini Duygular,	11' li
4	Beni Sorma Bana	Dini Duygular,	11' li
5	Bingöl Bugün Dumandır	Hasret, Anne Baba Sevgisi, Ayrılık, Hüzün	7' li
6	Bir Bostan Ektim	Memleket Sevgisi, Çevre, Doğa	10' lu
7	Bülbül Bağa Girip	Ayrılık, Hasret	12' li
8	Burç Üstüne Bayraklar Kurdular	Sevgi Duyguları, Hasretlik Çekme, Aşk	11' li
9	Can Bula Cananını	Sevgi Duyguları, Hasretlik Çekme, Aşk	7' li
10	Dün Gece Yar Hanesinde	Hasretlik Çekme, Üzüntüleri Dile Getirme, Aşk beklentileri	7' li, 8' li
11	Erzurum Kilidi Mulk-i İslamin	Memleket Sevgisi, Üzüntü Duyma, Hasretlik Çekme	11' li
12	Göç Göç Oldu	Özlem Duygusu, Hasret, Ayrılık, Aşk	11' li
13	Hani Yaylam Hani Senin Ezelin	Memleket Sevgisi, Çevre, Doğa	15' li
14	Hozan Dağı	Aşk Sevgi	9' lu, 11' li
15	Kadem Bastı Gönül Tahtı	Sevgiliye Duyulan Hayranlık, Aşk	8' li
16	Kapıda Gavun Yerler	Sevgiliye Duyulan Hayranlık, Aşk	7' li
17	Kayalar Buz Bağlamış	Sevgiliye Duyulan Hayranlık, Aşk	7' li
18	Maşın Gelir Haralı	Sevgi Duyguları, Hasretlik Çekme, Aşk	7' li
19	Nefis Sen Ölmez Misin	Sevgi Duyguları, Hasretlik Çekme, Aşk	14' lü, 15' li
20	Seyreyle Güzel Kudret-İ Mevla	Dini Duygular	14' lü
21	Tutam Yar Elinden Tutam	Sevgi Duyguları, Hasretlik Çekme, Aşk	8' li
22	Vardım Eşiğine Yüzüm Sürdüm	Dini Duygular, İlahi aşk	11' li
23	Yine Bu Derdi	Dini Duygular	8' li

Tablodan da anlaşıldığı gibi, Raci Alkır'ın TRT repertuarına kayıtlı eserinin konu ve hece sayısı incelendiğinde; 13' lü 1, 15'li 2, 14' lü 2, 12' li 1, 11' li 7, 10' lu 1, 9' lu 1, 8' li 1, 7' li 7 adet türkü olduğu; konularının ise, aşk, dini duygular, yurt sevgisi, özlem, çevre sevgisi, memleket sevgisi, hasretlik çekme, doğa sevgisi olduğu görülmektedir.

Şekil 5 TRT repertuarına kayıtlı Raci Alkır' a ait türkülerin hece ölçüsü dağılımı

BÖLÜM V

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Raci Alkır'ın yaşam öyküsü, sanatsal özellikleri, sosyal yaşama bakış açısı ve türkülerinin sanatsal özelliklerini saptamak amacı ile yapılan bu araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlar şunlardır:

Raci Alkır 1933' de Erzurum'da doğmuş, müzik yaşamına babası ile birlikte tarikat toplantılarına katılmasıyla başlamıştır. Babasının yönlendirmesiyle terzilik mesleği yapmış, müziğe sevgisinin daha fazla olması sebebi ile müzik yaşamına devam etmiştir.

Askerlik yapmadan önce Erzurum halkevleri bünyesinde Faruk Kaleli'nin yönetimindeki halk müziği topluluğuna katılmıştır.

1955 yılında Erzurum Halk Oyunları ve Türküleri Derneği'nde Hulusi Seven yönetiminde kurulan halk müziği topluluğunda görev almıştır.

1966 yılında TRT Erzurum Radyosunun açmış olduğu stajyerlik sınavına girmiştir. 1971 yılında sınavı kazanarak kadrolu sanatçı olmuştur.1981 yılında kendi isteği ile emekli olmuştur.

Kişilik olarak sevilen ve saygı duyulan, yardım etmeyi seven, başarılı bir sanatçı olarak bilinmektedir. Bu başarısı, çeşitli adlandırmalar almasına neden olmuştur. “ Tatyana Paşa, Paşamız, Türkülerin Paşası, Tatyana Usta, İftiharımız” gibi adlandırmalardır.

Alkır'ın TRT repertuarına kayıtlı 20 tane kırık hava, 3 tane de uzun hava eseri olduğu saptanmıştır.

Alkır'ın türkülerinin makamsal yapısının incelemesinden elde edilen sonuçlara göre; 1 adet hicaz, 7 Segâh, 8 Hüseyini, 4 Uşşak, 1 Nikriz, 2 Buselik, 2 Karcıgar dizisinde türkülerinin olduğu saptanmıştır.

Alkır' ın türkülerinin ayak yapısının incelemesinden elde edilen sonuçlara göre; 7 Misket Ayağı, 13 Kerem Ayağı, 3 Müstezat Ayağında türkülerinin olduğu saptanmıştır.

Alkır' ın türkülerin usul yapısının incelemesinden elde edilen sonuçlara göre; 14/4' lük 1 adet, 2/4' lük 2 adet, 10/8' lük 4 adet, 6/8'lük 3 adet, 4/4' lük 9 adet türkü olduğu saptanmıştır.

Alkır' ın türkülerindeki hece sayısını incelendiğinde; 13' lü 1, 15'li 2, 14' lü 2, 12' li 1, 11' li 7, 10' lu 1, 9' lu 1, 8' li 1, 7' li 7 adet türkü olduğu saptanmıştır.

5.2. Öneriler

Üniversitelerin görevlerinden birisi de sanat eğitimi vermek, tanınmış sanatçılar hakkında araştırma yapmaktır. Bu cümleden olmak üzere Raci Alkır ile ilgili bu çalışmanın ülkemizdeki diğer sanatçılar için de yapılması önerilmektedir.

TRT repertuarında bulunan eserlerin dinlenilip yeniden notaya alınması, eksiklerinin ve hatalarının giderilmesi gerekmektedir.

Kültür bakanlığı ve TRT notaları arasında farklılıklar görülmektedir. Yeni bir komisyon oluşturularak tüm notalar Türk Müziğine uygun yazılmalıdır.

Raci Alkır'ın TRT'ye kayıtlı olmayan türkülerinin de saptanarak benzer çalışmanın yapılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Akdoğu, Onur. (1996). Türk Müziğinde Türler ve Biçimler, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir-Bornova.
- Akbulut, Yusuf. (1990). Klasik Türk Müziği Şarkı Formunda Usûl-Aruz Vezni İlişkisi. Konya, Sanatta Yeterlilik Tezi.
- Alcan, Raci., Haşhaş Sinan. (2016). Kuruluşundan Günümüze Kadar Geçen Süreçte TRT Erzurum Radyosu Türk Halk Müziği Çalışmalarına Genel Bir Bakış, İnönü Üniversitesi Kültür Ve Sanat Dergisi İnönü University Journal Of Culture And Art Cilt/Vol. 2 Sayı/No. 1 (2016): 83-91
- Arseven, Veysel. (1977). Türk Halk Müziği'nin Ezgisel Yapısı Üzerine. Kültür Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları 20, Seminer, Kongre Bildirileri Dizisi 5, I. Uluslararası Türk Folklor Kongresi Bildirileri III. Cilt, Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Atılğan, Halil. (1997). Doğu ve GDA Bölgemizdeki Türkülerimizin Müzik Yapısı. V. Milletler Arası Türk Halk Kültürü Kongresi Halk Müziği, Oyun, Tiyatro, Eğlence, Seksiyon (Oturum) Bildirileri T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları 1872, Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Yayınları 248, Seminer Kongre Bildiriler Dizisi 55.
- Atılğan, Halil. (2000). Halk Müziğimizde Anonimlik Beste Meselesi,Türk Halk Müziğinde Çeşitli Görüşler, Salih. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara
- Artun, Erman. (2009). Aşıklık Geleneği Ve Aşık Edebiyatı. İstanbul. Kitabevi Yayınları
- Başara, Erol. (2011). Sarıhatipzadeler Sempozyumu, Muzaffer Sarısözen in Türk Halk Musikisi usulleri Kitabındaki Usullerin Klasik Türk Musikisi usulleriyle Karşılaştırılması, Bildirisi, Sivas.
- Bayraktarkatal, Ertuğrul. (2002). Dini Müziklerin Popülerleşmesi “Yeşil Pop”, 21. yy Başında Türkiye’de Müzik Sempozyumu

- Baykara, Ümit. (2015) Otantik İcra Geleneğine Göre Erzurumlu Raci Alkır'ın Seslendirdiği Beş Ezginin Tınladığı Anahtar Üzerinde Dikte Ve Karşılaştırılması, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Musikisi Yüksek Lisans Programı: İstanbul.
- Batur, Suat. (1998). Açıklamalı Örneklı Türk Halk Edebiyatı. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi (1. Basım).
- Birdoğan, Nejat. (1988). Notalarıyla Türkülerimiz. İstanbul: Özgür Yayın Dağıtım, Acar Matbaacılık Tesisleri (1.Baskı).
- Boratav, Naili Pertev. (1995). 100 Soruda Türk Halk Edebiyatı. 7. Baskı. İstanbul: Gerçek Yayınları.
- Bulut, Sabahattin . (1984). Kuşaktan Kuşağa Erzurum Folkloru. Ankara: Emek Ofset.
- Bulut, Sabahattin. (2001). “Raci Alkır”. Erzurum Türküleri. Erzurum: Bakanlar Medya.
- Büyükyıldız, Zeki. (2009). Türk Halk Müziği-Ulusal Türk Müziği, İstanbul: Papatya Yayıncılık Eğitim.
- Coşkun, Köksal. (1984). Türk Halk Müziğinde Ayaklar. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü (Yayınlanmamış Bitirme Çalışması)
- Çakar, Şeref. (2004). Türk Müziği Teorisi ve Makamlar. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları 3684, Bilim ve Kültür Eserleri Dizisi:1294, Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Çevik, Mehmet. (2012). Türkü Kültüründe Değişim Süreci Ve Musa Eroğlu, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Halk Edebiyatı Bilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara.
- Demirel, Şeref. (2010). Türk Halk Müziğinde Ayaklar. Antalya. (Yayımlanmamış Ders Notları).

- Demeli, Şeyma. (2012). Hacı Ârif Bey'in Bestelemiş Olduğu Şarkı Formunda Ve Hüzûn Makamındaki Eserlerin Müzikal Analizi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Bilimleri Ana Sanat Dalı. Erzurum.
- Dinç, Zuhâl. (1997). Buselik Makamı ve Şedleri Üzerine Bir Araştırma, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Dilçin, Cem. (2004). Örneklerle Türk Şiir Bilgisi. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları:517. Türk Hava Kurumu Basım Evi İşletmeciliği.
- Eriş, Metin. (2012). 81 İlde Kültür ve Şehir: Erzurum. İstanbul: Kültür Konseyi Yayınları.
- Emnalar, Atınç. (1998). Türk Halk Müziği Nazariyatı. İzmir: Ege Üniversitesi Basım Evi.
- Feyzioğlu, Nesrin. (2012). On Erzurum Türküsü Üzerinde Bir Metot Denemesi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2012, sayı 16 (1).
- Torun, Güzel Ali. (2005). Türk Halk Edebiyatı El Kitabı. Ankara: Akçay Yayınları.
- Hudson, Ray.(2006). Regions and place: Music, identity and place. Progress in Human Geography 30 (5): 626–634.
- Güneş, Gülden. (2011). Tanburî Ali Efendi'nin Ağır Semâî Formunda Bestelenmiş Eserlerinin Usûl-Arûz Vezni İlişkisi Yönünden İncelenmesi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anabilim Dalı Türk Sanat Müziği Bilim Dalı, Konya.
- Kaptan Saim. (1995). Sosyal Bilimler Araştırma ve İstatistik Teknikleri; Rehber Yayınevi 1. Baskı Ankara
- Karadeniz, Ekrem. (1965). Türk Musikisi Nazariye ve Esasları, Küğ Yayınları, Ankara.

- Karkın, Metin. Pelikoğlu, Can Mehmet. Haşhaş, Sinan. (2014) Bağlama Enstrümanının Öğretim Yöntemleri Kapsamında Yöresel Tavrıların Değerlendirilmesi, Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi ART-E Mayıs-Haziran'14 Sayı:13 ISSN 1308-2698.
- Kervancıoğlu, Hanifi. (2013). Erzurum Türkülerinin Viyola Eğitiminde Kullanılabilirliği. (Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kuzucu, Kaya. (1997). Türk Âşık ve Ozanlık Geleneğindeki Makamlar ile Türk Tasavvuf Musikisindeki Makamların Ortak Olanları ve Kullanıldıkları Alanlar. Ankara: Ankara Üniversitesi İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı(Türk Din Musikisi) (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
- Kuzuluğil, Emre. (2016). Erzurum Yöresi Müzik Kültüründe Klarinet, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Bilimleri Ana Sanat Dalı, Erzurum.
- Küçükuğurlu, Murat. (2012). Türk Siyasi Tarihinde Erzurum (1923-1950). Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.
- Macit Muhsin, Soldan. (2005). U. Edebiyat Bilgi ve Teorileri El Kitabı. Ankara: Grafikler Yayınları.
- MEB, (2012). Müzik Aletleri Yapımı, Müzikte Sistem ve Makamlar, Ankara.
- Ölmez, Ayfer. (2011). Dede Efendi'nin Ferahfeza Mevlevi Ayininin Makam Usül Ve Ezgisel Yönden İncelenmesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Ana Sanat Dalı Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar.
- Özbek, Mehmet. (1994). Folklor ve Türkülerimiz. İstanbul: Ötüken Neşriyat A.ř. (3. Basım), Özener Matbaası.
- Özbek, Mehmet. (1998). Türk Halk Müziği El Kitabı I Terimler Sözlüğü. Ankara. Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları. Gün Ofset.

Öztuna, Y. (1990). Büyük Türk Musikisi Ansiklopedisi. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Özkan, İsmail Hakkı. (1998). Türk Mûsikîsi Nazariyatı ve Usûlleri, Ötüken Neşriyat A.Ş., İstanbul.

Özer, Levent. (2015). Samsun Yöresi Türk Halk Müziği Ezgilerinin Müzikal Ve Edebi Yönden İncelenmesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı, Konya.

Raci Alkır; 60 yıl paneli, 2010

Sarısözen, Muzaffer. (1962). Türk Halk Musikisi Usûlleri, Ankara: Resimli Posta Matbaası Ltd. şirketi.

Saf, Güven. (1999). “ Raci Alkır Hayatı ve Eserleri ” yayınlanmamış lisans bitirme tezi, Erzurum Atatürk üniversitesi müzik bilimleri bölümü. Erzurum.

Sağır, Turan. (2004). Temel Müzik Teorisi. İstanbul: Bemol müzik yayınları

Sözer, Vural. (1986). Müzik ve Müzisyenler Ansiklopedisi II. İstanbul: Evrim Matbaacılık.

Sümbüllü, Hasan, Tahsin. (2006). Türkiyede Ayak Kavramının Geleneksel Türk Halk Müziği Kaynağında Ne Ölçüde Kullanıldığı İncelenmesi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

Şahin, Mehmet. (2010). Türk Halk Müziğinde Coğrafi Motifler ve Türküler Atlası. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.

Şengül, Cengiz. (2010). Erzurumlu Raci Alkır Hayatı ve Eserleri, Erzurum: Eser ofset Matbaacılık.

Şengül, Cengiz. (2016). Kazakistan-Türkiye Halk Müziği Etkileşiminde Ahmet Hulusi Seven, International Journal of Cultural and Social Studies (IntJCSS).

Tanrıkorur, Cinuçen. (1998). Müzik Kimliğimiz Üzerine Düşünceler. İstanbul: Ötüken Yayınevi.

Turhan, Salih. (2007). Tatyana Havaları. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Tüfekçi, Nida. Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, İstanbul, 1986.

T.R.T Sanatçısı Raci Alcan İle Gerçekleştirilen Sözlü Görüşme 17. 10. 2017

TRT Sanatçısı Vahit Alkır İle Gerçekleştirilen Sözlü Görüşme Görüşme Tarihi: 19.10.2017.

T.R.T. Nota Arşivi

Yamak, Yamaner Hasibe. (2003). Neşet Ertaş'ın Hayatı ve Eserleri, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Bilimler Ana Bilim Dalı, İzmir.

Yılmaz, Ahmet. (2014). Barış Manço Eserlerinin Türk Müziği Makamları Bakımından İncelenmesi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

2005 yılı İsmail Bingöl, Raci Alkır röportaj

(<http://www.erkurumyenigun.com/unutulan-deger--raci-alkir--6074h.htm>.) Erişim Tarihi: 21.9.2017.

(<http://turkulerleerkurum.com/forum/showthread.php?t=2068>) Erişim Tarihi; 13.10.2017.

EK: 1 İlgili Araştırmalar

Demeli (2012), Hacı Ârif Bey'in Bestelemiş Olduğu Şarkı Formunda Ve Hüzûm Makamındaki Eserlerin Müzikal Analizi isimli araştırmasında Klasik Türk Mûsikî Şarkı formunun müzikal özelliklerini analiz ederek ve bazı tespitlerde bulunarak, Hüzûm makamındaki eserlerin makam yapısını ve bestecisi olan Hacı Ârif Bey'in, bestecilik özelliklerini incelemiş, Hacı Ârif Bey'in bestelemiş olduğu eserlerde Hüzûm makamının genel özelliklerini kullandığı, Şarkı formunun klasikleşmiş form şeması A + B + C + B olmasına rağmen, Hacı Ârif Bey'in eserlerinde bu kalıp dışına çıkılarak A + B + C + D şeklinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çevik (2012), Türkü Kültüründe Değişim Süreci ve Musa Eroğlu isimli araştırmasında türkü kültüründe 1868'den itibaren meydana gelen değişimleri, evrelere ayırarak incelemiş ve bu değişim sürecinde türkü sanatçısı Musa Eroğlu'nun yerini belirlemeye çalışmıştır. Araştırma sonucunda, türkü kültüründeki değişimin genel olarak 4 evrede gerçekleştiği görülmüştür.

Ölmez (2011), Dede Efendi'nin Ferahfeza Mevlevi Ayininin Makam Usûl Ve Ezgisel Yönden İncelenmesi isimli araştırmasında Mevlevi ayinleri içerisinde Hammamizade İsmail Dede Efendi'nin "Ferahfeza Mevlevi Ayini" makam usul ve ezgisel yönden incelenmiştir. Araştırma sonucunda, ayin formunun dini mûsikînin en büyük ve en sanatlı formlarından olduğu, ayinde kullanılan bütün usullerin, velvele kalıplarıyla verilmiş ve altına güfteleri yerleştirilmiş olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Güneş (2011), Tanburî Ali Efendi'nin Ağır Semai Formunda Bestelenmiş Eserlerinin Usûl-Arûz Vezni İlişkisi Yönünden İncelenmesi isimli araştırmada, Tanburi Ali Efendi'ye ait ağır semai formunda 8 eseri incelemiş, Tanburi Ali Efendinin sanatı ve hayatı ile ilgili bilgiler vermiştir. Araştırma sonucunda ağır semai formunda kullanılan usullerde aynı vezinlerle yazılmış güftelerin çoğunlukla aynı usullerle bestelendiği, bu eserlerdeki hece dağılımının genellikle aynı olduğu görülmüştür.

Yamaner Yamak (2003), Neşet Ertaş'ın hayatı ve eserleri isimli araştırmasında, Neşet Ertaş'ın hayatı, sanatçı kişiliği, ünlü isimlerin Neşet Ertaş hakkında görüşleri, kasetleri, türküleri ve TRT repertuarına kayıtlı bulunan türküleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda çok sayıda eserinin TRT repertuarına kayıtlı olmadığı görülmüştür.

Şengül (2016), Kazakistan-Türkiye Halk Müziği Etkileşiminde Ahmet Hulusi Seven isimli araştırmasında, Ahmet Hulusi Seven'in Hayatı, sanatı, kaynak kişi ve derleyici yönüyle Türk halk müziğine kazandırdığı türküler incelenmiştir. Araştırma sonucunda Geleneksel Türk Halk Müziği'nin serbest ritimli vokal ezgilerin (uzun hava) adları konusunda ayrıntılı ve kesinlik taşıyan incelemelerin yapılmamış olduğu, araştırmaya konu olan eserlerin köken olarak Kazakistan'dan mı Türkiye'ye geldiği veya bir Kazakistanlının Erzurum'da duyduğu bir melodiye kulak aşinalığı ile öğrenip söyleyebilmesinin ortak kültürün bir sonucu olup olmadığının bilinmediği sonucuna ulaşılmıştır.

EK 2 Fatma Feyzioğlu ve Vahit Alkır' gerçekleştirmiş olduğu sۆzlő Gۆrőřmeler

Fatma Feyzioğlu; Tőrķő Paşa, Tatyana baba Raci Alkır kimdir?

Vakit Alkır; Raci Alkır öncelikle 7 göbek Erzurum'lu has dadaştır.

Raci Alkır mőziđe başlamadan ۆnce zaten sanat zanaatkardı. Mőziđe olan aşkına koşar adım giderken zanaatını yőređinin en nadide kőřesine sultan yaptı. Zanaatından ۆdőn vermeyen, zanaatten sanata yőrőyen ve bu uğurda sanat hayatında 60 yıl deviren ustaydı. Raci Alkır, 1933 yılında Erzurum'da doğdu. Raci Alkır mőzik yaşamına asıl mesleği olan terziliği bıraktıktan sonra 1955 yılında Erzurum Halk Oyunları Halk Tőrķőleri Derneği'nde başladı. 1960'da TRT Erzurum Radyosu Tőrķ Halk Mőziđi korosuna giren Raci Alkır takip eden yıllarda dőnya'nın en ikinci sesi seçilmesine rağmen Erzurum'u terketmedi. Erzurum için yapılan tőm organizasyonlara canla başla koştu.

Fatma Feyzioğlu; Raci Alkır sanat hayatına nasıl başladı?

Vahit Alkır; Sanat hayatı 7 Yaşında okul mősameresinde başladı. ۆđrenim gۆrdőđő Palandoken ilkőđretim okulunda okurken sanata olan yatkınlığını okul mősamelerinde dile getirmiştir. O dönemde şimdiki gibi sanatçı algısı olmayıp şimdi ki gibi ayıp sayılıp çok gۆrőldőđő yıllarda sahneye çıkmanın babası tarafından da tasvip gۆrmediđini anlatırdı bize.

Zamanla Erzurum kőltőründe yaygın olan " aman çocuğum meslek sahibi olsun " olgusuyla terzilik mesleğine verilmiştir. Terzilikte de iyi bir ceket kalfası ve ustası olmuştur.

Zanaattan sanata geçiş sőreci temelden aldığı tasavvuf eğitimi hevesi Allah vergisi mőstesna bir sese sahip olması, dinleyenler tarafından halk oyunları ve halk tőrķőleri derneğine kadar gőtőrmőřtőr. Burada da Erzurum Tőrķőleri ile harş olmuştur. Fakat kabuğuna sığmayan sanat aşkını onu arayışlara iterek "benim çok ۆzel bir şey yapmam lazım! Benden sonra sۆylenmesi dinlenmesi ve asırlara meydan okuyarak hatırlaması gereken bir şey" diye uzun uzun dőřőnőp araştırma yaparak, tasavvufla başlayan hevesini artık herkesin dinleyebileceği Tőrķőlerle

halka sunmaya başlamıştır. 7 Yaşında babası Alkuyruk Şefik bey (Şefik Alkır) Ğavurboğan mahalle muhtarıken Avlarlı Muhammed Lütfü efendin dergâhına muhabbetlere katılarak, hafızlardan ve gazelhanlardan feyz alarak etkilenmiş ve kendisi de dinlediklerini o yaşlarda icra etmeye başlamıştır.

Fatma Feyzioğlu; Raci Alkır'ın sanat hayatının başladığı 1950-1960'lı yıllarda Erzurum'da kültür sanat hangi düzeyde seyrediyordu? 1960 yılları Rahmetli Raci Alkır nasıl anlatırdı.?

Vahit Alkır; Rahmetli babam 1960'lı yıllardan bahsederken gözleri dolardı. Sanata başladığı ilk yılları şu şekilde anlatırdı; Halk manevi değerlerine sahip çıkar, sadece kurumsal olarak değil, bireysel olarak herkes sanatın ve sanatçının yanında durmaya çalışırdı. Zamanında Erzurum'un kültür sanat hayatı yaşantısı daha renkli, daha yaşanabilir konumdaydı. Kaldı ki, 1950 ve 1960'lı yıllarda birçok çay bahçesinde sahne alan sanatçılarımız vardı. Erzurum'da sanatsal faaliyete ve sanatçıya duyulan önemi en çarpıcı haliyle kanıtıydı. Çünkü sanatın icrasında mekânın önemi yoktur. Sanata halkın saygısı ve sevgisini bunların en çarpıcı gerçeğini gözler önüne sermektedir. Sosyal yaşantı o yıllarda daha iyi ve daha samimiydi.

Çay bahçesinde dinletiler ve konserler düzenlenirdi. Sanatın icrasında mekân değil, sanatın kendisi ön plandaydı.

Fatma Feyzioğlu; Türkü paşa, TATYAN baba TRT'ye nasıl başladı? (Erzurum halkı Raci Alkır'a Tatyana baba, Tatyana Paşa, Türkü Paşa diye hitap ederdi).

Vahit Alkır;

Erzurum halk oyunları ve halk türküleri derneğiyle birlikte hareket ettiği yıllarda halk eğitim merkezi destekli sanatsal faaliyetlerde bulunuyordu. Erzurum radyosu hizmete açıldıktan sonra Erzurum Halk oyunları derneği ve Erzurum Türküleri derneği birleşerek "**Doğu'dan sesler korosu**" adı altında amatör koroyu kurarak yayına başladı. İşte bu dönemde Raci Alkır'ın o benzersiz sesi tüm Türkiye radyolarında dinlenmeye ve dikkat çekmeye başladı. Türk halk

müziğinde makam TATYAN normunda eserlerini kendi derleyip okumaya başlamıştır.

Fatma Feyzioğlu; Türkü Paşa neden sanatını icra etmek için Erzurum'u seçti?

Vakit Alkır; Erzurum babam için kara sevdandı. Babam Erzurum benim kara sevdam derdi. Ankara'da sanatını icra etmesi teklif gelmesine rağmen gitmedi.

Muzaffer Sarısözen gibi halk müziğinin duayeni tarafından Ankara bu işi yapması teklif edildi. Başta da demiştik ya, Erzurum aşkı öyle büyüktür ki, dönemin çok ünlü sanatçılarının İstanbul maksimde sahnede aldıkları ücretin iki katı ücret teklif edilmesine rağmen gitmedi. Erzurum aşkı ve sevdası ağır basarak "ben ancak, sahnelerde belli bir zümrenin dinlediği değil Erzurum folklor ve türkülerinin tüm Türk milletine kazandırmanın hevesi ve telaşı içerisindeyim" diyerek reddetmiştir. Bunu da bence layıkıyla başardığını düşünüyorum. Kaldı ki, bu işi yapıp, dünyada ikinci ses seçilip, fakat Erzurum'u terk etmeyişiyle ispatlamıştır.

Fatma Feyzioğlu; Kendi tarzı ve yorumuyla 7 den 70'e herkesin sevgisini kazanan Türkü paşa TRT repertuarına kaç eser kazandırdı. ?

Vahit Alkır; Tatyana baba lakaplı Türkü Paşa TRT repertuarına yaklaşık 80 civarı eser kazandırmıştır. Babamın sesinden 2 cd kültür bakanlığı tarafından çıkarılmış 7 tane plak 2 kaseti mevcuttu. Babam yaşarken de rahmetli olduktan sonrada son nefesine kadar derlenmelerinden hiçbir zaman vazgeçmedi. Ve ben vefatından sonra babamdan aldığım 15 eserini TRT repertuarına denetlemeye gönderdim. Birçok eserimiz TRT repertuarına kazandırıldı. Bu eserlerin kazandırılmasında benden yardımlarını esirgemeyen TRT sanatçımız abim, Raci Alcan' a yaşarken hayatını kitaplaştıran Doç. Dr. Cengiz Şengül'e teşekkür ediyorum.

Türkü baba nasıl bir babaydı ? Kişiliği nasıldı?

Vahit Alkır ; Müthiş bir merhamet deryasında yoğrulan şefkat ve hoşgörüyü ve cömertti. Öfkesi vardı ama saman alevi kadardı. Terzilikten olsa gerek, çok güzel giyinen her gün traş olan yüzündeki gülümseme hiç eksik olmadı. Hayatta kimseyi kırmak istemezdi. Onun içindir ki, cenazesini defnettikten sonra bir zat geldi yanıma, başım yerde, gözlerim ıslak. Oğlum başını kaldır bak, baban çok temiz insandı. Bugün mahşeri kalabalık senin baban Türkü söylediği için değil, adam gibi adam olduğu için geldi dedi. Düşündüm ! Haklıydı. Yanımda duayen kaynağın başı ve ben kaynağın eteğinde hiç kimseye ulaşmadan ilk sana akan bir pınar. O pınardan suyumu kana kana içtim. Uzun süren hastalığımda hastanelerde sabahlara anılarını ve hatıratlarını dinledim. O benim. Sevgilim, dostum, meslektaşım, hatta ve hatta en küçük oğlumdu. Bizim baba oğul değil, çok yakinen tanıyanlar en yakın arkadaşım ile yaptığım sohbetleri yaptığım iyi bir sırdaşımdı. Eşimden çok babam beni kıskanırdı.

Fatma Feyzioğlu; Hayatını adayan Erzurum vefatından sonra nasıl bir vefa gösterdi.

Vahit Alkır; Evlatları adı şunu söyleyebilirim ki, rahmetli babam için dönüp de geriye baktığımda keşke diyebileceğimiz hiçbir şey yok. Bundan mutluluk duyuyoruz. Ama babamın izinde yürüyen tek evladı olarak yaşadığımda onun adına yapılmış hazırlanmış ismi verilmiş bir kurdela kesmesini açılışının kendisinin yapmasını çok isterdim. Buda benim elimde değildi.

Babama yaşarken gösterilen vefa, Atatürk Üniversitesi Kültür Merkezi 'nde 60'ıncı sanat yılını kutlaması ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan Raci Alkır' a saygı gecesi yapıldı. Onun dışında başka bir organizasyon yapılmadı ve ismi verilmedi. Halbuki . Halen daha Neşet Errtaş'ların Özay Gönüm' lerin Celal Güzelses' lerin Ahmet Gazi Ayhanların kendi memleketlerinde büstlerinin bil dikildiği bir ortamda Raci Alkır'ın isminin verilmeyişi beni ailesini dolayısıyla sevenlerini derinden üzdü. Tabii ki bu düşüncelerimiz sitem olarak algılanmasın. Fakat ömrünü Erzurum'a adanmış, Erzurum folklor ve türkülerini önemli şahsiyetlerine eserlerini derleyerek

duyurmuş bir insanı evladı olarak kültür ve sanata bakış açısı diye düşünüyorum. Biz değerlerimize dinamiklerimize sahip çıktıkça kültürümüzü genç nesillere aktardıkça var oluruz

(<http://www.erkurumyenigun.com/unutulan-deger--raci-alkir--6074h.htm>). Erişim Tarihi: 21.9.2017.

EK 3. TRT Sanatçısı Raci Alcan ile yapılan sözlü görüşmede, Raci Alkır

Raci Alkır, Erzurum Türküleri denildiğinde ilk akla gelen isimlerden birisidir. Elbette bu haklı şöhret uzun yıllar devam eden bir azmin ve emeğin özel bir ses ve kişilikle imtizacının doğal sonucudur. Raci Alkır'ın Erzurum Türküleri ile tanışması çocuk denecek yaşta babası ile birlikte katıldığı Nakşibendî Tarikatlarında icra edilen gazel, ilahi ve kasideleri dinleyerek başlamıştır. Daha küçük yaşlarda dinlediği ve ezberlediği tasavvufi eserlerin söz ve melodileriyle TRT Repertuarına kazandırması bir özellik olarak Raci Alkır'ın müziğe duyduğu derin ilgi ve hafızasının kuvvetli oluşuyla izah edilebilir. Bu sayede çocukluk çağında ezberlediği onlarca gazel/ilahi/kasideler zaman içerisinde unutulmayıp musikimize kazandırılmıştır. Okul müsamereleri, dernekler ve 1961 yılında yayın hayatına başlayan Erzurum Radyosunda akitli sanatçı olarak katıldığı "Doğudan Sesler Korusuyla" devam eden sanat hayatı 1971 yılında aldığı kadrolu TRT Sanatçısı unvanıyla taçlanmıştır. Kendi hatıratları ve yakın çalışma arkadaşlarından edinilen bilgiler doğrultusunda Raci Alkır'ın önemli hizmetlerinden birisi de TRT Erzurum Radyosu Türk Halk Müziği (THM) Korosunun kurulmasına ön ayak olmasıdır. Şüphesiz Ankara, İstanbul ve İzmir Radyoları dışında kalan taşra teşkilatları arasında yalnızca Erzurum'da kadrolu sanatçılardan oluşan bir Türk Halk Müziği Korosunun varlığı hizmetinin niteliğini anlamak açısından önemlidir. O yıllarda uzun dalga üzerinden yayın yapan Erzurum Radyosu Karadeniz, Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu, İç Anadolu hatta yurtdışına kadar dinlenmekteydi. Bu süreçte hem Erzurum Radyosu hem de Raci Alkır ismi hızla tanınmaya sevimye ve dinlenilmeye başlamıştır. Benzeri olmayan davudi bir ses " Tatyana " ismiyle bilinen havaları seslendirmekteydi. Bariton sesiyle Tatyana havaları Raci Alkır'ı, Raci Alkır'da tatyana havalarını tamamlıyor gibi bir bütünsellik oluşmaktaydı. Her ne kadar Tatyana'lar farklı zamanlarda birçok sanatçı tarafından taş plak, kaset ve TRT Radyoları aracılığıyla seslendirilmiş olsa da tatyana'lara yakışan ses tınısıyla Raci Alkır ziyadesiyle kabul görmüştür. Türk Halk Müziği sevenlerinin/dinleyicilerinin ve halk müziği sanatçılarının kendisine layık gördüğü "Tatyana Paşa" unvanı da bu hüsnü kabulün

ifadesidir. Aynı zamanda Erzurum'da ‘‘Alvarlı Efe’’ ismiyle müsemma mütefekkir ve mutasavvıf ‘‘Muhammet Lütfi Efendi’’ ‘ye ait ve çocuk yaşlarında bellediği ‘‘Gazeller’’de Raci Alkır tarafından icra edilmekteydi. Bu kaside/ gazellerin önemli bir bölümü; kaynak kişi, derleyici ve icracı Raci Alkır’ın sayesinde TRT Repertuarına kazandırılmış ve Erzurum türküleri adı altında toparlanmıştır. Muhammet Lütfi Efendi Erzurum şehir hafızasındaki yerini her zaman koruyacak ve gereken saygıyı elbette görecekti ancak gazellerinin TRT Radyolarından icra edilmesi geleneğini başlatan ve bu geleneği dinamik tutan ilk sanatçı olarak Raci Alkır’ın emeği unutulmamalıdır!.. TRT Repertuarına kazandırdığı 20 kırık hava, notaya alınan 30 kırık hava/ uzun hava, halen notaya alınmamış 20 civarında kırık hava/uzun havalarla birlikte 75 in üzerinde türkünün kaynak kişisi, derlemecisi aynı zamanda icrası olarak Raci Alkır, Erzurum Türkülerinin miladıdır denebilir. Aynı zamanda ‘‘Azeri Ağzı’’ türkülerde derleyen Raci Alkır’ın miras bıraktığı eserlerden bazıları; Dün Gece Yâr Hanesinde Yastığım Bir Taş İdi, Hak'ka Teslim Olmuşam, Erzurum Kilidi Mülk-i İslam’ın, Hani Yaylam Hani Senin Ezelin, Kadem Bastı Gönül Tahtı, Kapıda Gavun Yerler, Maşın Gelir Haralı, Güzeller Bezenmiş Toya Giderler, Nefis Sen Ölmez Misin? Seyreyle Güzel Kudret-İ Mevla Neler Eyler, Tutam Yar Elinden Tutam, Vardım Eşiğine Yüzümü Sürdüm, Can Bula Cananını, Aşığam Ben Sana, Göç Göç Oldi Göçler Yola Dizildi (U.H.), Hozan Dağlar Daşlıdır (U.H.), Bir Havar Eyleyin Elden Ellere (U.H.).

Ömrünün tamamını Erzurum ve Erzurum Türkülerine hasretmiş Raci Alkır’ın derlediği türküler sadece nicelik olarak değil nitelik açısından da son derece kıymetlidir. Her bir türküyü çocukça bir sevgi ve heyecanla derlemiş ve icra etmiştir. Raci Alkır gerek yurtiçinde ve gerekse yurtdışında geniş halk kitleleri tarafından sevilmiş, beğenilmiş Erzurum’un sanat hayatına unutulmaz katkılar sağlayarak hemşerileri, sanat camiası ve dinleyicilerinin kalbinde taht kurmuştur. O; gazel, kaside, ilahi, tatyân havalarının ve türkülerin ‘‘ Türkü Paşası’’ olarak Erzurum Kültür-Sanat hayatına damgasını vurmuş çok önemli bir sanatçıdır (TRT Sanatçısı Raci Alcan ile gerçekleştirilen sözlü görüşme) 17.10.2017.

EK 4. 2005 yılı Prodüktör İsmail Bingöl ile Raci Alkır'ın röportajı

İsmail Bingöl: Sevgili dinleyiciler programımızın bu bölümünde Türk Halk Müziğimizin değerli sesi Raci Alkır'la birlikteyiz. Efendim iyi günler hoş geldiniz stdyomuza.

Alkır: Hoş bulduk.

İsmail Bingöl: Nasılsınız iyisiniz?

Alkır: Sağ olun siz nasılsınız?

İsmail Bingöl: Teşekkür ediyorum. Şimdi Türk Halk Müziğine yıllarını vermiş bir kişi olarak sizinle uzun bir sohbet gerçekleştirmek istiyoruz. Hayatınız, sanatınız, yaşadıklarınız, hatıralarınız üzerine tabii bu tür sohbetlerin ilk sorusu genelde hayat üzerine olur. İsterseniz hayatınızla başlayalım Sayın Alkır.

Alkır: Hayatım benim ilkokuldan başladı. Msamerelerde sonra terziliğim başladı. Terzilikte işte kalfa oldum usta oldum neyse 1966'ya kadar yürüttüm.1960' ta radyo açıldı baktım ki yürümüyor terziliği terk ettim ondan sonra radyoya başladım.

İsmail Bingöl: Tamamen kendinizi müziğe verdiniz?

Alkır: Evet verdik evet.

İsmail Bingöl: Yani müziğe başlangıç yıllarınız ilkokulla mı birlikte başladı?

Alkır: İlkokulda msamerelerden falan.

İsmail Bingöl: Evet. Herhangi bir yönlendirme oldu mu aileden müzikle ilgilenen?

Alkır: Hayır hayır hiç oyle bir Şey olmadı. Bende bir Şey vardı yani bir sevgi vardı halk müziğine karşı o zamanlar zaten bizim büyüklerimiz türkü mrk okumaya müsaade etmezlerdi.

İsmail Bingöl: Yani hoş karşılamazlardı diyorsunuz.

Alkır: Tabii askere gidene kadar saç bırakamazdık biz ondan sonra türkü okuyamazdık. Bir ara halk evinde bir halk partisinin konseri vardı. Ben askerdim konakta beni götürdüler Suat Işıklı falan sazlar Osman Mağoğlu klasik okuduk orda, gazel okudum babamı da götürmüştüm ondan sonra babam müsaade etti. Bir gazel okudum mikrofonsuz halk evinde.

İsmail Bingöl: O güne kadar hoş bakmıyordu müsaade etmiyordu.

Alkır: Evet hoş bakmıyordu. Her yer karanlığı okudum şahan ellerinde.

İsmail Bingöl: Gizli gizli mi sürdürdünüz çalışmalarınızı?

Alkır: Gizli gizli sürdürdüm evet.

İsmail Bingöl: Sonra orda makber-i yani bizim bildiğimiz makber-i okudunuz?

Alkır: Evet evet okudum. Ondan sonra babam müsaade etti dağda okusam Erzurumlu şeyde dinlenirdi sesim daha çok şeydi. Yani Allah'ın vergisi bi sesim vardı.

İsmail Bingöl: Sonra çalışmalar...

Alkır: Sonra işte 1960'ta radyo kuruldu. 1955-60'a kadar dernekte halk oyunları derneğinde yurttan sesler' imiz vardı bizim 1960'ta radyo açıldığı zaman koroyu biz olduğu gibi yurttan sesler olarak radyoya koyduk.

İsmail Bingöl: Halk oyunları derneğinin başkanını biliyor musunuz kimdi o zamanlar?

Alkır: Evet. Doğudan Sesler Muhtar Dursunoğlu. Koro şefi de bizim Hulusi ağabeyiydi sonradan Seyfettin Sıgmaz yaptı koro şefliğini ondan sonra bıraktı gitti Suat Işıklı yaptı sonra şey geldi radyo müdürü geldi bize dedi ki imtihana tâbi tutacam stajyer imtihanı açtı.

İsmail Bingöl: Hatırlıyor musunuz kimdi müdür?

Alkır: Evet. Argun bey Argun Aymergen. Onunla stajyer hocalar geldi. 3'er ay ders verdiler. Bona dersi falan nota dersi onlar gittikten sonra ikinci bir

imtihan açıldı. Vecihe Daryal geldi Osman Özdenkçi, Mustafa Geceyatmaz, radyo müdürü ilkin beni aldılar.

İsmail Bingöl: Bunların çoğu Halk Müziğimizin ünlü isimleri daha sonraki yıllarda...

Alkır: Evet evet. İçeri girdim yenide bir üstlüğüme elbise yapmıştım kendime terziydim o zaman. Vecihe Daryal dedi ki elbisenizde güzel dedim evet terziyim dedi ki ne okursunuz falan dedim ki valla siz ne istiyorsanız ben onu okurum. Erzurum'dan uzun hava falan yayla falan dedim ki Erzurum'dan efendim bir yayla yok ben sayıyım size siz ona göre şey yapın dedim. Saydım Azeri lehçesi taşıyan türkülerimiz var, şirolar var, Azeri semahlar var efendime söyleyim mayalar var, hoyratlar var, divanlar var, tatyalar var dediğimde dur dedi. Ben dedi 40 sene evvel bir tatyaa dinlemiştim bana bir tatyaa oku. O zaman Osman Özdenkçi sazı aldı çalamadı tabii tatyaa bilmiyor, o zaman. Dedim ki Suat Işıklı ile Osman Mağoğlu gelsin eşlik etsinler okuyayım sana, okurken kadın böyle sallandı dedi ki bozmayın Raci Alkır' ı yormayın dedi 5 yıldız.

İsmail Bingöl: Evet. Hangisini okumuştunuz tatyaa olarak?

Alkır: Dün Gece Yar Hanesinde okumuştum. Efendime söyleyeyim peşimden giren hep kazandı yenilerin hepsi kaybetti. Suat çalışıyor ya hepsinin sesini biliyor. Suat'ın sayesinde hepsi kazandı orda, benim sayemde de daha doğrusu, ondan sonrada işte sanatçı olduk.

İsmail Bingöl: Bu eski yerde değil mi radyonun ofisteki yerinde mi oluyor bütün bunlar bu binada?

Alkır: Burada burada kafeteryanın yerinde imtihan oluyorduk, aşağıdaki

İsmail Bingöl: Siz radyonun ilk kuruluş binasını da biliyorsunuz orda da program yaptınız dimi?

Alkır: Tabii şeyde ofiste, ofis binasında

İsmail Bingöl: Şu andaki ofis binası bildiğimiz...

Alkır: Evet orda ilk programımız orda sonradan sigortaya geldik sigorta binası var ya!

İsmail Bingöl: Hastane mi bölge müdürlüğü olan mı?

Alkır: Bölge müdürlüğünde bir oda verdiler orada çalıştık. Ondan sonra burası inşaat halindeydi burada çalıştık, burası bitti çamları da biz diktik, o büyüyen çamları.

İsmail Bingöl: Evet, o ağaçların hepsinde emeğimiz vardır diyorsunuz.

Alkır: Evet, efendim ondan sonra

İsmail Bingöl: Bu ofisin en üst katında mıydı yani en üstteki odalarda mı?

Alkır: 2. Katta o zaman Abdurrahman Ayhan vardı müdür, hem teknisyen hem müdür Ayhan Çiftçioğlu vardı Fikret Karahan vardı o da özel olarak gelmişti bizim programlara girerdi işte kaşık sallardı halk müziği ya ondan sonra Abdurrahman Akaydın vardı muhasebede eskilerden

İsmail Bingöl: Rahmetli oldu evet.

Alkır: Evet spikerlerden şey vardı Ümit vardı

İsmail Bingöl: Bide Öztamer, Özcan mı Özcan Atamert miydi sanki öyle bir spiker bayan vardı spikerlerden

Alkır: Vardı şey vardı Hatay vardı bir de şey vardı neydi...

İsmail Bingöl: Gülgün Feymanbeyler mi?

Alkır: Yok yok Gülgün sonradan sonraki spikerlerden de

İsmail Bingöl: Evet o sonraki yıllarda çünkü

Alkır: Gülay vardı Gülay Ataç kocası da burada teknisyendi sonradan ayrılmışlar falan

İsmail Bingöl: Evet, peki siz radyoya program yaptığınızda günde kaç saat yapıyordunuz, canlı mı yapıyordunuz bant mı yapıyordunuz nasıl oluyordu?

Alkır: Bir ara her gün yapıyorduk canlı yarım saat

İsmail Bingöl: Yarım saat, çünkü o zaman genelde kayıtlar canlı oluyormuş.

Alkır: Yani şey onu radyo müdürü şey yapıyordu gelmesinler diye baştan sallıyordu canlı yaparsanız gelin bizde yaptık yarım saat çalışır girerdik canlı olarak okuyup çıkardık. Saatler haftada 2 güne düştü ondan sonra hocalar geldi gitti işte Özdenkçi geldi Talip Özkan geldi Geceyatmaz geldi Kemal Karasüleymanoğlu geldi Alican geldi

İsmail Bingöl: Siz bu arada hem dışarıda da bir yerde çalışıyordunuz sanırım devlet memuriyetine mi devam ediyordunuz?

Alkır: Hayır hayır ben terziydim.

İsmail Bingöl: Terziliğinize devam ediyordunuz ve

Alkır: Etmiyordum.

İsmail Bingöl: Bırakmıştınız.

Alkır: Evet bırakmıştım.

İsmail Bingöl: Sadece sanatçılık yapıyordunuz?

Alkır: Evet. 1966' da terziliği bıraktım. Baktım iki karpuz bir koltuğa sığmıyor

İsmail Bingöl: Yürümüyor, müzik daha ağır bastı sanırım.

Alkır: Müzik daha ağır bastı evet ondan sonra derlemelere düştüm, güzel parçalar derledim 60'a 70'e yakın bizim çocukların hiçbirini

İsmail Bingöl: En meşhurlarını sayar mısınız bize mesela nedir?

Alkır: Benim ilk derlediğim türkü Tutam Yar Elinden

İsmail Bingöl: Şu anda çok meşhur zaten hemen hemen bütün halk müziği sanatçıları okuyorlar onu evet

Alkır: Seyreyle güzel, Göç göç oldu, Havaydır deli gönül havayı, efendime Kadem bastı ondan sonra yani 60'a yakın var saymıyorum, Erzurum kilidi efendime söyleyeyim Kadem bastı

İsmail Bingöl: Bunlar hep derlemeleri size ait

Alkır: Evet, 60'a yakın derlemem var tasavvuf 15 20 tane tasavvuf var.

İsmail Bingöl: Derlediğiniz kişileri hatırlıyor musunuz mesela Tutam yar elinden tutamı kimden derlemiştiniz?

Alkır: Tabii orda Ağa dede vardı

İsmail Bingöl: Ağa dede Keskin

Alkır: Keskinden evet götürdüm fidanlığa ona yedirdim içirdim çaldırdım çaldırdım aldım ben düzelttim onlar o çalgıcı ağzı başka sanata uygun hale getirdim onu öyle yaptım.

İsmail Bingöl: Diğerleri mesela?

Alkır: Diğerleri mesela Alvarlı Mehmet Efendi'nin sözlerinden divanları tatanları Kefencizade' den aldım

İsmail Bingöl: Göç göç olduyu kimden derlediniz?

Alkır: Onu da şeyden derledim İbrahim Hava vardı Karazlı İbrahim Bey yaşlı çok sesi güzeldi ondan derledim. Havaydır deli gönülü şeyden derledim Hayrettin diye bir arkadaş vardı ondan aldım yani herkesin peşine düştüm topladım yani 60'a yakın şimdi müzik dairesinde 15 tane var

İsmail Bingöl: Bekliyorlar sırada

Alkır: Denetimden geçiyor mu geçmiş herhalde bilmiyorum.

İsmail Bingöl: Bu derlediklerinizin hepsi repertuara girdi mi TRT repertuarına

Alkır: Hepsi, 20'ye yakın girdi. TRT'nin Tasavvuf Kitabı var 600 cilt bana yollamışlar.

İsmail Bingöl: 600 sayfa

Alkır: Evet Tasavvuf orda 10 tane parçam var

İsmail Bingöl: Sizin derlediğiniz, notaya da siz mi aldınız?

Alkır: Hayır onlar aldı.

İsmail Bingöl: Siz sadece derlemesini yapıyorsunuz.

Alkır: Derlemesini yapıyorum. Nida Tüfekçi almış şey yapmış

İsmail Bingöl: Onlar notaya aldılar.

Alkır: Evet. Biz o zaman bilmiyorduk bir şey mesela türküyü getiriyorduk benden alıp götürüyor herif plakçılara satıyordu haberimiz olmadan Hele Dadaş'ı ben getirdim kime mâl oldu hiç haberim yok.

İsmail Bingöl: Yani bunlardan herhangi birinden bir ücret bir telif ücreti

Alkır: Kim vermişse ona karşı çıkamıyorsun notası yazılmış

İsmail Bingöl: Şuan da alıyor musunuz peki her hangi bir şey

Alkır: Şu anda alıyorum Seyreyle güzelden şey okumuştum Sibel Can oradan aldık 1500 TL şeyden 1000 TL öbüründen 500 öbüründen 1000 TL 10 15 defa aldım.

İsmail Bingöl: Yani az veya çok bir takım maddi şeyler aldınız. Peki, sanat çalışmaları daha sonra nasıl devam etti hem koro dışarıda da konserlere falan gidiyor muydunuz Sayın Alkır

Alkır: Her yere beni çağırırlardı bütün kurtuluşlara ben giderdim

İsmail Bingöl: Mesela sizde iz bırakan meşhur, insanların sizi çok fazla alkışladığı büyük konserler olur muydu hatırladıklarınızdan biraz söz eder misiniz?

Alkır: Tabii ki ben şeye gittik mesela Kağızman'a şenliklere meyve şenliklerine orda büyük bir şey oldu tezahürat oldu ve bir kaz koydular açık arttırmaya kazı 10 lira verdim saati kurana dedim ki sonra yakın Raci Alkır Raci Alkır Raci Alkır 1.50 de vur dedim herkes 400 lira 300 lira vurmuş kaz bende kaldı bunlar birbirlerine girdiler 10 lirayla bende çıktım dedim yav ne bağıriyorsunuz ben bunu Kağızman sporlulara hediye ediyorum bu suyun başında yesinler vali mali başladılar gülmeye.

İsmail Bingöl: Büyükşehirlerde konserleriniz oldu mu?

Alkır: Büyükşehirlerde işte Antalya da Aspendos ta okudum bir gazel okudum orda Taftalı Hisar abimiz ayağını vurdu

İsmail Bingöl: Eski barcılardan dimi? Dadaşlardan meşhur

Alkır: Tabii haydi dedi paniyeten kurban senin o Aspendos sallanıyor böyle ondan sonra Antalya da sahnede o zaman şimdi o türkü öyle kayboldu Atımı bağladım darağacına o zaman parlamıştı o meral bakışlı benim türkülerden ilk okuduğum parçalardı.

İsmail Bingöl: Evet çok güzel türkülerdir.

Alkır: Efendime söyleyeyim yani bu

İsmail Bingöl: İstanbul da nerelerde verdiniz konserleri?

Alkır: İstanbul da Tepebaşında bir konserim oldu ondan sonra zaten gittiğimiz yerlerde geceler oluyordu 2 3 yerde yaptık İstanbul da

İsmail Bingöl: Kurtuluş Gecelerinde çoğunlukla sizi çağırıyorlardı.

Alkır: Tabii Şeretona gittim. 95 masada beni dolandırdılar öyle olmuşum ki haberim yok kendimden razı gelmiş orda okuduk efendime söyleyeyim şeye gittik Ankara da Dedeman da gecem oldu efendime söyleyeyim şeyde gecem oldu Ankara Palas ta gecem oldu

İsmail Bingöl: Birçok yerde söylediniz yani

Alkır: İzmir de oldu Angora Karşıyaka da Angora da Bursa da oldu spor salonunda burada üniversitede iki defa gecem oldu Rektör hazırlamıştı emekli olduğum zaman işte gecelere Kurtuluşlara da bu şeyin yani Erzurum un kazaları olsun şeyleri olsun.

İsmail Bingöl: Ankara da falan her Kurtuluşa götürüyorlardı bildiğim kadarıyla sizi?

Alkır: Her Kurtuluşa Ankara ya falan her Kurtuluşa giderdim.

İsmail Bingöl: Yurtdışına falan hiç gittiniz mi?

Alkır: Kıbrıs a gittim. Şaban Bey o zaman genel müdüdü.

İsmail Bingöl: TRT Genel Müdürü Şaban Karataş

Alkır: Evet buradan Kıbrıs a dört radyodan bir beni yolladılar solist olarak Osman Mağoğlu ritim sazı Fatih Enver de bağlamaydı üçümüz gittik. İşte Suat'ın evinde bir ziyafet vermiştik Şaban Bey e işte orada okudum da hemen telefon açtı dedi Raci yi kaydedin şeye Kıbrıs a öyle gittik orada da 1.'liği aldık 4 radyoda.

İsmail Bingöl: Kaç yılına kadar devam etti radyo çalışmaları?

Alkır: 1984' de kadar.

İsmail Bingöl: 1984'te bıraktınız

Alkır: Ben kendim özel olarak emekli oldum.

İsmail Bingöl: Emekli olunca korodan damı ayrıldınız yani?

Alkır: Çok arkadaşlar gitti eskilerden başkada duyurulara baktım hoşuma gitmedi

İsmail Bingöl: Tadı tuzu yok ya da Erzurum'dan ayrılamadınız...

Alkır: Evet bir de zaten Muzaffer Sarısözen 1960'ta bana çok yalvardı 1960 senesinde Erzurum Kurtuluşuna gittim radyoda okudum oradan da Göl Sinemasında Erzurum gecesi vardı Seyfettin Sığmaz la ben bir de Erdal Görgün vardı siyasal bilgilerde ikimiz radyoda okuduk radyoda o zaman bant yok radyonun önü böyle olmuş meğer bu bandı aldırılmış Sarısözen İzmir radyosunda geçen bundan 3 4 sene evveline kadar bu bant duruyordu şimdi bu bandı arattırdım bulamadım Sarısözen le birlikte sen gel oğlum buraya senden iyi sanatçım yok dedi Seyfettin e yalvarıyor oğlum bunu buraya al, gitmedim.

İsmail Bingöl: Seyfettin Bey tabii Ankara da sanırım o zamanlar, Sarısözen sizden de parça derledi mi ?

Alkır: Evet, yok derlemedi de ben okudum 2 3 parça okuduk çıktık dedi ki oğlum senin gibi sanatçım yok gel buraya dedi o zaman, ben o zaman Erzurum da başka havalardaydım gitmedim.

İsmail Bingöl: Gitmediniz?

Alkır: Evet, hanımda gelmedi.

İsmail Bingöl: Sayın Raci Alkır sanırım sanatta bir 50 yılı geride bıraktınız belki de daha fazla

Alkır: 55'ten dernekten başladık 50 yıl diyelim o eskileri saymayalım.

İsmail Bingöl: 50 diye söyleyelim onu, şöyle bir geriye dönerseniz üzerinizde en çok iz bırakan halk müziği olarak kimleri sayabilirsiniz kendinizi örnek aldığımız?

Alkır: Efendim bizim arkadaşlarımız Fikret Tosuner vardı Dursun Övez vardı Yaşar Kökner vardı. Cevat Sağıroğlu vardı bizim ilk koro sazlardan Ünal Nalbantoğlu vardı. Avukat Zeki vardı Nizam vardı. Ondan sonra Hasbi vardı. Altınok iyi bağlamalar ondan sonra Osman Mağoğlu vardı. Suat Işıklı vardı. İlk korumuz Necdet Çağlar vardı. Şimdiki o göz doktorunun kardeşi bunlar Gülümser Gözümoğlu vardı Şarkıp Gündüzün bacısı şimdi ki o zaman Safin Örsoygun vardı Nesrin Ulusoy vardı kadınlardan Hacer vardı Yurttan Sesler imiz çok kuvvetliydi o zaman, gelen hocalarımız diyordu ki size ders vermeye ne lüzum var siz dersinizi almışsınız.

İsmail Bingöl: Evet, yani sanırım nüve kuvvetli kaynak kuvvetli olduğu için böyle...

Alkır: Evet tabii ki şimdi ki televizyon mesela şimdi ki üç radyoda bizim sanatçılar gözde buradan yolladıklarımız mesela Ankara da...

İsmail Bingöl: Tabii sizin birçok televizyon programınız da oldu.

Alkır: Çok 30 a yakın bu siyah-beyaz zamanlarında her programa girerdim ben buradan her programa girerdim ha bantları da hemen hemen evde yığmışım evde kaldırmışım.

İsmail Bingöl: Duruyor dimi?

Alkır: Evet

İsmail Bingöl: Şimdi özellikle Erzurum da çok tanınan birisiniz.

Alkır: Eee öyleyiz paşamız derler iftiharımız derler...

İsmail Bingöl: Türkü paşası derler yani gazetelere yansıdı. Şu anda da sanırım Türkiye de Türk Halk Müziğiyle uğraşan hemen hemen birçok sanatçı sizi çok yakından tanıyor.

Alkır: Tanıyorlar, hepsi hürmet eder, hepsi şeflerine varana kadar paşamız geldi derler severler.

İsmail Bingöl: Peki şehirde gezdiğiniz zaman bu tanınmışlık ne gibi yararlar sağlıyor yani halkın size olan tepkisi nasıl?

Alkır: Öyle oluyor ki zaman geliyor biz İstanbul da bir Kadıköy de gezerken arkadan bir yaşlı adam böyle sırtıma vurdu burda profesörmüş, siz Raci Alkır değimlisiniz, dedim evet, yav dedi ben seni tanıdım dedi sende ne ses vardı yav ne ediyorsun burada, dedim ki burada dedim bir gecemiz var ona geldik,hala okuyormusun dedim okuyorum hele bende, hoca dedim bende dedim ses bitmez kolay kolay, dedi ki bir çay içelim bir yerde götürdü beni bir çay içirdi, nerde okursan gelirim dedi şeydeyiz Taksimdeyiz şeyde Tepe Başındaydı, Taksim Belediye orda, adam gelmedi tabii çok şeyle anılarımız var ben ne bilim aklımda kalmadı çoğusu.

İsmail Bingöl: Evet, şu an unuttum diyorsunuz.

Alkır: Evet.

İsmail Bingöl: Sanatçı için bir toplulukta otururken genelde hani işte muhabbete çağırırlar ama hiç rahat koymazlar sizin de sanırım başınıza bu tür olaylar gelmiştir.

Alkır: Hiç hiç, bizim burada Hırsız Hafız vardı, meşhur sesi güzel Lale Paşa' nın imamı.

İsmail Bingöl: Evet.

Alkır: Şimdi onunla biz meclisteyiz ben okudum o okudu, dedi dedim ki hoca, dedi ki ne var, bize dedim bedava pilav kimse yedirmez dedim, başladı gülmeye ulan doğru söylüyorsun dedi,

İsmail Bingöl: Yani mutlaka karşılığımı alıcaklar dimi?

Alkır: Evet alacaklar evet.

İsmail Bingöl: Bu tür kişilerden başka hatırladığınız kimler var hatıralarınız, mesela Kaleli Hafız?

Alkır: Hafız Kaleli, Faruk Kaleli efendime söyleyeyim Hakkıoğlu Hafız vardı çok güzel okurdu, burada.

İsmail Bingöl: İbrahim Hakkı oğlu gazelleri?

Alkır: Yok o değil o değil, Hakkı oğulları derdiler bizim mahalledeydi çok bizim kirvemizdi ondaki olan ses çok güzel bir sestir ben ekseri avazı ondan almıştım o zamanlar okuduğum şeyleri

İsmail Bingöl: Tarzınız onamı benziyor yani?

Alkır: Evet, mesela bir işverenay okurdu camiye ayağı kaldırırdı, bende okudum aynıydı dedi ki ulan benden iyi okudun falan o zaman o Hakkı oğlu Hafızdan de çok şey aldım feyiz almışımıdır, İbrahim Hakka şey vardı Bakırcı İbrahim Efendi vardı Gazelhan bize gelirdiler Alvarlı Mehmet Efendi gelirdi ondan sonra Matbaacı Şerif efendi vardı gelirdi Tevfik Efendi gelirdi o Hırsız Hafız gelirdi Hakkıoğlu Hafız gelirdi, gazeller mevlütler çok güzel bir sohbet olurdu yemekler hafta 15 gün geçmezdi bizde toplantı olurdu hem onlardan feyiz almışımıdır.

İsmail Bingöl: Evet. Babanız ne iş yapardı Sayın Alkır?

Alkır: Babam canlıcıydı.

İsmail Bingöl: Canlı hayvan ticaretiyle uğraşır mıydı evet.

Alkır: Evet, o şeyde işte bir zarar ettiler ondan sonra bıraktılar, bir kış boyuna 400 koyunları satılmadı ot fiyatına gitti ondan sonra bıraktı.

İsmail Bingöl: Erzurum un hangi mahallesinde otururdunuz?

Alkır: Bize Gavurboğan derdiler ama Hasan-i Basri mahallesi, ama gavurları boğmuşlar ya aşağı gavur boğan yukarı gavurboğan, biz yukarı gavurboğan babam oranın muhtarıydı,ve adalet partinin şeyinde demokrat partinin de kurucularındandı.

İsmail Bingöl:) Evet, peki şimdi türkülerin genelde hikâyeleri olur, sizin böyle hikâyesini bildiğiniz türkü var mı?

Alkır: Var tabii, çok var, mesela şimdi Eledim i okuyorlar Eledim bir Yemen türküsü Eledim in 2. Kıtası diyor ki Kışlanın önünde sıra söğütler, yüzbaşım oturmuş asker öğütler, yemene giden o baba yiğitler, gitti de gelmedi buna ne çare, o 2. Kıtası yok

İsmail Bingöl: Bunu söylemiyorlar genelde değil mi artık?

Alkır: Söylemiyorlar, şeyde de var arşivde de var bu, ondan sonra mesela Kabadayı Mehmet Paşayı nabii yetişmiş bir devenin üstünde hicaz turuna götürürken Mehmet Paşa ayaklarını devenin üstünde uzatıyor tam Mekke ye girerken toplanmıyor yani terbiyeli olmuyor.

İsmail Bingöl: Evet yani biraz terbiye edep dışı oturuyor.

Alkır: O nabi de yetişmiş

İsmail Bingöl: Şair Nabi dimi Urfalı Nabi

Alkır: Evet, diyor ki diyemiyor bir şey o arada şey diyor ki Kabadayı Mehmet Paşa deveyi yık şurada diyor bir şey yapalım bir dinlenelim gaflet geliyor gözüne Nabi'nin rüyasına Peygamber Efendimiz giriyor diyor ki padişah Nabi yi sıkıntıdan kurtarıyor padişahına şu beyiti oku diyor ki 'sakın terki adaptan kuhimehbubi hudadır nezergahi ilahidir mekamimustafadır' diyende padişah toplanıyor Nabi diyor bunu nerde duyarsam seni idam katledeyim, ferman padişahındır, tam Mekke ye giriyorlar aynı nida müezzinlerin sesleri 60' ıda aynı nida geliyor, diyor ki senin okuduğun okunuyor ferman padişahımındır diyor ondan sonra öğle üzeri sorun Nabi ye son arzusu nedir, diyor ki benden ben

okuduktan sonra müezzinler minarede ezandan başka bir şey okudu, paşama söyleyin ki ne diye okudular o şeyi o selayı, gidip müezzinleri topluyorlar padişahın şeye geliyorlar Kabadayı Mehmet Paşa'nın huzuruna giren müezzin diyor ki Efendimiz rüyama girdi ezandan evvel okumamı emretti, 60'ı da aynı sözü söylüyen de Nabi ye sesleniyor sarılıp boynuna elini öpüyor beni bağışla diyor Nabi, o zaman Nabi diyor ki gel EY Nabi adap şartıyla gir bu dergâha segahi embiyadır vetafi kutsiyadır bu, bunu seslide okumuşum, o tasavvuf bandını

İsmail Bingöl: Gazel olarak,

Alkır: Evet, gazel olarak evet yani hikâyesi bu.

İsmail Bingöl: Başka var mı hatırlınızda özellikle hikâyelerini bildiğiniz türküler?

Alkır: Var Narmandan var, mesela Narman kazasında bir gelin gördüm çirkin gelini bir sürmali metediyor gelin suyun başında gelin suyu doldururken bakıyor çok çirkin, ben bu gelini nasıl güzelleştireyim diyor gelin de kendine bakıyor.

İsmail Bingöl: Gönlü hoş olsun yani...

Alkır: Evet, Narman kazasında bir gelin gördüm, aklımı fikrimi hep ona verdim, bende o güzelin gonca yanakları allanmış eller kınalı, gelin kendine bakıyor şişiyor, böyle bir tuhaflaşıyor, ta suları doldurup gidene kadar söylüyor en son da diyor gelin benzer cennetteki huriye mevlayı seversen bir dön geriye yanaklar allanmış eller kınalı acep kimle evlendi bu allı gelin, o gelini güzelleştiriyor Sürmali

İsmail Bingöl: Evet, şair işte böyle bu tür işleri de başarıyor yeri gelince

Alkır: Bir şey var ben plağa okumuştum müstezat, aşkın ezeli aşığa hudadır, 1966'da okumuştum plağa bu da selvi hani

İsmail Bingöl: Kaç plağınız çıktı?

Alkır: 7 plağım vardı 3-4 tane kasetim var ama plaklardan bir tane yok evde

İsmail Bingöl: Hiç almadınız mı numunelik falan elinizde yok?

Alkır: Hiç bilmiyordum hiçbir şey saklamadım bir şey hiçbir şey yok şimdi işte yeni yeni topluyorum.

İsmail Bingöl: Taş plak mıydı bunlar yoksa normal diğer plaklardan mıydı 45'liklerden

Alkır: 45'liklerdi zamanında gitmedik almaya.

İsmail (Prodüktör) Evet, kasetleriniz var mı?

Alkır: Kaset, bir tane Almanya ya yaptık Arif Sağ dan, bir tanede burada yaptım şeye verdim bir Erzurumlu oğlan vardı dükkanı yanmıştı ona verdim satıyor bana da bir kuruş vermediler,ondan sonra kültür bakanlığından bir CD yaptık şimdi 2. CD'de Kültür bakanlığına verdik beni sesledi gel burada okudum dedi sana her şeyi yaparım gittik bir hafta evvel ordaydık.

İsmail Bingöl: Yani gereken ilgiyi gösteriyorlar?

Alkır: Gösteriyorlar şey Güzel Sanatlar Müdürünü sesledi, oda bana bağlama zamanında çaldı geldi boynuma sarıldı öptü, yav siz kaynaşıyorsunuz dedi, dedi o benim hocamdır falan işte verdik bandı hikâyelerini yazıp yollayacaz bandı basacaklar, bakalım işte biz dedi ki bant vermesinler bize 500 TL falan hatırrattan alacağımız bantlar eserlerin telif hakları olursa telif haklarını versinler dedik, öyle kaldı bıraktık geldik.

İsmail Bingöl: Peki, şu anda halk müziği yeniden gündemde yani her gün yeni bir sanatçı çıkıyor türkü okuyorlar nasıl değerlendiriyorsunuz bunları?

Alkır: Şimdi, 2-3 parça öğrenen yahutta sözlerini değiştiriyorlar türkülerin mesela sözünü değiştiriyor mesela bir kız Aboneyim i okumuş Abone ne biliyor musun? Gemideyim gemide ayağım yemide de..

İsmail Bingöl: Mesela Sarı Gelin i 2. Kıtası farklı okunuyor şimdi siz çok daha iyi bilirsiniz de.

Alkır: Şimdi onları bizim Arif Sağ var ya o Ermeni türküsünü atfetmiş ben ona dedim ki ula Erzurum da dedim şey Ermenistan'da dedim şey Erzurum da

Palan Döken dağı mı var Erzurum çarşı Pazar mı var burada dedim bir Ermeni kızı öğrenmiş gitmiş orada okumuşsa bu Erzurum türküsü Ermeni türküsü mü olmuş dedim.

İsmail Bingöl: Sonra 2. Kıtasını Erzurum da artık bir kuş var diye okuyorlar ya.

Alkır: Yok o Erzincan'ın Erzincan da bir kuş var kanadın da gümüş var bu kuş da burada,

İsmail Bingöl: Evet, değil tabii, yârim gitti gelmedi elbet bunda bir iş var dimi?

Alkır: Evet evet bu Erzincan'ın uyduruyorlar işte.

İsmail Bingöl: Makamını değiştirmişler sonra

Alkır: Evet ben dedim işte münasebetsiz adamlar bunu okuyorlar ama dedim Sarı gelini Muzaffer Sarısözen'e Faruk Kaleli 70 sene evvel vermiş, bunun notası var hiç kimse diyemez bu Ermeni türküsüdür bu anonimdir, kiminle yani Faruk Kaleli'ninde bildiği yok,

İsmail Bingöl: Evet, yani bu türküde Ermenilerin belki etkilendiği vardır, çünkü onlarda bizimle birlikte oturuyorlar.

Alkır: Olur yav mesela bizim tatyana da,

İsmail Bingöl: Bu coğrafyanın türküsü.

Alkır: İcabında tatyana da tatyan şeye şey hâlbuki tatlı dil sohbet ona da sahip çıkmak istediler ben bu dedim bizim aramızda.

İsmail Bingöl: Tatyanın anlamı tatlı dil öylemi söylüyorsunuz?

Alkır: Tatlı dil sohbet bir arada meşk etmek tatyan demişler yani kalmış öyle.

İsmail Bingöl: Tatyana sanırım Erzurum'a has bir tabir değil mi yani?

Alkır: Erzurum'da çorap tatyana hütmen tatyana var.

İsmail Bingöl: Başka bir yörede var mı tatyana?

Alkır: Yok birde Elazığ'da var

İsmail Bingöl: Elazığ' var birde sanırım orada az

Alkır: Elazığ'da var evet, Urfa şey taşıyor Ali Ezber okullar, Diyarbakır'da mayalar hoyratlar var Celal'in rahmetli Celal'in bizim Erzurum'da

İsmail Bingöl: Onu da tanıdınız dimi tabii ki

Alkır: Beraber okuduk Sahnede 1958'de buraya Kurtuluşa geldi 1959'da Şubat 1 günü öldü ve plağını,

İsmail Bingöl: Celal Güzelses Erzurum'a sık sık gelirmiş derler doğru mudur yani hiç olmazsa yılda bir defa

Alkır: Hayır bir defa geldi Halk Oyunları Derneği 12 Mart'a getirdi beraber dernekte okuduk sahneye beraber çıktık.

İsmail Bingöl: Başka kimleri tanıdınız o eskilerden mesela Zaralı Halil'i var başka

Alkır: Aaa onunla da benim dükkân vardı İstanbul otelinin odasında terzihanem vardı.

İsmail Bingöl: Nerde?

Alkır: Şey de bu Lale Paşanın bahçesinde İstanbul oteli vardı.

İsmail Bingöl: Evet İstanbul oteli vardı yeni birkaç yıl önce yıktılar

Alkır: Evet, merdivenden bir odayı terzihane etmişim içerden bir ses geldi okuyor oranın sahibiyle birlikte oturmuş içki içiyorlar Zaralı Halil'le okuyorlar baktım ki ses geliyor gittim gittim Dal dalanı okuyor yaşlanmış nefes gelmedi ben 2. Kıtaya nasıl girdimse dedi yaa al bu kartımı al bütün plakçılar sana serbesttir, gideceksin her yerde plak yapacaksın yeğen dedi.

İsmail Bingöl: Belki İstanbul'da olsaydınız bu durumu çok iyi değerlendirdiniz.

Alkır: Evet, ben gitmedim çoğusu ısrar etti, demek nasip değildi demek ki 1950'lerde gitsem Celal oğlu dedi ki babamı ne yapacaksınız Celal'a yüzlerine dedi orada bende benim sesim ayrı bir özellik taşıyor

İsmail Bingöl: Malatyalı Fahri mesela onu da tanıdınız mı?

Alkır: O buraya konsere geldi oturduk Abdullah Yücel geldi beraber oturduk gelen sanatçılar hep bana geldiler Erzurum'a İzzet geldi yanıma İbrahim geldi senin İbrahim'in 25 sene evvel geldi sazıda yok İlhan Bikamber'e dedim yav sazları ver çocuk sahneye çıksın ben bir buçuk saat spor salonunda program yaptım eyvallah dememle halk kalktı o da kalktı ayağa ulan sanatçıya hakarettir elinden tuttum götürdüm şeye Kupa restoran'a sabaha kadar okudum ağzımın içine baktı dedi paşa bu ses nerden çıkıyor şimdi onların yatı var şeyleri var bizde böyle oturuyoruz.

İsmail Bingöl: Hayırlısı olsun ne diyelim yani, peki son dönem gazelhanlarından ünlü gazelhanlarından o da Bedihyolu Kazancı Bedih diye söyleniyor onu da tanıttınız mı hiç?

Alkır: Yav onda bir avaz var ses yok yani aaaa diyor çıkıyor yani bir şey yok bir oktav desen çıkamaz ses öyle bir şey ki kafadan gelen bir şeydir o onu Urfalılar öyle kendine bir sembol yaptılar onu o adamı yani sahip oldular yani ona son zamanda aslında İbrahim'in sesi var bir şey demiyorum.

İsmail Bingöl: Şimdi halk müziğimizde şu anda özellikle sanki bir Urfalı etkisi daha fazla yani Erzurum'danda çok büyük sanatçılar çıkmış işte şimdi de var hala yaşayan Mükerrerem Kemertaş'lar işte diyelim siz tabi en yaşlıları sanırım siz zaten işte Mehmet Çalmaşır olsun diğerleri olsun, fakat böyle piyasa da olsun çok fazla Erzurum'un eskisi kadar bir etkinliği yok ya da azalmış bunu neye bağlıyorsunuz?

Alkır: Evet, şey o neden oluyor o burada prodüksiyon merkezi vardı televizyon programı yapıyorduk biz

İsmail Bingöl: Evet 1970'li yıllarda sanırım

Alkır: Yani ekibi asıyordum sazları asıyordum aşağıda müracatta program yapıyorduk ama burayı götürdüler Ecevit'in zamanında topladı götürdüler muhtarlardan topladım imza mimza kimse hiç kar etmedi topladılar kamyonu yüklediler iki kamyon aldılar gittiler işte o zaman Erzurum böyle kaldı yani tanıtmışsam da ben tanıtmışımdır Ankara'da.

İsmail Bingöl: Bu bir etken ama belki Erzurum'daki diyelim o yılların insanların bu şehirden çoğunun göç etmesinin de bir katkısı yok mu?

Alkır: Tabii ki %95'i yok Erzurum'un

İsmail Bingöl: Yani bu da bu tür olayları etkiledi.

Alkır: Tabii yani hep bu kazalardan mazalardan Erzurum'a göç,

İsmail Bingöl: Göç asıl yapıyı,

Alkır: Erzurum'un yerlisi İstanbul'a gidiyorum arkadaşlarımız orada İzmir'e gidiyorum orada Bursa'ya gidiyorum orada Ankara'ya gidiyorum orada yani Yalova'ya gidiyorum orada Erzurum'un Türkiye'de her yerde derneği var.

İsmail Bingöl: Her yerde derneği var evet. Sayın Alkır bir de halk türküleri derneği halk oyunları ve halk türküleri derneği geçmiş yıllarda çok etkindi daha da hala devam ediyor siz de işte uzun yıllar bu dernekte çalıştınız bununla ilgili olarak ne söylemek istersiniz yani?

Alkır: Evet tabii şimdi eskiden Erzurum halk oyunları derneği şimdi şey seyahatler vardı Avrupa'ya devamlı bar ekibinin bu bar oynamak için can atardılar şimdi bir tane adam arayıp bulamıyoruz yok çünkü dışarıya giden Avrupa'ya giden ekip yok burada Erzurum'u durdurdular. Eeee halk türküleri dersin eskiden şey durumu şöyle 10 kişiyle,

İsmail Bingöl: Eskisi kadar devam eden yok diyorsunuz?

Alkır: Yok 10 kişiyle kalmış ona da el atan yok işte bu onun için halk türküleri sallantı da yani Erzurum olarak işte biz ne yapıyorsak biz yapıyoruz başka bir şey yok.

İsmail Bingöl: Yani bugün artık gerçek anlamda bar oynayan türküleri seslendiren insanları aramak zor.

Alkır: Yok hayır gelmiyor adam arıyor İstanbul'dan istiyorlar Kültür bakanlığı yarışma yapıyor biz 6 tane adam toplayamadık Sabahattin Bulut zor buldular eskilerden de yolladılar 6 tane adam, eskiden de birbirini öldürürlerdi Avrupa'ya gider ya her ay 2 ay da bir 3 ay da bir hama bende gideyim türküler öyle can atardı biz bedava çalıştık senelerce kurusuz çalıştık, radyoya da öyle ettik 37.5 lira maaş ile başladık efendim şimdi öyle değil ki şimdi herkes paraya koşuyor.

İsmail Bingöl:) Evet, yani sanatın önüne geçmiş bir anlamda yani para varsa insanlar ona doğru yöneliyorlar yoksa gelmiyorlar.

Alkır: Evet, şimdi zaten Erzurum değil de Türkiye radyolarında halk müziği türk sanat müziği bunlar temiz.

İsmail Bingöl: TRT yani bunları götürmeye çalışıyor.

Alkır: TRT evet, yalnız piyasa televizyonları işi rezalete döktü zavallı çocuklara dans ettiriyorlar göbek attırıyorlar bilmem ne ediyor bunlar terbiyesizlik yani bunlara el atmıyor TRT.

İsmail Bingöl: Sanatı laçkalaştırdılar yani evet

Alkır: Tabii biz plak okurduk yerinde dur derdi o kelimeyi değil şimdi yok sansür var şimdi yok 3 tane türkü okuyan bandı alıp gidiyor haydi paşam hoppala paşam başka yok eee gerisi ondan sonrada düşecek sokaklara o kızlar rezil kepaze.

İsmail Bingöl: Evet, sanırım 1933 doğumlusunuz değil mi 72 yaşında falan peki şu an sanatla yine ilgileniyorsunuz söylüyorsunuz?

Alkır: Evet, tabii ben ses zedelerimde çekinmeden giderim sesimde bir noksanlık yok

İsmail Bingöl: Konserlere belki gidemiyorsunuz ama...

Alkır: Gidiyorum seste sağlam gidiyorum yani hiç rahat okurum.

İsmail Bingöl: Bu yaşta bir gününüzü nasıl geçiriyorsunuz sayın Raci Alkır?

Alkır: Ben sabahleyin kalkıyorum evde ben kimseye ütü vermem kendim ütülerim elbisemi gömleğimi

İsmail Bingöl: Öylemi, hala o meslekten gelen alışkanlık

Alkır: Evet, elbisemi falan ütülerim gömleğim falan yemeğimi yerim Vahit gelir beni alır götürür halk oyunlarına akşamda 5'te 6'da gelir alır eve getirir bazen geceler olur Kültür Bakanı geliyor sesli yerde gidiyor dağda bir program yapıyor bazen başka bir toplantı olur valinin toplantısı sesliler gidiyorum yani.

İsmail Bingöl: Halk oyunlarında arkadaşlarınız var sanırım?

Alkır: Tabii eskilerden 3-5 tane var.

İsmail Bingöl: Muhabbet ediyorsunuz onlarla?

Alkır: Evet, Sabahattin Bulut var şey var Sermet bey var o da hasta eski vilayet başkanı çok rahatsız.

İsmail Bingöl: Evet, Sermet bey evet

Alkır: O var Dumru'nun reisi var Turan Bozhalil ondan sonra 3-5 bizden gençlerden var bar oynayanlardan yani bizden sonra Hamit var şey var 3-5 tane de barcı var.

İsmail Bingöl: Halk müziğinde bu kadar tecrübeniz bilginiz birikiminiz var şu an gençler sizden yararlanmak için her hangi bir çaba içerisindeler mi yani gelip sizi işte dernekte olsun bir başka yerde olsun bulalım bir şeyler alalım diye bir davranış içerisine giriyorlar mı?

Alkır: Yav gençlerden öyle değil de böyle üniversite sınavını vermek için şeyler geliyorlar röportaj yapıyorlar benimle ben hepsine yardımcı oluyorum ama türkü öğrenmeye gelen yok.

İsmail Bingöl: Evet, yani şu tatyamı işte nasıl okuyosunuz, bir okuyunda bir bakalım şu mayayı şu uzun havayı.

Alkır: Radyo da okunduğu için demek ki dinliyorlar onun için gelmiyorlar.

İsmail Bingöl: Tecrübelerinizden gerektiği gibi faydalanamıyorlar.

Alkır: Faydalanıyorlar.

İsmail Bingöl: Faydalanamıyorlar.

Alkır: Radyolardan faydalanıyorlar.

İsmail Bingöl: Radyolardan faydalanıyorlar haa, peki Sayın Alkır çok güzel bir sohbeti isterseniz sohbetimizin sonunu sizin böyle çıplak sesle söyleyeceğiniz bir türküyle bağlayalım ne dersiniz?

Alkır: Bağlayalım biraz yorulduk ama okuyalım.

İsmail Bingöl: Evet, şöyle küçük bir kıta.

Alkır: Gel Gönül Mülküne Muhabbet Arz Eyler türküsünü şu anda okuyor.

İsmail Bingöl: Efendim çok teşekkür ediyoruz size!

Alkır: Bende teşekkür ediyorum.

İsmail Bingöl: Sevgili dinleyiciler programımızın bu bölümünde Türk halk müziğinin güçlü sesi Sayın Raci Alkır'la birlikte olduk kendisine daha nice uzun ömürler sağlıklı ömürler diliyoruz çok teşekkür ediyoruz.

Alkır: Sağ olun bende size teşekkür ederim beni buraya kadar davet ettiğiniz için teknisyen arkadaşlar size de teşekkür ediyorum (2005 yılı İsmail Bingöl, Raci Alkır röportaj). Oğlu Vahit Alkır'dan alınan CD' deki bilgileri içermektedir.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Ahmet Selçuk BAYBURTLU

Uyruğu: T.C.

Doğum Tarihi ve Yeri: 10.07.1992 / Erzurum

e-posta: selcuk.bayburtlu.25@hotmail.com

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet
Lisans	Karabük Üniversitesi	2014
Yüksek Lisans	Cumhuriyet Üniversitesi	Devam Ediyor

İŞ TECRÜBESİ

Tarih	Kurum	Görev
2014/2015	Bartın Amerikan Kültür Koleji	Müzik Öğretmeni
2015/2016 (2. Yarı Yıl)	Bartın Çaydüzü Orta Okulu	Müzik Öğretmeni
2017/2018	Mersin Özel Beyaz Kule Okulları	

YABANCI DİL BİLGİSİ

Yabancı Dilin Adı KPDS (.....) ÜDS (....) TOEFL (....) EILTS (....)
YDS (X) YÖK DİL (X)